

Uchwała Zgromadzenia Tucholskiego Związku Powiatowo-Gminnego

nr 2024/05/16

z dnia 25 lipca 2024 r

**w sprawie przyjęcia Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej
Tucholi wraz z prognozą oddziaływania na środowisko**

Na podstawie art. 9a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r., o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324) oraz § 10 pkt. 3 Statutu Tucholskiego Związku Powiatowo-Gminnego (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom z 2023 r. poz. 1213), Zgromadzenie Tucholskiego Związku Powiatowo-Gminnego uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się „Strategię Terytorialną Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Związku.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Stosownie do § 10 pkt 3 Statutu Tucholskiego Związku Powiatowo-Gminnego do kompetencji zgromadzenia należy w szczególności (...) stanowienie o kierunkach działania zarządu i zatwierdzanie jego sprawozdań w zakresie rozliczenia kosztów dotyczących realizacji zadań statutowych. Przyjmowana niniejszą uchwałą strategia wskazuje wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji celów w okresie jej obowiązywania. Proces opracowania dokumentu obejmował również syntetyczną diagnozę w zakresie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz analizę mocnych i słabych stron **terytorialnego obszaru prowadzenia polityki terytorialnej Tucholi**. Strategia jest spójna z unijnymi wytycznymi w ich obecnym kształcie oraz z dokumentami planistycznymi różnych szczebli, w tym m.in. strategią rozwoju regionu pn. „Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”. Merytoryczne uzasadnienie kształtu dokumentu oraz wybranych celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań służących ich realizacji zostało zawarte w treści Strategii. Projekt Strategii został uzgodniony z Zarządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Bydgoszczy oraz członkami Tucholskiego Związku Powiatowo Gminnego.

W związku powyższym, przyjęcie Strategii Terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi wraz z prognozą oddziaływania na środowisko wymaga podjęcia niniejszej uchwały, co czyni ją uzasadnioną.

**STRATEGIA TERYTORIALNA
OBSZARU PROWADZENIA POLITYKI
TERYTORIALNEJ TUCHOLI**

Spis treści

1.	Wstęp	3
1.1.	Podstawy prawne Strategii OPPT Tuchola	3
2.	Synteza diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	4
2.1.1.	Sieć transportowa	9
2.1.2.	Drogi rowerowe.....	12
2.1.3.	Szkoły ponadpodstawowe maturalne	25
2.1.4.	Szkoły ponadpodstawowe zawodowe	26
3.	Identyfikacja obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą, tj. wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.....	32
4.	Wizja rozwoju obszaru – oczekiwany wynik realizacji działań planowanych w ramach Polityki Terytorialnej	33
5.	Opis wsparcia obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą	34
6.	Cele rozwojowe obszaru realizowane poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego	35
7.	Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii.....	40
8.	Wskazanie zgodności planowanej interwencji z dokumentami programowymi (funduszami), do których zamierza się aplikować o finansowanie wsparcia	44
9.	Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)	50
10.	Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii	67
11.	Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów	71
12.	Opis procesu zaangażowania partnerów zewnętrznych	74
13.	Sprawozdanie z konsultacji społecznych.....	75
14.	System monitorowania strategii terytorialnej	76

1. Wstęp

Niniejszy dokument strategii terytorialnej sporządzony został w celu realizacji IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) na Obszarze Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi (dalej OPPT Tucholi), na podstawie *art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027*¹. Zgodnie z przytoczonym artykułem, strategia terytorialna opracowywana jest przez gminę, powiat lub ich partnerstwo w wybranej formie współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Na obszarze OPPT Tucholi zawiązany został związek podjęty uchwałą w sprawie utworzenia związku powiatowo-gminnego pod nazwą „Tucholski Związek Powiatowo-Gminny” pomiędzy przedstawicielami wszystkich gmin powiatu tucholskiego oraz samorządem powiatu.

Strony związku:

- Powiat Tucholski
- Gmina Cekcyn
- Gmina Gostycyn
- Gmina Kęsowo
- Gmina Lubiewo
- Gmina Śliwice
- Gmina Tuchola

Dokument ten będzie narzędziem do wspólnego realizowania polityki terytorialnej, na podstawie którego możliwe będzie uzyskanie wsparcia na projekty przewidziane do realizacji na okres perspektywy finansowej 2021-2027, przy współfinansowaniu ze środków UE (z różnych funduszy). W tym aspekcie bardzo ważnym źródłem wsparcia będą *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027*, określające zakres i obszary wsparcia z poziomu samorządu województwa – w tym w zakresie polityki terytorialnej, która rozumiana jest jako forma podejścia do prowadzenia rozwoju województwa zakładającego różnicowanie działań wobec poszczególnych jego obszarów, uwzględniając ich rolę i znaczenie w systemie społeczno-gospodarczym województwa. Idea polityki terytorialnej w okresie programowania 2021-2027 oraz poziomy jej realizacji przedstawione zostały szerzej w *Polityce Terytorialnej województwa Kujawsko – Pomorskiego*.

1.1. Podstawy prawne Strategii OPPT Tuchola

1. Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) jest Innym Instrumentem Terytorialnym (IIT), o którym mowa w art. 28 i art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności. OPPT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w programie regionalnym FEdKP, mają znaczenie lokalne – są zarządzane przez jst (gmina lub powiat), bądź jak w naszym przypadku przez partnerstwo.
2. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Art. 36 ust. 4 stanowi, że jednym z warunków realizacji IIT jest opracowanie strategii, której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz jej pozytywne zaopiniowanie w terminie 60 dni od dnia otrzymania przez właściwą instytucję zarządzającą programem - w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach tego programu.
3. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2022. Dokument ten określa szczegółowe zasady wdrażania instrumentów terytorialnych m.in. instrument IIT.

¹ Dz.U. 2022 poz. 1079

4. Porozumienie Terytorialne zawarte pomiędzy województwem kujawsko – pomorskim, a Tucholskim Związkiem Powiatowo – Gminnym w celu realizacji strategii rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021 – 2027, znanego dalej „FEKP” oraz Kontraktu Programowego dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Za realizację Strategii OPPT Tucholi odpowiedzialny jest Tucholski Związek Powiatowo – Gminny. Zasady tej współpracy zostały określone w statucie związku powiatowo – gminnego.

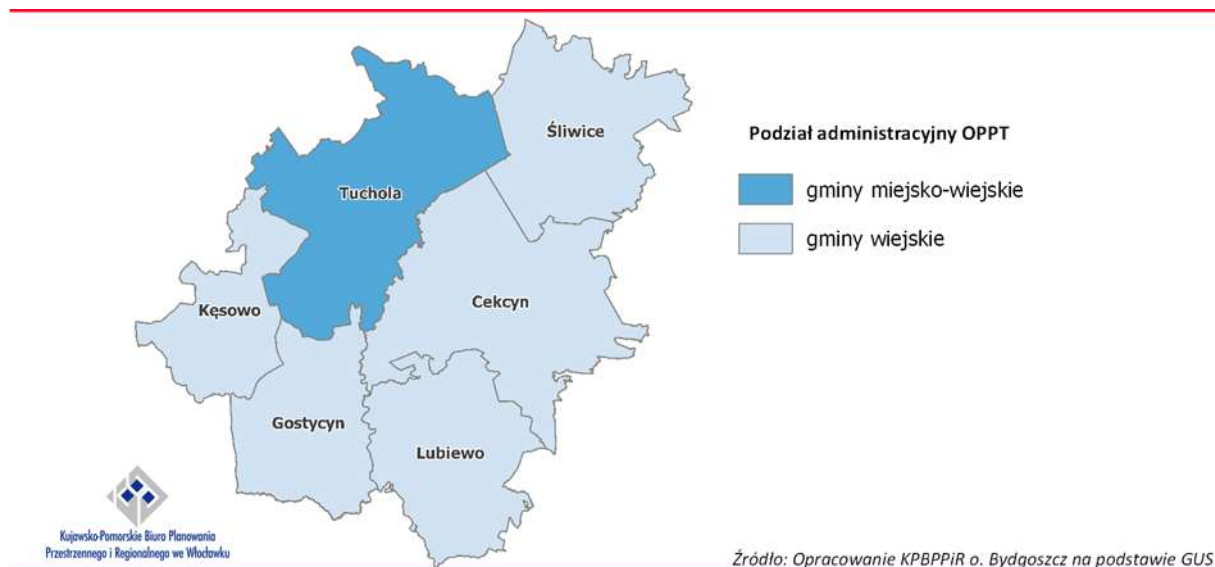
Za opracowanie projektu Strategii OPPT Tuchola odpowiedzialne jest Biuro Tucholskiego Związku Powiatowo - Gminnego. W prace nad dokumentem zaangażowani są również przedstawiciele gmin i starostwo oraz partnerzy społeczno-gospodarczy. Projekt Strategii OPPT Tuchola opiniowany jest przez zgromadzenie TZPG. Równocześnie TZPG zwraca się do IZ FEKP z wnioskiem o wydanie formalnej opinii. Zgodnie z zapisami ustawy wdrożeniowej IZ ma 60 dni od dnia otrzymania dokumentu na wydanie pozytywnej opinii w zakresie możliwości finansowania Strategii OPPT Tuchola w ramach programu regionalnego

2. Synteza diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Zasięg przestrzenny i sieć osadnicza

OPPT Tucholi położony jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Terytorialnie obejmuje 6 gmin powiatu tucholskiego, w tym 1 miejsko-wiejską (Tuchola) i 5 wiejskich (Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo, Śliwice). Obszar zajmuje powierzchnię 1075 km².

Mapa 1. Zasięg przestrzenny OPPT

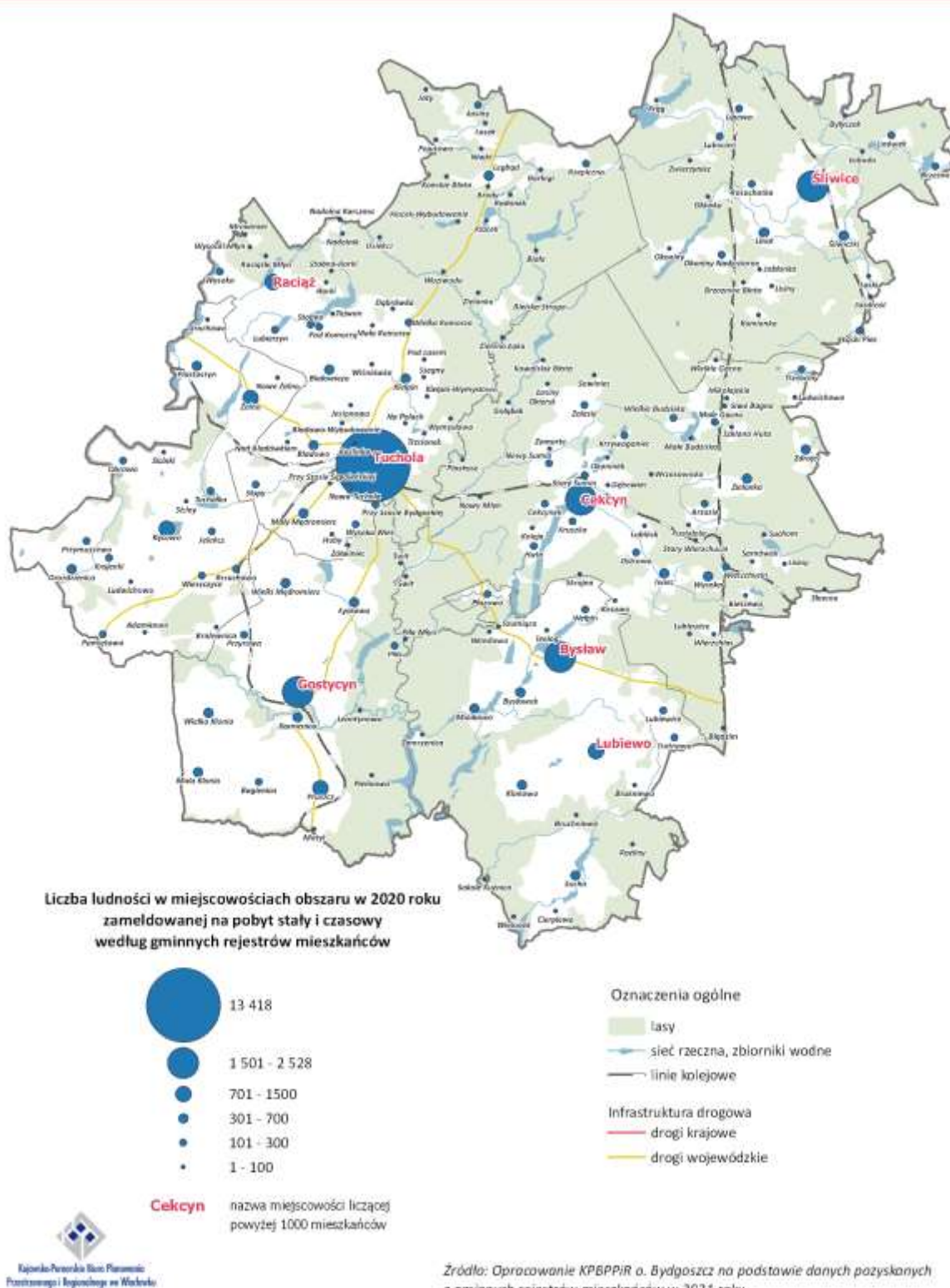
Sieć osadniczą² OPPT tworzą 184 zamieszkane miejscowości, w tym jedno miasto Tuchola, skupiające prawie 13,5 tys. osób (niespełna 30% mieszkańców obszaru). Najwięcej miejscowości położonych jest na terenie gminy Tuchola (57), najmniej zaś na terenie gminy Gostycyn. Rozkład przestrzenny miejscowości na terenie OPPT nie jest równomierny. Poza wspomnianym miastem liczbą mieszkańców powyżej 1 tys. osób, cechuje się 6 miejscowości. W przypadku gmin Cekcyn, Gostycyn, Śliwice są to

² Zgodnie z danymi z gminnych rejestrów mieszkańców

siedziby gmin, zaś w przypadku gminy Lubiewo, prócz jej siedziby, miejscowość Bystaw cechująca się znacznie wyższą liczbą mieszkańców od Lubiewa (różnica wynosi 744 mieszkańców). Na terenie gminy Tuchola, poza miastem, miejscowością zamieszkiwaną przez ponad 1 tys. osób jest Raciąż. Jedynie na terenie gminy Kęsowo miejscowości tej grupy wielkościowej nie odnotowano. Co ciekawe podobnie jak w przypadku gminy Lubiewo, siedziba gminy Kęsowo (852) liczy mniej mieszkańców niż największa miejscowość tej gminy – Żalno (967). Liczba miejscowości małych i bardzo małych, poniżej 100 mieszkańców na tle wszystkich miejscowości obszaru jest dość wysoka i wynosi 106 (57,6% ogółu). Zamieszkuje je nieco ponad 4 tys. osób (8,4% mieszkańców obszaru). Wskazuje to na duże rozproszenie osadnictwa. Stan ilościowy miejscowości o liczbie mieszkańców w przedziale od 101 do 300 wynosi 46, zaś w przedziale od 301 do 700 mieszkańców 22. Miejscowości znajdujące się we wspomnianych przedziałach ludnościowych zamieszkiwane są kolejno przez 17,5% i 19,8% wszystkich mieszkańców obszaru.

Między gminami OPPT identyfikuje się występowanie silnych powiązań społeczno-gospodarczych. Miasto Tuchola pełni rolę ośrodka ponadlokalnego, obsługującego nie tylko mieszkańców gminy, ale i całego powiatu tucholskiego (obsługa administracji szczebla powiatowego). Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo i Śliwice to ośrodki o znaczeniu lokalnym, które koncentrują działalność związaną z podstawową obsługą mieszkańców (m.in. z zakresu opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego, opieki zdrowotnej, obsługi administracyjnej).

Mapa 2. Liczba ludności w miejscowościach OPPT

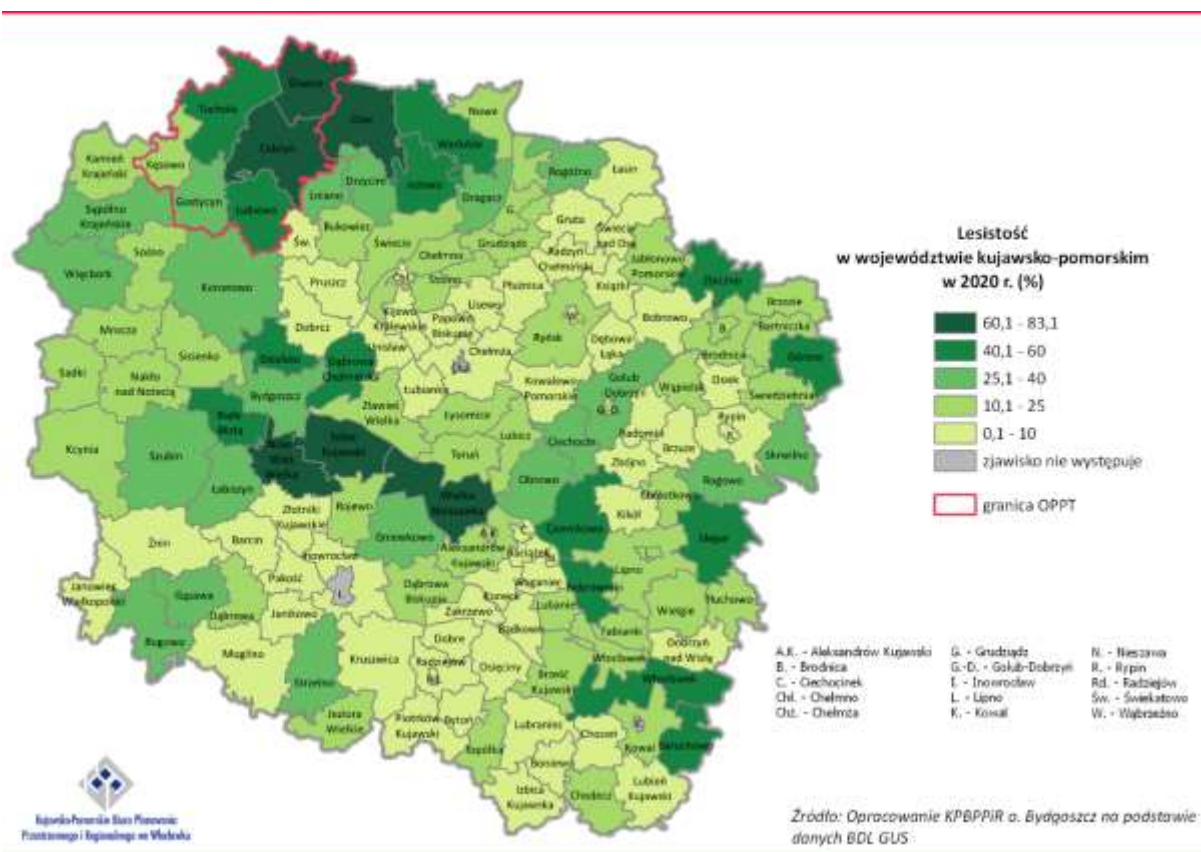
Informacje fizycznogeograficzne. Ochrona przyrody

Pod względem fizycznogeograficznym OPPT Tucholi znajduje się w obrębie 4 mezoregionów, tj. Borów Tucholskich, Wysoczyzny Świeckiej, Pojezierza Krajeńskiego oraz Doliny Brdy. Takie położenie sprawia, że obszar cechuje się zróżnicowaniem podstawowych elementów środowiska przyrodniczego, w postaci rzeźby terenu, występujących form geomorfologicznych, warunków wodnych, gleb, które determinują sposób użytkowania terenu i rodzaj prowadzonych działalności. Umownie przestrzeń obszaru podzielić można na dwie główne części. Pierwszą, rolniczą związaną z płaską lub lekko falistą

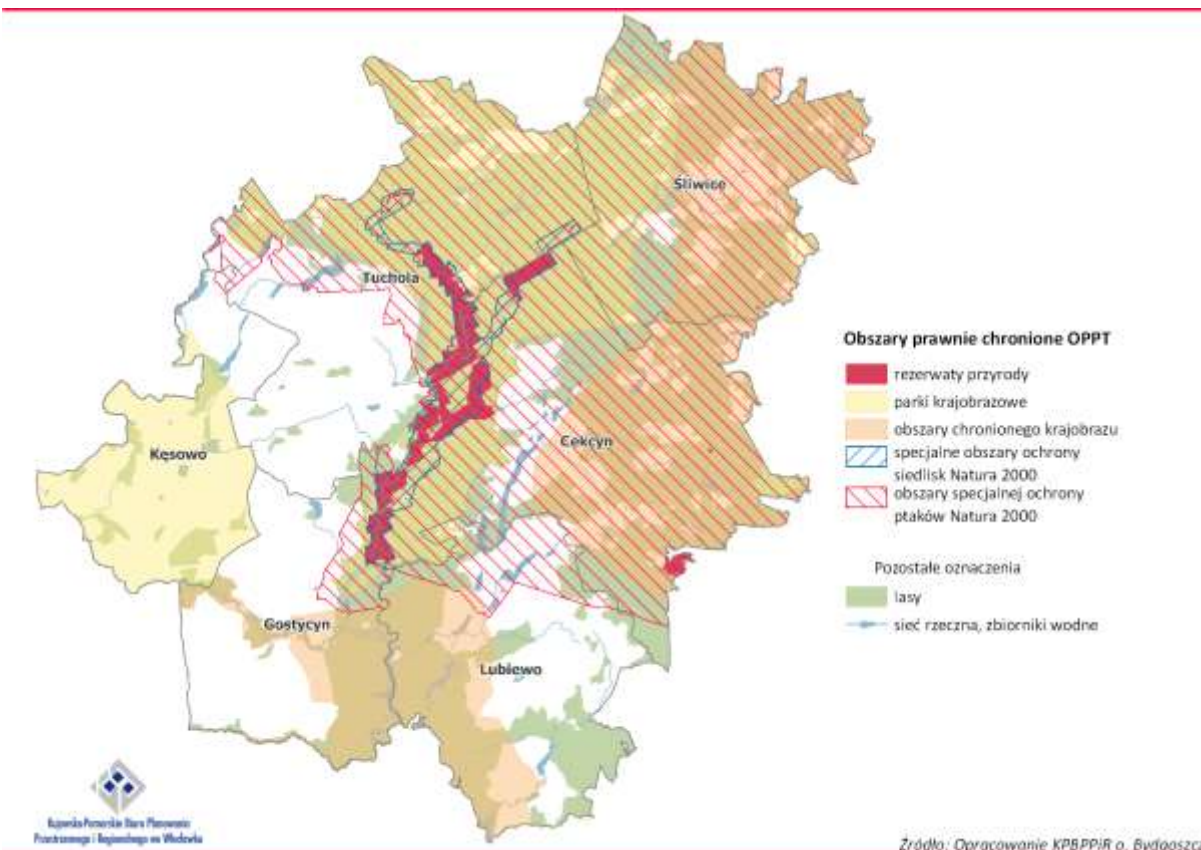
wysoczną morenową, charakterystyczną dla zachodniej części obszaru, zbudowanej głównie z glin lodowcowych, na których rozwinęły się gleby płowe o różnych klasach bonitacyjnych i zróżnicowanych warunkach do prowadzenia gospodarki rolnej. Drugą, część leśną związaną z równiną sandrową wraz z towarzyszącą jej doliną rzeki Brdy, które łącznie zajmują znacznie większą powierzchnię niż opisana wcześniej zachodnia część. W obrębie wschodniej części dominują piaszczyste i stosunkowo ubogie gleby bielcowe i rdzawe, zajęte przez zwarte i rozległe kompleksy leśne. Powierzchnia gruntów leśnych (lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną), wynosi 535,9 km², zaś wskaźnik lesistości stanowi 48,7% i jest ponad 2-krotnie wyższy od średniej wartości wojewódzkiej (23,5%). Do ważniejszych rzek obszaru należy m.in. Brda i Kamionka. Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski sumaryczna liczba jezior w granicach OPPT wynosi 99 (w tym część Zbiornika Koronowskiego) spośród 1069 zidentyfikowanych na terenie województwa. Ochroną prawną objęte jest 63,4% powierzchni obszaru (nie uwzględniając tu obszarów Natura 2000). Do najważniejszych obszarowych form ochrony znajdujących się całościowo lub częściowo w zasięgu granic OPPT Tucholi zalicza się: 8 rezerwatów przyrody, 3 parki krajobrazowe, 4 obszary chronionego krajobrazu, 3 obszary Natura 2000 (w tym 2 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 1 specjalny obszar ochrony siedlisk).

Ponadto OPPT Tucholi znajduje się w granicach strefy centralnej (rdzennej), buforowej i tranzytowej Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie, tj. utworzonego w 2010 roku w ramach programu UNESCO MaB i wpisanego na światową listę rezerwatów biosfery UNESCO. Poza aspektem promocyjnym walorów przyrodniczych i kulturowych (wyróżnienie obszaru na tle kraju) rezerwat biosfery stymuluje rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem środowiska, wzmacnia powiązania funkcjonalne oraz sprzyja budowaniu tożsamości kulturowej obszaru. Strefa centralna rezerwatu biosfery obejmuje najcenniejsze walory przyrodnicze obszaru OPPT objęte ochroną w postaci rezerwatów przyrody, m.in. Dolina Rzeki Brdy, Bagna nad Stążką, Źródła Stążki, Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego, Jezioro Zdręczno, Jeziorka Kozie, Bagno Grzybna i Jelenia Góra. Strefa buforowa nawiązuje zaś do zasięgu 2 parków krajobrazowych, tj. Tucholskiego oraz Wdeckiego. Strefę tranzytową (zewnątrzną) stanowią natomiast gminy obszaru OPPT lub ich części nie wchodzące w skład parków krajobrazowych.

Mapa 3. Lesistość w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Mapa 4. Obszary prawnie chronione w OPPT

Turystyka

Wysoka jakość środowiska przyrodniczego, ciekawe walory krajobrazowe związane z obecnością itd. doliny rzeki Brdy, obecność zwartych i rozległych kompleksów leśnych oraz jezior wykorzystywanych rekreacyjnie, w połączeniu z bogactwem kulturowym sprawiają, iż w skali województwa obszar postrzegany jest jako bardzo atrakcyjny turystycznie. W przeszłości podlegał on silnemu wpływowi kultury i tradycji borowiackiej, które to obecnie mają odzwierciedlenie w panujących zwyczajach i obrzędach, miejscowej kuchni, stroju, sztuce ludowej czy zanikającej gwarze borowiacko-kociewskiej. Na terenie obszaru napotkać można również pozostałości po specyficznej architekturze. Przykładem są tu dobrze zachowane drewniane chaty borowiackie we wsi Krąg. Poznanie specyfiki kultury i tradycji borowiackiej ułatwia działalność Muzeum Borów Tucholskich w Tucholi, wiosek tematycznych i organizowane wydarzenia o charakterze kulturowym (choć wydaje się, że zasięg ich oddziaływania w niewielkim stopniu wykracza poza obszar). Do ważnych atrakcji turystycznych obszaru o różnym znaczeniu dla skali ruchu turystycznego zalicza się także itd. Muzeum Indian Ameryki Północnej w Wymysłowie, grodzisko w Raciążu, starówkę w Tucholi, pozostałości kopalni węgla brunatnego w Pile (gm. Gostycyn), Wielki Kanał Brdy oraz akwedukt w Fojutowie wraz z towarzyszącą mu bazą rekreacyjną. Dostęp do walorów obszaru, jego eksplorację ułatwiają przebiegające szlaki piesze, rowerowe oraz kajakowe (itd. cieszący się największą popularnością zagospodarowany Szlak Brdy). Obszar cechuje się dobrze rozwiniętą bazą noclegową. Niemniej w celu utrzymania wysokiej atrakcyjności obszaru i wzmacniania istniejących powiązań funkcjonalnych w zakresie turystyki i rekreacji konieczne jest dalsze prowadzenie inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury turystycznej (nie tylko przez tworzenie nowej, ale i modernizowanie, doposażanie obecnej) oraz tworzenie nowych miejsc rekreacji i atrakcji turystycznych.

Istotnym potencjałem rozwoju turystyki na OPPT Tucholi jest wzmacnianie i promocja marki Borów Tucholskich oraz rozwój produktu turystycznego nawiązującego do turystyki naturalnej, umożliwiającej wypoczynek i uprawianie aktywności w zgodzie z przyrodą, przy wykorzystaniu jej naturalnych zasobów wzbogaconych o elementy lokalnej kultury. Ważnym elementem rozwoju potencjału jest prowadzenie kompleksowej oferty promocyjnej oraz rozwój infrastruktury turystycznej i towarzyszącej.

Transport

2.1.1. Sieć transportowa

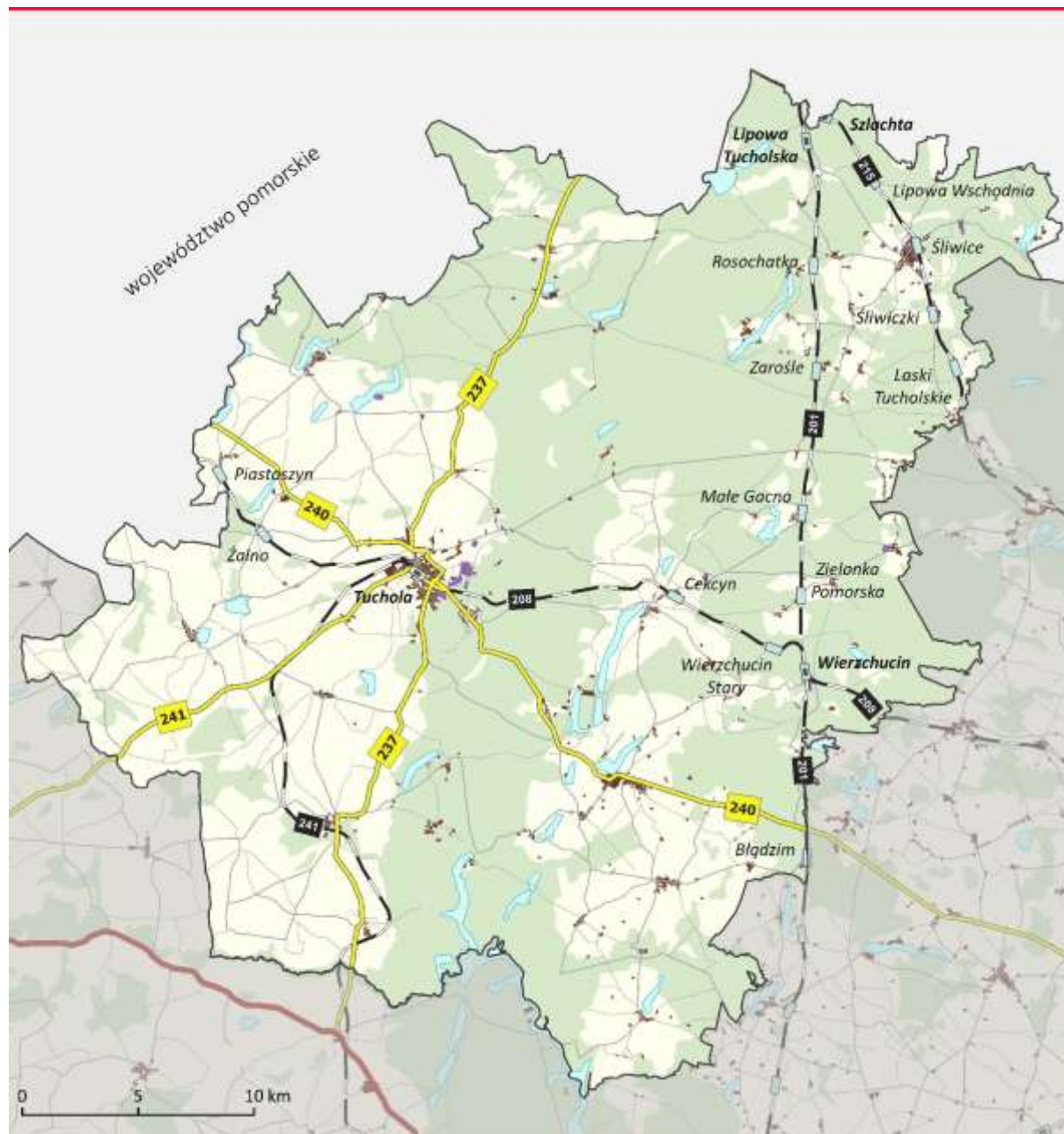
Za najważniejsze elementy układu drogowego omawianego obszaru uznać należy drogi wojewódzkie. Pierwszą z nich jest droga wojewódzka o numerze 240 przebiegająca w relacji Chojnice – Tuchola – Świecie, która komunikuje ze sobą te trzy ośrodki miejskie zapewniając jednocześnie w dalszym swoim biegu dostęp do DK22 (granica państwa w Kostrzynie nad Odrą – Chojnice – Trójmiasto) oraz DK5/S5 (pozwalająca na podróż w kierunku Trójmiasta, Bydgoszczy, Poznania i Wrocławia). Jest to zarazem główny ciąg komunikacyjny w relacji wschód-zachód dla ruchu wewnętrznego, podłączonych jest do niego szereg dróg powiatowych i gminnych, które pozwalają na obsługę terenów znajdujących się w centralnej części OPPT – tj. gminy Cekcyn i Lubiewo, Drugą istotną drogą wojewódzką jest przebiegająca w relacji północ-południe DW237 łącząca Czersk, Tucholę, Gostycyn z DK25 w miejscowości Mąkowsko w powiecie bydgoskim. Za jej pośrednictwem możliwe są podróże w kierunku Bydgoszczy a także skomunikowanie północnej części gminy Tuchola z obszarem miasta. Ostatnią drogą wojewódzką przecinającą omawiany obszar jest DW241 łącząca Tucholę, Sępólno Krajeńskie, Nakło nad Notecią i Rogóźno w województwie wielkopolskim. Lokalnie jej główną funkcją jest odbiór ruchu generowanego w zachodniej części obszaru (gmina Kęsowo). Warto ponadto zwrócić uwagę na kwestię obsługi północno-wschodniej części obszaru (gminy Śliwice oraz Cekcyn). Nie przebiegają tamtędy drogi o znaczeniu wojewódzkim, co w konsekwencji przekłada się na większe

znaczenie dróg powiatowych i gminnych w kontekście konieczności przyjęcia ruchu lokalnego oraz tranzytowego. Pozostałe drogi lokalne odpowiadają za komunikowanie poszczególnych miejscowości (w tym również miejscowości gminnych) oraz zapewnienie im dostępu do sieci dróg wyższego rzędu. Warto wspomnieć również o jednej z dwóch funkcjonujących obecnie przepraw promowych w województwie kujawsko-pomorskim (obok przeprawy przez Wisłę na wysokości Nieszawy). Mowa tutaj o promie „Koronowo” obsługującym podróżnych przejeżdżających drogą powiatową nr 1030C w relacji Cekcyn – Sokole Kuźnica w okresie od kwietnia do października. Jest to połączenie skracające trasę przez Zalew Koronowski mające głównie znaczenie turystyczne. Poza infrastrukturą drogową przez OPPT przebiega szereg linii kolejowych. Najważniejszymi z nich są jednotorowe linie o numerach 201 (Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port) oraz 208 (Działdowo – Chojnice). Pod względem pasażerskiej infrastruktury dostępowej w transporcie kolejowym w granicach analizowanego obszaru wyróżnić należy stacje Tuchola (obsługa miasta powiatowego) oraz Wierzchucin (stacja węzłowa dla LK201 i LK208) a także przystanek Cekcyn (obsługa dużych wsi znajdujących się w centralnej części OPPT). Pozostałe odcinki sieci stanowią najczęściej szlaki o znaczeniu lokalnym.

Obecność dużych kompleksów leśnych i rozproszonego osadnictwa przyczynia się w dużym stopniu do wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców dużej części OPPT Tucholi. Zwarte kompleksy obszarów peryferyjnych widoczne są zwłaszcza w północnej części obszaru³. Obszary peryferyjne cechują się brakiem lub znacznym ograniczeniem dostępu do transportu publicznego, co utrudnia lub uniemożliwia korzystanie przez mieszkańców z oferty usług publicznych (ogranicza dostęp do edukacji, pracy, opieki medycznej, kultury itd.) przyczyniając się do wykluczenia społecznego.

³ Wg diagnozy do Regionalnego Planu Transportowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027

Mapa 5. Najważniejsze elementy sieci transportowej OPPT

Infrastruktura transportowa w OPPT
stan na VII 2022 r.

infrastruktura drogowa:	infrastruktura kolejowa:	inne oznaczenia:
— drogi wojewódzkie	— linie kolejowe	— wody powierzchniowe
— drogi powiatowe	— punkty obsługi pasażerskiej na liniach kolejowych wykorzystywanych w ruchu pasażerskim:	— lasy
— drogi gminne	— stacje kolejowe	— pozostałe obszary
	— przystanki osobowe	— obszary antropogeniczne:
		— mieszkaniowe
		— przemysłowe

2.1.2. Drogi rowerowe

Drogi rowerowe coraz częściej stają się nieodzownym elementem krajobrazu zarówno miejskiego, jak i wiejskiego. Coraz częściej zauważa się także wzrost wykorzystania roweru jako środka transportu i turystyki. Coraz powszechniejsze wykorzystywanie roweru wymaga dalszego rozwoju bezpiecznej i funkcjonalnej infrastruktury komunikacyjnej dedykowanej temu środkowi transportu. Infrastruktury, która z jednej strony przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, a z drugiej wywoła impuls do rozwoju i promowania aktywnych form mobilności. W związku z tym dostrzega się potrzebę realizacji kompleksowych działań na rzecz wsparcia rozwoju infrastruktury rowerowej, infrastruktury zintegrowanej z drogami rowerowymi (m.in. wiat postojowych, parkingów, stojaków rowerowych, systemów zabezpieczających, oznaczeń poziomych, tablic informacyjnych, oświetlenia oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego BRD), a także działań informacyjno-promocyjnych podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego, a także efekty podejmowanych działań.

W zakresie rozwoju transportu rowerowego na terenie województwa identyfikuje się 3 największe potrzeby związane z infrastrukturą rowerową. Są to potrzeby związane z: likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury rowerowej, potrzeby infrastrukturalne na obszarach miejskich, w tym także potrzeby związane z realizacją dróg rowerowych w relacji obszary wiejskie – miasto, w celu zwiększenia dostępu do usług publicznych oraz potrzeby związane z rozwojem infrastruktury rowerowej poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych, które uzupełnią brakujące elementy infrastruktury rowerowej wpłynie przede wszystkim na poprawę ciągłości i zwiększenie spójności sieci dróg rowerowych oraz poprzez odseparowanie ruchu rowerowego od samochodowego przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego. Spójne, bezpieczne i atrakcyjne trasy rowerowe mogą sprawić, że więcej osób zdecyduje się na wybór roweru jako środka transportu, co przełoży się m.in. na poprawę jakości powietrza i ogólny stan zdrowia mieszkańców. Inwestycje na obszarach miejskich umożliwią szybszą jazdę na długich odcinkach miejskich, bezpieczny i wygodny wyjazd z miasta, a także umożliwią skuteczniejsze połączenie miasta z obszarami podmiejskimi. Budowa ścieżek prowadzących do atrakcji turystycznych sprzyjać będzie rozwojowi funkcji turystycznej na terenie obszaru, a także przyczynić się może do wzrostu lokalnego potencjału gospodarczego.

Na terenie OPPT Tucholi identyfikuje się potrzeby związane z likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury pieszo-rowerowej, potrzeby infrastrukturalne na obszarach miasta, potrzeby służące połączeniu miasta z obszarami wiejskimi oraz potrzeby związane z rozwojem infrastruktury rowerowej poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych. Niedobory w zakresie dróg rowerowych związane są także z brakiem małej infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym m.in. brak jest wiat parkingowych. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych wpłynie przede wszystkim na zwiększenie spójności sieci dróg rowerowych i poprawę bezpieczeństwa ruchu, a także przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, podwyższy komfort jazdy, poprawi warunki komunikacyjne, jak również poprawi płynność ruchu drogowego. Budowa dróg rowerowych umożliwi części mieszkańcom bezpieczne dotarcie do miejsc pracy, szkół, miejsc świadczenia usług publicznych itp. oraz rozwiąże częściowo problem „ostatniej mili”, czyli umożliwi dotarcie do przystanku komunikacji publicznej, przez co wpłynie także na zmniejszenie problemu wykluczenia transportowego na terenie OPPT Tucholi.

Demografia

Według danych GUS OPPT Tucholi na koniec roku 2020 zamieszkiwany był przez 48,3 tys. osób (2,3% ludności województwa). W okresie ubiegłej dekady (2010-2020) liczba jego mieszkańców nieznacznie wzrosła, o ok. 0,3% (w przeciwieństwie do sytuacji w całym województwie, gdzie nastąpił spadek liczby mieszkańców o 1,8%). Porównując sytuację w układzie miasto-wieś, wówczas w jedynym mieście OPPT

– Tucholi, miał miejsce spadek liczby ludności, natomiast na obszarach wiejskich nastąpił wzrost liczby mieszkańców. Większość z nich zamieszkiwała obszary wiejskie (72,0%), a ich udział w okresie 2010-2020 wzrósł o 1,1 pkt. proc. Gminy OPPT cechują się generalnie niedużym zróżnicowaniem pod względem liczby mieszkańców (poza gminą miejsko-wiejską Tucholą, która jako jedyna zdecydowanie przewyższa poziom 4,5 – 6,9 tys. osób). W roku 2020 najwięcej osób mieszkało we wspomnianej Tucholi (20,2 tys. – koncentrując 41,7% mieszkańców OPPT), natomiast najmniej w gminie wiejskiej Kęsowo (4,5 tys. – stanowiąc 9,2% mieszkańców tego obszaru).

Spośród 6 gmin w granicach OPPT 3 zanotowały wzrost liczby mieszkańców w okresie 2010-2020 (największy wystąpił w gminie Cekcyn – na poziomie 4,6%), a także 3 zanotowały spadek (największy miał miejsce w gminie Gostycyn – na poziomie 1,2%). Biorąc pod uwagę dalsze trendy rozwoju demograficznego OPPT Tucholi wynikające z prognozy demograficznej GUS na lata 2017-2030, należy spodziewać się względnego utrzymania liczby mieszkańców. W roku docelowym prognozy, populacja OPPT wynosić ma 48,3 tys. mieszkańców, co oznaczałoby spadek na poziomie 0,2% w stosunku do roku 2020⁴ (zmiana o kilkadziesiąt osób).

W strukturze wieku mieszkańców OPPT Tucholi obserwuje się zmiany przejawiające się spadkiem udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (z 22,1% do 20,0% w okresie 2010-2020) oraz produkcyjnym (z 63,9% do 60,1%) przy intensywnym wzroście udziału grupy poprodukcyjnej (z 14,0% do 19,9%) – co oznacza, iż społeczeństwo obszaru się starzeje.

W wyniku znaczących zmian demograficznych spowodowanych postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa można zaobserwować coraz większe potrzeby w zakresie wsparcia seniorów. Wsparcie to wymaga szeroko zakrojonych działań mających na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, w integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Rosnąca populacja osób starszych zmienia także popyt na usługi medyczne i opiekę społeczną. Niezbędny jest rozwój usług związanych z szeroko pojętą opieką senioralną, w tym wzmacnianie kadr pomocy i integracji społecznej (pielęgniarki środowiskowe, opiekunowie medyczni, opiekunowie osób starszych, opiekunowie w miejscu zamieszkania) oraz rozwój struktur instytucji ją prowadzących. Rosnąca skala potrzeb będzie wymagała także zmian instytucjonalnych. Potrzebne będą dzienne domy pobytu dla seniorów, centra usług środowiskowych, ale także wszelkie zdeinstytucjonalizowane formy opieki nad osobami starszymi. Ważne będzie także kształtowanie jak najbardziej przyjaznych dla seniorów i bezpiecznych przestrzeni publicznych. Istotnym aspektem będzie aktywizacja społeczna ludności starszej, mająca na celu aktywne zagospodarowanie wolnego czasu i sprzyjająca pozostawaniu w zdrowiu fizycznym i psychicznym (w tym poprzez kluby seniora, warsztaty terapii zajęciowej czy specjalistyczne projekty adresowane do osób starszych). Istnieje także potrzeba upowszechniania systemu opieki zdalnej, związanej z kontrolą stanu zdrowia i umożliwiającej szybkie wezwanie pomocy. Obecnie do najpopularniejszych form opieki zdalnej zalicza się tzw. bransoletki życia, czyli noszone na nadgarstku mobilne urządzenia do przywoływania pomocy wyposażone m.in. w przycisk SOS oraz czujnik upadku. Realizatorem zadań z zakresu polityki społecznej na poziomie województwa jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS). Na poziomie gminnym za zadania ukierunkowane na ludność wymagającą wsparcia odpowiedzialne są Ośrodki Pomocy Społecznej.

Liczba mieszkańców OPPT w wieku poprodukcyjnym według stanu na rok 2020 wynosiła 9,6 tys. Populacja tej grupy dynamicznie wzrasta, co potwierdza zmiana o 42,1% w okresie 2010-2020 (przyrost o 2,8 tys. osób). Według przytoczonej powyżej prognozy demograficznej, proces starzenia się ludności OPPT Tucholi będzie się pogłębiał – czego skutkiem będzie m.in. wzrost liczby mieszkańców w grupie poprodukcyjnej do 11,6 tys. w roku 2030 (stanowiącej wtenczas 24,0% ogółu ludności). Zmiany zajdą także w grupie mieszkańców w wieku 80+, których populacja w okresie 2020-2030 zwiększy się o 26,2% i docelowo wynosić ma 2,2 tys. osób.

⁴ W porównaniu ze stanem liczby ludności na rok 2020 przewidzianym w prognozie.

Wśród niekorzystnych zmian demograficznych należy wyróżnić kurczącą się populację mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2020 ich liczba wynosiła 9,7 tys., zmniejszając się w okresie 2010-2020 o 9,1% (spadek o ok. 1,0 tys.). Według prognozy demograficznej, w obecnej dekadzie należy się spodziewać dalszego spadku liczby mieszkańców w tej grupie – do poziomu 9,0 tys. osób w roku 2030 (stanowiącej wtenczas 18,6%). Szczególnie niekorzystne są spadki notowane w najmłodszych grupach wiekowych. Liczebność grupy dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lata) zmniejszyła się w okresie 2010-2020 o 17,4% (ok. 320 osób), natomiast grupy dzieci w wieku przedszkolnym o 5,4% (115 osób).

Na OPPT Tucholi obserwuje się pogarszanie się wskaźnika przyrostu naturalnego, spowodowane wyhamowaniem współczynnika urodzeń (co oznacza wolniejszą reprodukcję) oraz rosnącymi wartościami współczynnika zgonów (co oznacza większą umieralność mieszkańców) – niemniej jednak dynamika wzrostu zgonów jest wolniejsza, aniżeli dynamika spadku współczynnika urodzeń.

Saldo migracji w okresie 2010-2020 przyjmowało wartości ujemne, co oznacza, że więcej osób wymeldowało się, aniżeli zameldowało na jego terenie na pobyt stały⁵. W bilansie migracyjnym za okres 2016-2020 OPPT stracił z tego powodu łącznie ok. 600 mieszkańców, natomiast w ciągu całej dekady (nie wliczając roku 2015) ok. 1,0 tys. Tempo utraty mieszkańców w wyniku migracji wzrosło, o czym świadczy spadek wartości średniorocznego salda migracji z poziomu -72 osób w okresie 2010-2014 do -121 osób w okresie 2016-2020.

Tabela 1. Liczba ludności i struktura ekonomicznych grup wieku w 2010 r. i 2020 r.

Jednostka		Liczba mieszkańców (osoby)		Udział mieszkańców według poszczególnych grup wiekowych (%)					
				przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
		2010	2020	2010	2020	2010	2020	2010	2020
OPPT Tucholi		48 158	48 322	22,1	20,0	63,9	60,1	14,0	19,9
Gminy	Cekcyn	6 596	6 901	22,1	21,5	64,4	60,5	13,5	18,1
	Gostycyn	5 264	5 199	22,5	20,1	64,2	61,1	13,3	18,8
	Kęsowo	4 488	4 468	22,9	20,1	64,4	61,1	12,7	18,7
	Lubiewo	5 842	6 008	24,1	21,0	61,5	60,1	14,3	18,9
	Śliwice	5 593	5 595	24,7	19,7	62,4	62,3	12,9	18,0
	Tuchola	20 375	20 151	20,5	19,3	64,5	58,8	14,9	21,9
Województwo kujawsko-pomorskie		2 098 711	2 061 942	19,4	18,0	64,7	59,9	16,0	22,1

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Przedsiębiorczość

Na terenie OPPT Tucholi w 2020 r. funkcjonowało 3 939 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON (stanowiło to 1,9% wszystkich podmiotów działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego). W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dawało to wartość 81,5 podmiotów, co stanowiło 80,1% wartości wskaźnika dla całego regionu i 66,9% wartości dla kraju. Wskaźnik ten w latach 2010-2020 cechował się przeciętnym wzrostem wartości na tle całego województwa.

⁵ Analizowano migracje na pobyt stały w ujęciu gminnym zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zagranicznym – co oznacza, że liczone są także migracje pomiędzy jednostkami w obrębie analizowanego obszaru. Jednocześnie z uwagi na brak danych w Banku Danych Lokalnych GUS o migracjach długookresowych za rok 2015, w niniejszej analizie pominięto tenże rok.

W 2020 r. żadna z gmin wchodzących w skład OPPT nie wykazała wartości udziału liczby pomiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców wyższej niż średnio w województwie i w kraju. Najwyższa notowana na tym obszarze wartość występowała w gminie Tuchola – 94,4 podmioty na 1 tys. osób. Natomiast w gminie o najniższej wartości wskaźnika – Kęsowie – jego wartość była przeszło 2-krotnie niższa niż średnio w Polsce i była 5. najniższą wartością w całym województwie (wynosiła 58,4). W pozostałych gminach wartość wskaźnika zawierała się w przedziale od 79,8 w gminie Gostycyn do 69,6 w gminie Lubiewo.

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie analizowanego OPPT w 2020 r. wynosiła 3 105. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym osiągnęła wartość 10,7, co stanowiło 85,4% wartości dla województwa i 73,2% wartości dla kraju. Wskaźnik ten w latach 2012-2020 cechował się stosunkowo dużym wzrostem wartości na tle regionu.

Na poziomie poszczególnych gmin w przypadku wskaźnika dotyczącego liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, podobnie jak dla ogólnego wskaźnika przedsiębiorczości, występowała bardzo duża rozpiętość pomiędzy gminą o najwyższej i najniższej wartości wskaźnika - gminą Tuchola z wartością 12,3 (nieznacznie niższej od średniej dla województwa) i gminą Kęsowo z wartością 7,0 (4. najniższa wartość w regionie). W pozostałych gminach wskaźnik przyjmował bardziej zbliżone wartości, z zakresu od 9,4 w gminie Lubiewo do 10,5 w gminie Gostycyn.

Tabela 2. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie OPPT Tucholi 2020 r.

Jednostka		Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	
		Liczba	Na 1 tys. ludności	Liczba	Na 100 osób w wieku produkcyjnym
OPPT Tucholi		3 939	81,5	3 105	10,7
Gminy	Cekcyn	502	72,7	422	10,1
	Gostycyn	415	79,8	335	10,5
	Kęsowo	261	58,4	190	7,0
	Lubiewo	418	69,6	339	9,4
	Śliwice	440	78,6	361	10,4
	Tuchola	1 903	94,4	1 458	12,3
Województwo kujawsko-pomorskie		209 750	101,7	154 623	12,5

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Dla wspierania rozwoju przedsiębiorczości - przyciągania nowych inwestorów, a także tworzenia możliwości rozwoju dla obecnie funkcjonujących podmiotów, które mogłyby rozwijać swoją działalność - istotnym jest tworzenie na danym obszarze terenów inwestycyjnych dedykowanych działalności gospodarczej oraz funkcjonowanie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, świadczącej usługi dla biznesu. Na analizowanym obszarze brakuje typowych instytucji otoczenia biznesu, np. inkubatorów przedsiębiorczości. Jednym takim miejscem jest inkubator przedsiębiorczości pn. „Lokalne Centrum Rozwoju” znajdujący się w Tucholi. Wsparcia lokalnym przedsiębiorcom udzielać może Partnerstwo "Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie". OPPT Tucholi, podobnie jak całe województwo, kujawsko-

pomorskie znajduje się w obszarze działania Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie występujące na tym obszarze tereny inwestycyjne (znajdujące się głównie w gminach Tuchola i Gostycyn) stanowią nieduży zasób i tym samym cały czas identyfikuje się brak wystarczającej powierzchni przygotowanych i uzbrojonych obszarów inwestycyjnych, które w połączeniu z infrastrukturą biznesową mogą stanowić istotny bodziec dla rozwoju potencjałów endogenicznych analizowanego OPPT.

Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają także działania ukierunkowane na poprawę jakości kształcenia zawodowego oraz rozwój kompetencji kluczowych u uczniów, wzmacniający ich przyszłą aktywność zawodową.

Bezrobocie rejestrowane

W 2021 r. na terenie OPPT Tucholi były 1 792 zarejestrowane osoby bezrobotne. Stopa bezrobocia rejestrowanego na analizowanym obszarze utrzymuje się powyżej średniej dla całego województwa - w 2021 r. wynosiła 9,9%, natomiast dla województwa 7,7%.

W strukturze grupy zarejestrowanych osób bezrobotnych na analizowanym OPPT występuje szereg grup wymagających szczególnego wsparcia na rynku pracy⁶. Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2021 r. dla OPPT wynosił 7,7% przy wartości dla województwa 6,4%. W grupie osób bezrobotnych 400 osób stanowiły kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, co obejmowało 22,3% wszystkich bezrobotnych oraz 39,6% bezrobotnych kobiet. Natomiast wskaźnik udziału kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym przyjmował wartość powyżej średniej dla regionu – 3,0%, wobec 2,3% dla województwa. Udział osób długotrwale bezrobotnych⁷ w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla analizowanego OPPT wynosił 3,1% (dla województwa 2,6%), a udział tej grupy bezrobotnych w całkowitej liczbie osób bezrobotnych stanowił niecałe 50% (49,3%, 835 osób). Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia (ich udział w całkowitej liczbie osób bezrobotnych w 2021 r. wynosił 33,3%), a także gimnazjalnym i niższym (32,3%). Ponad 1/3 (34,8%) w grupie osób bezrobotnych stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych (623 osoby). Do grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą także osoby bezrobotne do 25. roku życia – w 2021 r. ta grupa bezrobotnych na OPPT w strukturze osób bezrobotnych stanowiła stosunkowo duży udział - obejmowała 14,7% wszystkich osób bezrobotnych (264 osób) i wysoki udział w grupie mieszkańców tego obszaru w wieku 18-24 lata – 6,6%, wobec 4,7% dla regionu. Drugą istotną grupę wiekową stanowią osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia, które na OPPT w 2021 r. obejmowały 22,7% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych (406 osób), a ich udział w liczbie wszystkich mieszkańców OPPT w tej grupie wiekowej⁸ 5,4% (dla województwa 4,9%).

W 2021 r. we wszystkich gminach wchodzących w skład analizowanego OPPT udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. był wyższy niż przeciętnie w województwie (5,1%). Zakres wartości w poszczególnych gminach był stosunkowo niewielki - od 5,2% w gminie Lubiewo do 7,1% w gminie Kęsowo, przy czym najwyższą przyjmowaną na OPPT wartość (dla gminy Kęsowo) wynosiła nieznacznie ponad 50% najwyższej przyjmowanej wartości w wojewodzie.

⁶ Opracowano na podstawie danych pochodzących z publikacji „Informacja o bezrobociu w miastach i gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 roku” (WUP Toruń) oraz BDL GUS.

⁷ Powyżej 12 miesięcy.

⁸ Kobiety w wieku 50-59 lat i mężczyźni w wieku 50-64 lata.

Tabela 3. Bezrobocie rejestrowane na terenie OPPT Tucholi w 2010 r. i 2021 r.

Jednostka		Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (osoby)				Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%)					
		mężczyźni		kobiety		ogółem		mężczyźni		kobiety	
		2010	2021	2010	2021	2010	2021	2010	2021	2010	2021
OPPT Tucholi		1 549	781	1 956	1 011	11,4	6,3	9,4	5,0	13,7	7,7
Gminy	Cekcyn	227	94	319	136	12,9	5,6	9,9	4,2	16,3	7,1
	Gostycyn	168	92	217	117	11,4	6,7	9,2	5,4	13,9	8,3
	Kęsowo	154	96	190	95	11,9	7,1	9,8	6,3	14,4	8,0
	Lubiewo	155	68	181	117	9,3	5,2	7,8	3,5	11,2	7,3
	Śliwice	214	84	247	120	13,2	5,9	11,1	4,4	15,8	7,7
	Tuchola	631	347	802	426	10,9	6,6	9,2	5,6	12,8	7,8
Województwo kujawsko-pomorskie		61 861	25 273	75 696	36 588	10,3	5,1	9,0	3,9	11,7	6,4

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny

W 2020 r. w OPPT Tucholi ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3 703 mieszkańców, zatem ponad dwukrotnie mniej niż w 2010 r. Spadek korzystających z pomocy społecznej w OPPT był większy niż przeciętnie w regionie: 58,5% wobec 49,1%. Mimo, to zasięg korzystania z pomocy społecznej nadal kształtował się tu na wyższym poziomie niż przeciętnie w województwie. W 2020 r. udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności wyniósł 7,7% (dla województwa 6,0%). Najwyższym odsetkiem korzystających z pomocy społecznej charakteryzuje się gmina Kęsowo (22,1%). W pozostałych gminach wartości wskaźnika kształtowały się w przedziale 5,2-8,0%.

Do najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej w analizowanym OPPT, należą ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2020 r. z powodu ubóstwa pomocą społeczną objęte były 582 rodziny, zaś ze względu na niepełnosprawność – 491 rodzin, przy czym wartości te są znacznie niższe niż w latach poprzednich.

W 2020 r. zasiłek rodzinny na terenie OPPT Tucholi otrzymywały 1 615 rodzin, a objętych nim było 3 193 dzieci w wieku do 17 lat. Od 2010 r. zauważalny jest znaczny spadek zarówno liczby rodzin korzystających ze świadczenia, jak i liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek, ciągle jednak udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku jest wyższy niż przeciętnie w województwie (33,0% wobec 26,7%). W obrębie wskazanego OPPT gminą o najwyższym odsetku omawianego wskaźnika były Śliwice (46,5%), najniższą wartość wskaźnika zanotowano w gminie Tuchola (28,5%).

Tabela 4. Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny w OPPT Tucholi.

Jednostka		Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)		Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	
		2010	2020	2010	2020
OPPT Tucholi		18,5	7,7	54,9	33,0
Gminy	Cekcyn	14,7	6,7	60,5	33,7
	Gostycyn	15,9	6,7	54,3	30,0
	Kęsowo	36,2	22,1	56,0	31,7
	Lubiewo	17,7	6,8	59,6	37,6

	Śliwice	21,6	8,0	66,2	46,5
	Tuchola	15,9	5,2	47,6	28,5
	Województwo kujawsko-pomorskie	11,6	6,0	41,9	26,7

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych GUS

Niekorzystne warunki bytowe i uzależnienie od pomocy społecznej, będące następstwem, niezaradności, niskiej aktywności społecznej, braku kwalifikacji zawodowej, niechęci do pracy czy nałogów są barierami rozwoju trudnymi do przełamania i o tyle niekorzystnymi, że nie dotyczą pojedynczych osób a całych rodzin, czy wręcz społeczności obszaru. Niekorzystne postawy życiowe są dziedziczone, co w konsekwencji powoduje ich powielanie przez kolejne pokolenia. Dlatego niezmiernie istotne jest wspieranie aktywizacji mieszkańców OPPT, a zwłaszcza dzieci i młodzieży, poprzez przekazywanie pozytywnych wzorców, uczenie przedsiębiorczości i samodzielności, rozwijanie aspiracji, zachęcanie do zdobywania wykształcenia i dobrych kwalifikacji zawodowych, które w dorosłym życiu umożliwią dzieciom i młodzieży życie poza systemem pomocy społecznej.

Opieka zdrowotna

Bardzo istotne dla rozwoju społecznego jest utrzymywanie dobrego stanu zdrowia ludności. Jest to szczególnie ważne mając na uwadze zachodzący i stale pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa (wzrostu liczby ludności starszej oraz wydłużania się życia), kiedy wraz z wiekiem stan zdrowia pogarsza się, a także w ostatnich latach pogarszający się stan zdrowia psychicznego społeczeństwa. W związku z tym kluczowe jest utrzymywanie wysokiej dostępności oraz poziomu udzielanych świadczeń w ramach opieki zdrowotnej, zwłaszcza świadczonej w warunkach ambulatoryjnych.

Na terenie OPPT Tucholi podstawowa opieka zdrowotna (POZ) w 2021 r. dostępna była we wszystkich gminach. Placówki POZ znajdowały się w 9 miejscowościach (w mieście, w siedzibach gmin wiejskich i 3 innych miejscowościach wiejskich). W każdej z tych miejscowości działał co najmniej jeden gabinet/poradnia lekarska, w większości z nich dostępny był także co najmniej jeden gabinet/poradnia pielęgniarki POZ.⁹

W 2019 r. na terenie OPPT działały 2 podmioty prowadzące oddziały szpitalne lub inne komórki opieki szpitalnej. Były to Szpital Tucholski Sp. z o. o. zaliczany do tzw. sieci szpitali, czyli systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej (I stopnia) oraz CARDINOX Sp. z o. o. w Tucholi.¹⁰, które realizują także działania z zakresu AOS, zapewniając tym samym dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej wszystkim mieszkańcom obszaru.

Na obszarze OPPT funkcjonowało 21 poradni specjalistycznych działających w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej¹¹. Obejmowały one 19 rodzajów specjalności z czego najliczniej reprezentowane były poradnie położniczo-ginekologiczne (2 placówek) i neurologiczne (2), natomiast pozostałe reprezentowane były przez pojedyncze placówki - należały do nich: poradnia reumatologiczna, okulistyczna, otorynolaryngologiczna, alergologiczna, diabetologiczna, logopedyczna, endokrynologiczna, chirurgii ogólnej, dermatologiczna, kardiologiczna, chirurgii urazowo-ortopedycznej, urologiczna, pracownia endoskopii, pracownia tomografii komputerowej, gruźlicy i chorób płuc, a także poradnia nefrologiczna oraz medycyny sportowej (dwa ostatnie wymienione rodzaje AOS cechowały się mniejszą dostępnością w regionie – działały tylko w kilku powiatach).

⁹ Stan na 30.07.2021 r. wg <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

¹⁰ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3404>

¹¹ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3409> (dostęp 26.07.2021 r.)

Z opieki długoterminowej¹² na analizowanym OPPT w 2019 r. korzystało 105 pacjentów w opiece domowej świadczonej przez pielęgniarkę opieki długoterminowej w domu osoby potrzebującej (oferowało ją 3 świadczeniodawców) oraz 24 pacjentów w opiece stacjonarnej w zakładzie opiekuńczo-leczniczych/pielęgnacyjno-opiekuńczym (w Tucholi). Na OPPT świadczenia z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej¹³ dostępne były wyłącznie w formie hospicjum domowego, z którego w 2019 r. korzystało 120 pacjentów (1 świadczeniodawca). W zakresie rehabilitacji medycznej¹⁴ na obszarze OPPT można było skorzystać tylko w formie ambulatoryjnej udzielanej przez 7 świadczeniodawców w zakresie rehabilitacji ogólnej. W ramach opieki psychiatrycznej, zdrowia psychicznego i terapii uzależnień¹⁵ na OPPT działała poradnia zdrowia psychicznego, ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz poradnia leczenia uzależnień.

Opieka żłobkowa

Według danych GUS opieką żłobkową (w formie żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych) na terenie OPPT w 2020 r.¹⁶ objętych było 176 dzieci w wieku do 3 lat. Udział dzieci objętych opieką w liczbie dzieci w wieku do 3 lat wynosił 11,5% i nieznacznie przekraczał wartość średniej dla województwa, która wynosiła 11,0%. Stosunkowo duży udział dzieci objętych opieką żłobkową na OPPT był na obszarach wiejskich – wynosił on 9,2%. Na analizowanym obszarze obserwuje się stały wzrost zarówno liczby jak i udziału dzieci objętych opieką żłobkową.

Zgodnie z danymi Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej¹⁷, w kwietniu 2022 roku opiekę nad dziećmi do lat 3 świadczyło łącznie 8 placówek (7 żłobków, w tym 2 publiczne oraz 1 publiczny klub dziecięcy). Opieka dostępna była w 1 mieście (Tuchola - 3 żłobki) i w 5 miejscowościach wiejskich (Cekcyn, Gostycyn, Lubiewo, Śliwce - każda miejscowość po 1 żłobku, Kęsowo - 1 klub dziecięcy). Tym samym w każdej gminie OPPT opieka instytucjonalna na dzieci do lat 3 była sprawowana. Funkcjonujące placówki generalnie cechowały się stosunkowo niedużą liczbą dostępnych miejsc (w zakresie od 15 do 36). Wyjątek stanowił tu żłobek w mieście Tuchola mający możliwość zapewnienia opieki 63 dzieciom. Wszystkie funkcjonujące na terenie OPPT placówki charakteryzowały się wysokim obłożeniem (w zakresie od 80,0 do 100,0%). Najniższe wartości charakterystyczne były dla placówek położonych w Tucholi. Pośrednio mogło to wynikać z konieczności ponoszenia przez rodziców znacznie wyższych kosztów pobytu dziecka w tychże placówkach.

Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)

Wychowanie przedszkolne stanowi przygotowanie do dalszych etapów edukacji, umożliwiając dziecku zdobycie niezbędnych kompetencji. Wpływa m.in. na kształtowanie odpowiednich postaw i nawyków, umiejętności funkcjonowania w grupie, wzmacnianie poczucia wartości czy pobudzenie aktywności i ciekawości świata. Odgrywa tym samym bardzo istotną rolę w procesie poznawczego, emocjonalnego i społecznego rozwoju dziecka. W związku z tym konieczne jest zapewnienie wysokiego poziomu oferty placówek wychowania przedszkolnego i warunków wychowawczo-opiekuńczych w odpowiednio przygotowanej bazie lokalowej.

¹² <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3361>

¹³ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3368> (dostęp 06.08.2021 r.)

¹⁴ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3365> (dostęp 24.08.2021 r.)

¹⁵ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne> (dostęp 4.10.2021 r.)

¹⁶ Stan na 31 XII

¹⁷ Rejestr żłobków i klubów dziecięcych <https://dane.gov.pl>, dostęp z dnia 13.04.2022 r.

W 2020 r. wychowaniem przedszkolnym na obszarze OPPT Tucholi objętych było 1 162 dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2020 r. wynosił 77,9% i kształtował się na poziomie niższym niż przeciętnie w regionie (80,1%).

Na poziomie poszczególnych gmin wchodzących w skład OPPT zakres wartości udziału dzieci w wieku od 3 do 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym był stosunkowo nieduży, a w żadnej z gmin wartość nie była niższa niż 60%. W dwóch gminach wskaźnik osiągał wartość powyżej średniej wojewódzkiej – w gminie Tuchola (84,2%) i Kęsowo (83,5%). W pozostałych gminach osiągał wartości od 63,7% w gminie Śliwice do 77,0% w gminie Lubiewo.

W dokumencie *Polityka Terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego* określono, że inwestycje w zakresie infrastruktury przedszkolnej będą realizowane wyłącznie na obszarach gmin o udziale dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w liczbie dzieci w wieku 3-5 lat poniżej 85% średniej dla województwa. Zgodnie z Aneks 4. do dokumentu *Wychowanie przedszkolne w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2020 z uwzględnieniem wykorzystania środków UE*, opracowanym przez Departament Funduszy Europejskich UMWK-P w 2020 r. warunek ten spełniała 1 gmina z obszaru OPPT – Śliwice. W poniższej tabeli, zawierającej wartości wskaźnika dla poszczególnych gmin, kolorem czerwonym zaznaczono wartości, które spełniają to kryterium.

Tabela 5. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie OPPT Tucholi w 2020 r. (kolorem czerwonym zaznaczono wartości wskaźnika kształtujące się poniżej 85% średniej wojewódzkiej)

Jednostka		Liczba dzieci w wieku 3-5 lat	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w liczbie dzieci w wieku 3 – 5 lat (%)
OPPT Tucholi		1 491	1 162	77,9
Gminy	Cekcyn	234	170	72,6
	Gostycyn	154	113	73,4
	Kęsowo	133	111	83,5
	Lubiewo	196	151	77,0
	Śliwice	171	109	63,7
	Tuchola	603	508	84,2
Województwo kujawsko-pomorskie		59 900	47 994	80,1

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Wg danych pochodzących z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych SIO¹⁸ w marcu 2022 r. na terenie analizowanego OPPT działało 31 placówek wychowania przedszkolnego – 7 przedszkoli, 6 punktów przedszkolnych i 18 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Większość z tych placówek to instytucje publiczne (25). Największa liczba placówek znajdowała się w gminie Tuchola (11). W pozostałych gminach działało po 3 (gminy Śliwice, Lubiewo, Gostycyn i Cekcyn) lub 8 placówek (gmina Kęsowo). Placówki zlokalizowane były w 21 miejscowościach. 17 placówek znajdowało się na obszarach wiejskich poza miejscowościami będącymi siedzibami gmin (w 15 miejscowościach).

Na obszarze OPPT występują stałe potrzeby podnoszenia standardu usług świadczonych przez istniejące miejsca wychowania przedszkolnego m.in. poprzez zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, rozwój edukacji kulturalnej, prozdrowotnej, ekologicznej i regionalnej, podnoszenie kompetencji wśród kadry pedagogicznej czy organizację szkoleń dla rodziców. Istotną kwestią jest

¹⁸ dostęp z dnia 23.03.2022 r.

również przystosowanie usług z zakresu wychowania przedszkolnego do dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami.

Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej)

W zakresie kształcenia ogólnego wyzwaniem pozostaje dążenie do osiągnięcia wysokiej jakości nauczania, mierzonej wynikami egzaminów zewnętrznych. Braki utrudniające realizację wyzwania dostrzega się zarówno w sferze rozwoju kompetencji miękkich u uczniów, jak i w sferze niedostatecznego przygotowania kadr systemu oświaty.

W dzisiejszym świecie w procesie kształcenia coraz większego znaczenia nabiera umiejętność wykorzystania nowoczesnych technologii, w tym cyfrowych, a więc poprawa kompetencji cyfrowych uczniów i kadr systemu oświaty oraz odpowiednie wyposażenie sprzętowe szkół i uczniów (zwłaszcza z grup defaworyzowanych), gdyż nadal dostrzegane są braki w tym zakresie. Niewystarczające umiejętności uczniów i nauczycieli stanowią duży problem w przypadku konieczności rezygnacji z tradycyjnych metod nauczania na rzecz prowadzenia zajęć w sposób zdalny lub w systemie hybrydowym. Ważnym aspektem w procesie edukacji jest także podnoszenie kompetencji językowych uczniów, gdyż ciągle dostrzegalne są deficyty znajomości języka angielskiego wśród młodzieży, zwłaszcza wśród osób uczęszczających do szkół na terenach wiejskich, co wpływa negatywnie na późniejsze możliwości podjęcia satysfakcjonującej pracy i ogranicza samorozwój. Istotną kwestię w sytuacji coraz częściej pojawiającego się niedoboru kadr w systemie oświaty stanowi podnoszenie i uzupełnianie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. Wsparcie kadry obejmować powinno również zwiększenie umiejętności zapewnienia uczniom wsparcia pedagogiczno-psychologicznego, przygotowanie do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz do pracy z uczniem zdolnym.

Ważne jest, aby realizowane działania zmierzające do poprawy sytuacji prowadzone były przy jednoczesnym zapewnieniu równego dostępu (także infrastrukturalnego) do nowoczesnej edukacji wszystkim uczniom, gdyż w procesie edukacyjnym szczególnego wsparcia wymagają uczniowie ze środowisk defaworyzowanych oraz uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Bardzo istotne jest dalsze wprowadzanie edukacji włączającej zwłaszcza w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami. Szkoła powinna pełnić kluczową rolę w zapobieganiu alienacji rówieśniczej poprzez dostosowanie infrastruktury i działania włączające, umożliwiając wspólną realizację zainteresowań, poszerzanie wiedzy, a zwłaszcza uczestnictwo w zajęciach sportowych i pozalekcyjnych wszystkich uczniów. Wpływa to na budowanie właściwych relacji i kompetencji społecznych, przyczyniając się do integracji uczniów. Dlatego wyzwaniem dla szkół ciągle jeszcze pozostaje zapewnienie atrakcyjnej infrastruktury sportowej i edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W 2022 roku przyjęta została „*Diagnoza potrzeb przyszkolnej bazy sportowej w województwie kujawsko pomorskim*”, stanowiąca Załącznik do Stanowiska Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2022 r. W dokumencie tym zawarto informacje o najważniejszych niedoborach występujących w gminach i powiatach regionu w zakresie przyszkolnej infrastruktury sportowej. Wynikiem analizy jest wskazanie tzw. „białych plam”, a więc gmin i powiatów cechujących się najgorszą w regionie sytuacją w zakresie dostępu do nowoczesnej przyszkolnej infrastruktury sportowej (co prowadzi do wykluczenia społecznego) oraz zidentyfikowanie zadań inwestycyjnych rekomendowanych do dofinansowania o charakterze priorytetowym, ukierunkowanych na zniwelowanie „białych plam”. Na terenie OPPT Tucholi zidentyfikowanie istnienia „białych plam” w wyniku braku dostępu do pełnowymiarowej krytej pływalni/basenu w powiecie, lecz nie uwzględniono tego przedsięwzięcia na liście rekomendowanych inwestycji o charakterze priorytetowym z uwagi na to, iż powiat nie planuje realizacji tego zadania.

Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej

Jak wskazują dane pozyskane z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych¹⁹ na terenie OPPT Tucholi funkcjonują 23 szkoły podstawowe (w tym 1 szkoła specjalna). Większość z nich to szkoły publiczne (22 placówki). Według danych GUS w 2020 r. łącznie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży działających na terenie OPPT uczyło się 4 203 uczniów (w tym 50 uczniów w szkołach specjalnych).

Podstawową statystyczną miarą oceny zróżnicowania jakości kształcenia jednostek samorządu terytorialnego jest analiza wyników egzaminów kończących szkołę podstawową (egzamin ósmoklasisty). Egzamin ten przeprowadzany jest w formie pisemnej i obejmuje trzy przedmioty: język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny (zdecydowana większość uczniów zdaje egzamin z języka angielskiego, dlatego też analizę przeprowadzono na podstawie wyników osiąganych na egzaminie z tego języka obcego). Wyniki egzaminów ósmoklasisty stanowią podsumowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w procesie kształcenia na etapie szkoły podstawowej i pośrednio wskazują na poziom nauczania w szkołach. Ze względu na coroczną zmienność poziomu trudności egzaminów, wyniki przedstawiono jako wartości względne, odniesione do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto, w analizie wykorzystano wartości uśrednione dla 3 lat (2019-2021) w celu wyeliminowania jednorazowego, przypadkowego wystąpienia wartości bardzo niskiej (będącej konsekwencją np. zdawania egzaminu przez słabszy rocznik uczniów).

Na OPPT Tucholi w okresie 2019-2021 egzamin kończący szkołę podstawową zdawało średniorocznie około 450 uczniów, a uzyskane wyniki w zakresie wszystkich przedmiotów zdawanych na egzaminie określić można jako słabe na tle średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Z języka polskiego uzyskano w latach 2019-2021 przeciętny wynik egzaminu stanowiący jedynie 93,9% średniej wartości wojewódzkiej, z matematyki 91,7%, a z języka angielskiego egzamin napisano na poziomie o prawie 20% słabszym, niż przeciętnie w regionie.

Analizując zróżnicowania wewnętrzne OPPT Tucholi zauważyć można, że najkorzystniejszymi wynikami egzaminów na tle pozostałych gmin obszaru wyróżniała się przede wszystkim gmina Gostycyn, w której wyniki egzaminów z dwóch przedmiotów (języka polskiego i matematyki) przewyższały średnią wartość wojewódzką, w związku z czym gmina zajęła stosunkowo wysokie lokaty wśród 144 gmin województwa (odpowiednio 23. i 22.). Z pozostałych gmin pozytywnie wyróżnia się gmina Cekcyn pod względem wyniku egzaminu z matematyki, zajmując 45. lokatę w województwie. W gminach obszaru zauważalne są słabe wyniki egzaminu z języka angielskiego – najlepsza gmina, Gostycyn, zajęła dopiero 67. lokatę. Do najgorszych, pod względem jakości kształcenia, należą gminy Lubiewo, Śliwice i Kęsowo, które pod względem wyników egzaminów aż z 2 – 3 przedmiotów usytuowały się na najniższych pozycjach wśród gmin województwa.

¹⁹ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl>, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

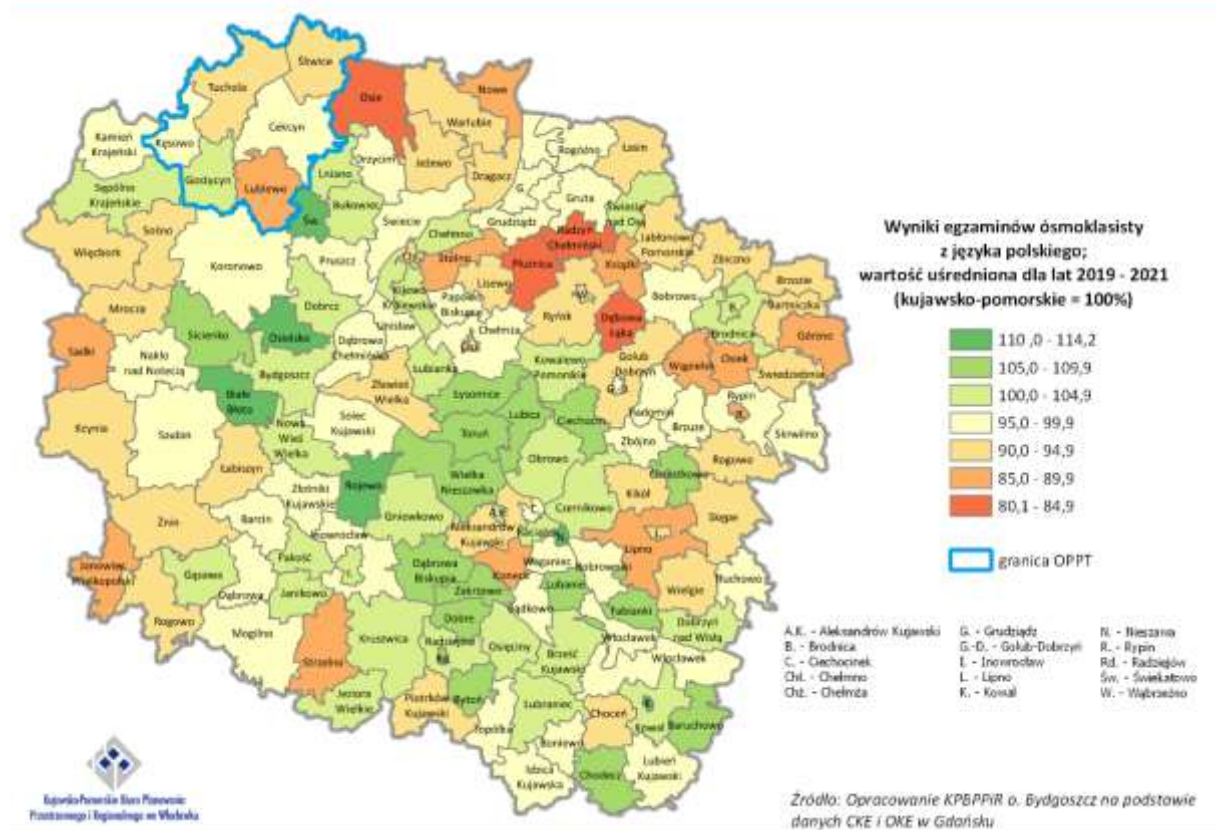
Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2021 na OPPT Tucholi w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%)

Jednostka		Język polski				Matematyka				Język angielski			
		2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*
OPPT Tucholi		94,3	93,2	94,3	93,9	91,1	91,8	92,3	91,7	82,5	80,8	82,6	82,0
Gminy	Cekcyn	97,4	96,5	99,0	97,6	102,7	87,0	106,6	98,8	89,9	80,3	83,0	84,4
	Gostycyn	109,9	106,0	98,7	104,9	105,6	109,6	99,2	104,8	84,3	94,6	83,5	87,5
	Kęsowo	97,6	96,7	97,4	97,2	67,3	98,8	67,5	77,9	76,4	85,2	80,3	80,6
	Lubiewo	81,2	95,7	86,8	87,9	81,1	89,5	87,4	86,0	69,0	82,9	82,4	78,1
	Śliwice	102,9	87,4	93,2	94,5	100,1	71,8	88,1	86,7	75,9	58,9	73,9	69,6
	Tuchola	91,3	89,1	94,0	91,5	89,8	94,3	91,5	91,9	88,9	83,1	85,5	85,8
Województwo kujawsko-pomorskie		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

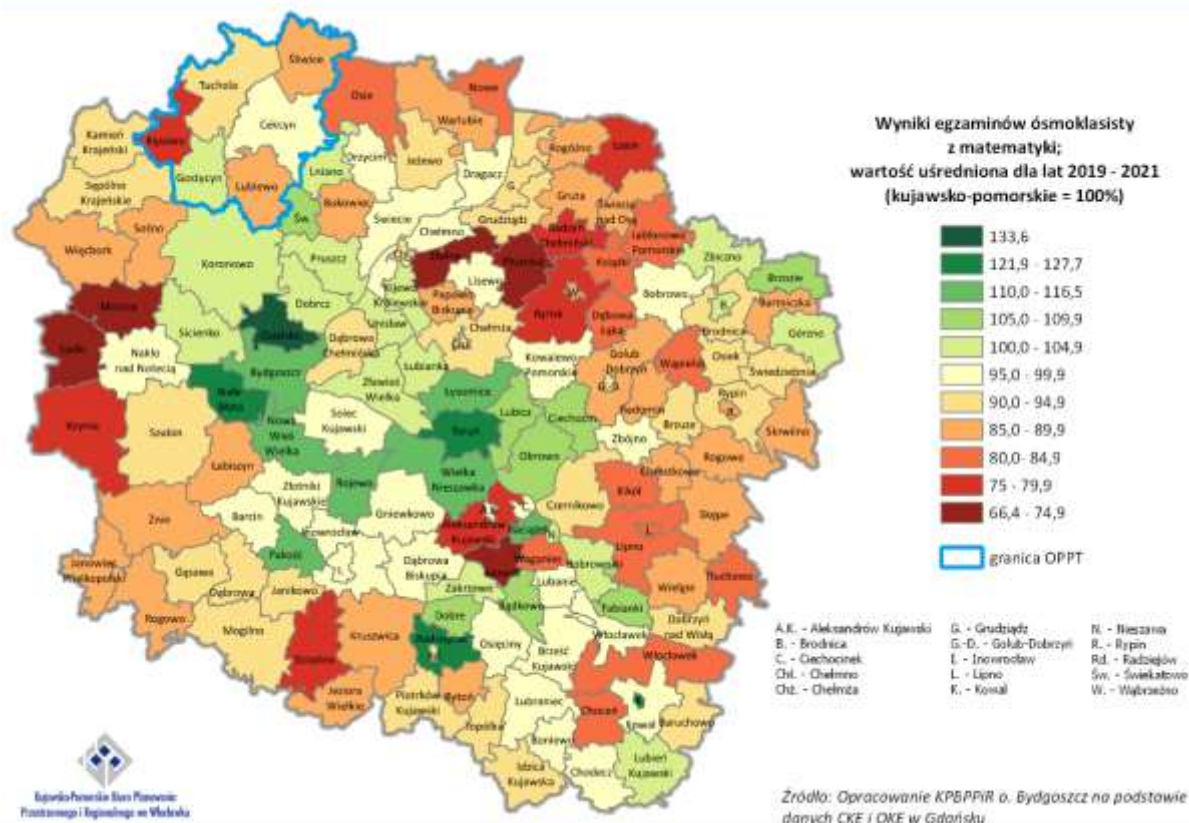
Źródło: Opracowanie KPBPIR o. Bydgoszcz na podstawie CKE i OKE w Gdańsku

*wartość uśredniona dla lat 2019-2021

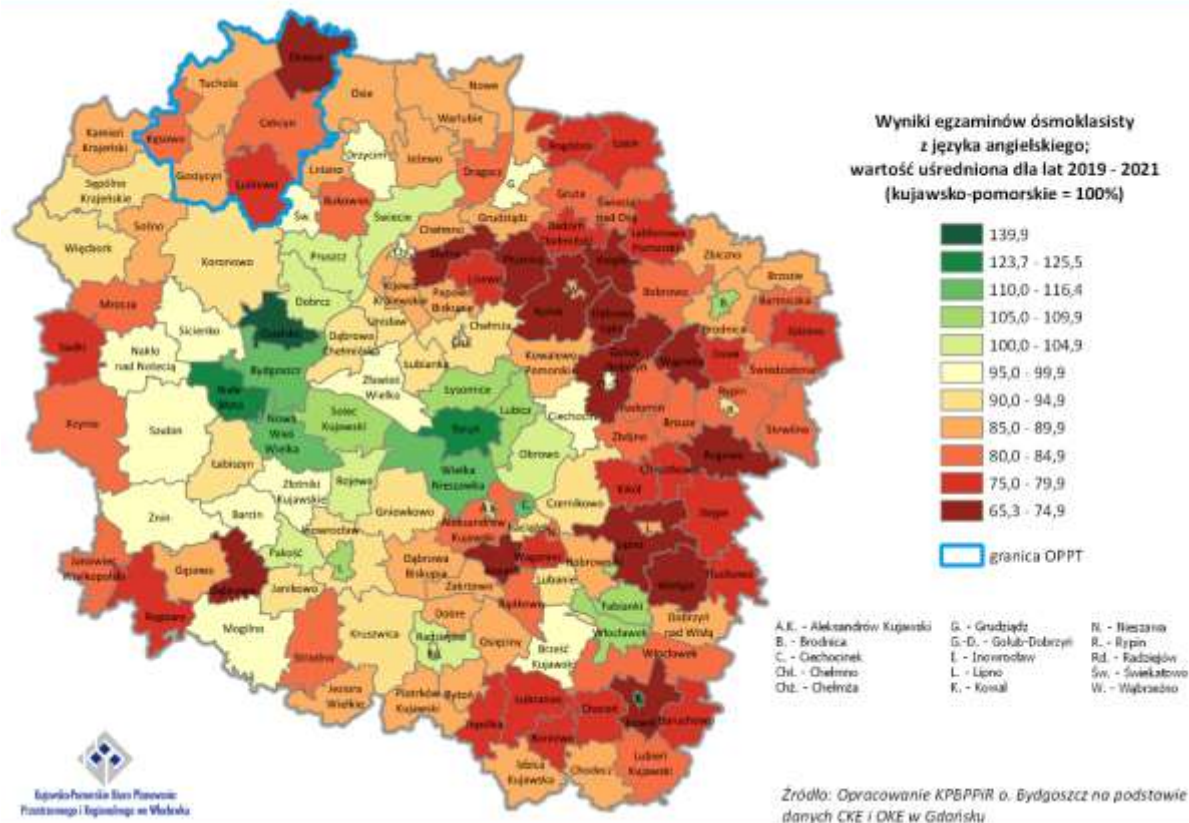
Mapa 6. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej

Mapa 7. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej

Mapa 8. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej

Szkoły ponadpodstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły ponadpodstawowej

W wyniku reformy systemu edukacyjnego, zapoczątkowanej 1 września 2017 r., zlikwidowano gimnazja i wprowadzono 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią szkołę branżową I stopnia oraz 2-letnią szkołę branżową II stopnia. Szkoły branżowe są to szkoły powstałe na podbudowie programowej szkoły podstawowej, realizujące program nauczania w zakresie kształcenia ogólnego oraz zawodowego. Tym samym dotychczasowa 3-letnia zasadnicza szkoła zawodowa przekształciła się w 3-letnią branżową szkołę I stopnia. W roku szkolnym 2017/2018 odbył się pierwszy nabór do klasy pierwszej branżowych szkół I stopnia, a w 2020/2021 do klasy pierwszej branżowych szkół II stopnia.

Zgodnie z danymi z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych²⁰ na terenie OPPT Tucholi zarejestrowanych było 10 szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży (w tym 1 szkoła specjalna). Szkoły te zlokalizowane były w Tucholi i Śliwicach. Zaliczamy do nich: 2 licea ogólnokształcące (w Tucholi i Śliwicach), 3 technika (w Tucholi), 4 szkoły branżowych I stopnia (3 w Tucholi i 1 w Śliwicach) oraz 1 szkołę branżową II stopnia (w Tucholi). Jak wynika z Rejestru wszystkie wskazane szkoły mają charakter publiczny. Działalność szkół ponadpodstawowych wzmacnia powiązania funkcjonalne obszaru, gdyż w szkołach tych kształcą się uczniowie z terenu całego powiatu tucholskiego. Oznacza to, że działania realizowane na rzecz szkół ponadpodstawowych przyczyniają się do poprawy wykształcenia ogólnego, wzrostu aktywności i umiejętności zawodowych wszystkich mieszkańców OPPT.

2.1.3. Szkoły ponadpodstawowe maturalne

Wyniki egzaminów maturalnych ukazują jakość kształcenia na poziomie ponadpodstwowym maturalnym i stopień przygotowania absolwentów do dalszej edukacji. Analizie poddano wyniki pisemnych egzaminów maturalnych na poziomie podstawowym z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego. Podobnie jak w przypadku egzaminów ósmoklasisty, ze względu na coroczną zmienność poziomu trudności egzaminów, wyniki przedstawiono nie jako wartości bezwzględne, a jako wartości względne odniesione do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Także w tej analizie wykorzystano wartości uśrednione dla 3 lat (2019-2021).

W analizowanym okresie (2019-2021) na OPPT Tucholi egzamin maturalny zdawało średniorocznie około 340 absolwentów szkół średnich. W zakresie każdego ze zdawanych przedmiotów uczniowie uzyskiwali wyniki słabsze niż przeciętnie w regionie – z języka polskiego osiągnięto średnią wartość wyników egzaminów z 3 lat na poziomie 93,4% średniej wartości wojewódzkiej, z języka angielskiego 92,9% wartości średniej, a z matematyki zaledwie 85,7% średniej.

Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 na OPPT Tucholi w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%)

Jednostka	Język polski				Matematyka				Język angielski			
	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*
OPPT Tucholi	90,0	100,0	90,2	93,4	86,0	88,0	83,0	85,7	88,6	94,2	95,9	92,9
Województwo kujawsko-pomorskie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie CKE i OKE w Gdańsku

*wartość uśredniona dla lat 2019-2021

²⁰ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl>, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

2.1.4. Szkoły ponadpodstawowe zawodowe

Niezbędnym elementem sprawnie funkcjonującego i sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu rynku pracy jest efektywne szkolnictwo zawodowe. W zakresie systemu kształcenia zawodowego dostrzega się potrzebę realizacji działań ukierunkowanych na poprawę jakości i skuteczności tego rodzaju kształcenia oraz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

W zakresie poprawy jakości kształcenia zawodowego niezbędne jest wspieranie, rozwijanie i prowadzenie szeregu działań związanych z podnoszeniem umiejętności i kompetencji uczniów, a także prowadzenie działań związanych z nabywaniem specjalistycznych kwalifikacji związanych z danym zawodem jak też zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy²¹. Istnieje zatem potrzeba promowania kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji, prowadzenia dodatkowych zajęć lekcyjnych, staży, praktyk zawodowych (często w bezpośredniej współpracy z pracodawcami oraz środowiskiem otoczenia biznesu), nauki języków obcych oraz prowadzenia szeregu innych działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji i kompetencji zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Wsparcie uczniów powinno obejmować nie tylko zakres związany z edukacją formalną, ale również tą pozaformalną i uzupełniającą. Istotnym elementem jest zadbanie o rozwijanie umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów, realizacja działań edukacyjno-doradczych, diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, motywowanie i wspieranie uczniów, realizacja działań ograniczających zachowania patologiczne a także udzielanie pomocy finansowej (stypendia). Ważnym elementem procesu edukacyjnego jest także kształcenie ustawiczne, które obejmuje uczenie się przez całe życie tj. pozyskiwanie wiedzy niezależnie od wieku, poziomu wykształcenia czy doświadczenia zawodowego. Dobrze przygotowana i wspierana oferta kształcenia ustawicznego daje szerokie możliwości całonocnej edukacji a to przekłada się na wzrost i rozwój postępu społecznego i gospodarczego.

Ważnym elementem przyszłego sukcesu edukacyjnego jest także kształtowanie właściwego środowiska edukacyjnego tj. dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do potrzeb nowoczesnego szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenie dostępności wykwalifikowanych kadr. Biorąc pod uwagę szybki postęp technologiczny, dynamikę rynku pracy oraz potrzebę dostosowania do rynku pracy kierunków kształcenia zawodowego dostrzega się potrzebę realizacji zadań związanych z remontem, doposażeniem, modernizacją, adaptacją sal dydaktycznych, nowoczesnych pracowni zawodowych, warsztatów, centrów kształcenia praktycznego i ustawicznego oraz innych placówek, które pełnią rolę miejsc kształcenia praktycznego uczniów. Niezbędne jest także wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, dostosowanie i podnoszenie ich kompetencji, nabywanie odpowiednich kwalifikacji związanych z danym zawodem. Przedstawiciele kadry powinni również uzyskiwać wsparcie z zakresu realizacji zadań doradztwa zawodowego czy edukacji włączającej tj. edukacji dostosowanej do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów z niepełnosprawnościami czy uczniów z rodzin emigranckich. Odpowiednio przygotowane, doposażone i zmodernizowane miejsca, w których odbywają się zajęcia (szkoła, klasa, pracownia, biblioteka) oraz kadra, której stworzono warunki do podnoszenia kwalifikacji, będą wpływać zarówno na poprawę jakości kształcenia jak i podniesienie skuteczności nauczania.

Na terenie OPPT Tucholi identyfikuje się potrzebę realizacji zadań mających wpływ na poprawę jakości i skuteczności kształcenia zawodowego oraz dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, gdyż ze względu na silne powiązania społeczno-gospodarcze obszaru, w szkołach zawodowych kształcą się mieszkańcy wszystkich gmin tworzących OPPT, a następnie absolwenci tych szkół znajdują zatrudnienie na terenie całego obszaru. W takim zakresie niezbędne jest prowadzenie szeregu działań związanych z podnoszeniem umiejętności uczniów (głównie poprzez realizację kształcenia

²¹ Lista zawodów deficytowych, na poziomie kraju, województwa lub powiatu, publikowana jest na podstawie badania „Barometr zawodów”.

praktycznego na rzeczywistych stanowiskach pracy oraz realizację dodatkowych zajęć przygotowujących do zdania egzaminów zawodowych), nabywaniem kompetencji oraz kwalifikacji zawodowych, zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Na terenie OPPT dostrzega się również potrzebę realizacji zadań związanych z podniesieniem kompetencji i kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego.

Niedobory identyfikowane na terenie OPPT to także braki w wyposażeniu szkół kształcenia zawodowego oraz braki infrastrukturalne. Potrzebne jest wsparcie dla szkół zawodowych w zakresie doposażenia w sprzęt oraz pomoce dydaktyczne zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli. W zakresie infrastruktury zauważa się potrzeby związane z przebudową i remontem budynku edukacji zawodowej.

Lokalne instytucje kultury

Na poziomie lokalnym ciężar pobudzania szeroko rozumianego rozwoju społecznego, w tym budowania wysokiej jakości kapitału ludzkiego, spoczywa w dużej mierze na placówkach kultury obejmujących biblioteki, centra i domy kultury, świetlice a także inne instytucje pełniące tego rodzaju funkcje. Do ich zadań należy zarówno umożliwienie uczestnictwa w życiu kulturalnym, jak i prowadzenie działań aktywizacyjnych i włączających, które służą przede wszystkim integracji społecznej, kształtowaniu tożsamości lokalnej i regionalnej, a także atrakcyjnemu i pożytecznemu spędzaniu wolnego czasu.

Według danych GUS w 2021 r. na terenie OPPT Tucholi funkcjonowało 16 bibliotek publicznych (łącznie z filiami) oraz 12 innych placówek prowadzących działalność kulturalną (z czego aż 7 w gminie Cekcyn)²². Poza placówkami wskazywanymi przez GUS na obszarze OPPT znajdują się również inne obiekty (m.in. świetlice wiejskie), które mogą być miejscem realizacji działań kulturalno-animacyjnych. W Tucholi funkcjonuje Muzeum Borów Tucholskich, które poza działalnością wystawienniczą o szerokiej tematyce organizuje również lekcje muzealne, warsztaty oraz inne wydarzenia kulturalne dla mieszkańców OPPT. W 2023 roku planowane jest oddanie do użytku Sali kinowo-widowiskowej w Tucholi. Będzie to pierwszy tego typu obiekt na terenie OPPT Tucholi.

Istotną kwestią jest stan techniczny i wyposażenie istniejących obiektów. Na terenie OPPT identyfikuje się instytucje kultury dysponujące niewystarczającymi warunkami lokalowymi (wymagające m.in. kompleksowych remontów, rozbudowy lub adaptacji budynków pełniących do tej pory inne funkcje) oraz niedoborami w zakresie wyposażenia, co nie pozwala na pełne wykorzystanie ich potencjału i ogranicza możliwość rozszerzenia działalności. Podniesienie jakości, unowocześnienie oraz dostosowanie bazy lokalnych placówek kultury do wszystkich grup mieszkańców (także do osób z niepełnosprawnościami) może być ważnym czynnikiem zachęcającym do uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym obszaru.

Odnowa przestrzeni publicznych

Celem realizowanej odnowy przestrzeni publicznych jest przywrócenie atrakcyjności terenów zdegradowanych lub zniszczonych, które utraciły możliwość pełnienia swej pierwotnej funkcji, lub pełnienie tej funkcji zostało wyraźnie ograniczone. Przestrzenie publiczne powinny stanowić bezpieczne miejsce spędzania czasu wolnego, oferując przestrzeń do realizacji potrzeb rekreacyjnych, wypoczynkowych, turystycznych, kulturalnych, ułatwiając kontakt z przyrodą i innymi ludźmi. Dobrze zorganizowane przestrzenie publiczne są ważnym elementem procesu wzmacniania integracji mieszkańców, ułatwiają kontakty międzyludzkie i wspólne przebywanie wszystkich grup społecznych, co przyczynia się do rozwoju tolerancji i wzmacnia więzi międzypokoleniowe, wskutek czego sprzyja

²² GUS do grupy tej nie zalicza jednostek, zwyczajowo określanych "świetlicami", nie prowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów oraz świetlic szkolnych

włączeniu w życie lokalnej społeczności osób z grup defaworyzowanych, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, rodziców małych dzieci, migrantów itp.

Na OPPT Tucholi dostrzega się potrzebę uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz udostępnienia ich na potrzeby rekreacji i wypoczynku mieszkańców. Tereny publiczne wymagają także wyposażenia w odpowiednią infrastrukturę i elementy małej architektury. Odnowa przestrzeni publicznych na OPPT Tucholi przyczyni się także do poprawy stanu środowiska przyrodniczego i będzie miała pozytywny wpływ na złagodzenie negatywnych zmian klimatu, gdyż wiąże się z realizacją nowych nasadzeń.

Gospodarka wodno-ściekowa

Ze względu na malejące zasoby wody do najważniejszych aspektów rozwoju i właściwego funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej należy zapewnienie dostaw wody dobrej jakości, oszczędzania wody i ograniczanie jej strat w sieciach wodociągowych oraz troska o stan wód poprzez właściwe oczyszczanie ścieków. Istotne jest zwiększenie efektywności dostaw wody poprzez m.in. rozwój systemów ujęć, uzdatnianie i wspieranie inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi. Bardzo ważny jest aspekt edukacyjny, czyli promowanie i wspieranie mieszkańców w procesie oszczędzania wody, wyrabianie odpowiednich nawyków i umożliwienie kontroli zużycia wody w gospodarstwie domowym poprzez odpowiednie opomiarowanie.

OPPT Tucholi cechuje się niższym niż przeciętnie w województwie udziałem osób korzystających z sieci wodociągowej (w 2020 roku wynosił on odpowiednio: 94% i 96%). Udział ten w mieście był wyższy niż na terenach wiejskich obszaru (99% wobec 93%), przy czym należy zauważyć, że wskaźnik dla większości gmin wiejskich przyjmuje wartości zbliżone do miasta (97-98%), natomiast niższy udział korzystających występuje w gminie Śliwice (90%) i na obszarach wiejskich gminy Tuchola (79%). Wynika z tego, że na obszarze ciągle jeszcze niezbędne są potrzeby realizacji nowych odcinków sieci wodociągowej oraz modernizacji przestarzałej sieci wodociągowej (wymiana istniejącej sieci wykonanej z rur azbestowych) w celu zapewnienia mieszkańcom wody pitnej odpowiedniej jakości. Ważną potrzebą obszaru jest także zapewnienie ciągłości dostaw wody oraz poprawy jakości wody dostarczanej mieszkańcom (realizowanych m.in. poprzez modernizację stacji uzdatniania wody, przebudowę hydroforni, budowę studni głębinowych). Dla oszczędnego gospodarowania zasobami wody istotne jest także wdrożenie nowoczesnych technologii odczytu i ewidencji poboru wody. Istnieje też potrzeba zagospodarowania wody deszczowej w celu wykorzystania jej jako „wody szarej” w budynkach lub też w rolnictwie w okresach suszy.

Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej na OPPT Tucholi wyniósł w 2020 roku 73%, przy średniej dla województwa 70% i był to najwyższy wskaźnik wśród powiatów ziemskich (OPPT Tucholi jest powierzchniowo tożsamy z obszarem powiatu tucholskiego). Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w mieście był dużo wyższy niż na terenach wiejskich (97% wobec 64%), przy czym wskaźnik dla obszarów wiejskich był najwyższy na tle obszarów wiejskich pozostałych powiatów, a wskaźnik dla miasta zajmował jedno z wyższych pozycji w województwie wśród miast. Jest to pochodna wyraźnego rozwoju w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej w ostatnim dziesięcioleciu, zwłaszcza na obszarach wiejskich, na których udział korzystających zwiększył się o ponad 37%. Z analizy sytuacji w gminach wynika, że najwyższy udział korzystających z sieci kanalizacyjnej (ponad 80%) notują gminy Kęsowo i Tuchola, a najniższy (poniżej 50%) gmina Lubiewo, przy czym zauważa się stosunkowo dużą dysproporcję rozwoju sieci kanalizacyjnej w mieście i na obszarze wiejskim gminy Tuchola, gdyż w mieście udział korzystających wynosi aż 96,5%, natomiast na obszarach wiejskich 56,9%. Według VI edycji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych* (KPOŚK) na terenie OPPT istnieje sześć aglomeracji wodno-ściekowych o RLM równej lub większej niż 2 tys. Są to aglomeracje: Tuchola o RLM 18,2 tys. (poziom skanalizowania 98,22%), Cekcyn o RLM 5,7 tys. (98,47%), Gostycyn (obsługująca również gm. Koronowo położoną poza OPPT Tucholi) o RLM 5,3 tys. (98,28%), Śliwice o RLM 4,4 tys.

(98,01%) oraz aglomeracje Kęsowo i Lubiewo o RLM odpowiednio 3,5 tys. i 3,2 tys. (poziom skanalizowania 98,24% i 98,04%). Aglomeracje obsługiwane są przez Oczyszczalnię Ścieków w Tucholi oraz oczyszczalnie Bysław i Śliwice.

Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu

Jednym ze współczesnych problemów, który stanowi wyzwanie dla wielu sektorów gospodarki są zmiany klimatyczne. Przejawiają się one m.in. ociepleniem klimatu i nasilaniem się ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zmiany te prowadzą często do negatywnych konsekwencji i strat dla środowiska, społeczeństwa oraz gospodarki, wśród których wyróżnić można np. spadek poziomu wód w zbiornikach wodnych oraz gruntowych, nasilanie się okresów suszy (szczególnie uciążliwych dla produkcji rolniczej – w tym żywności), pustoszenie gleb, utrudnienia w sektorze transportowym (w tym w komunikacji publicznej), uszkodzenia infrastruktury technicznej i łączności, uszkodzenia i zniszczenia budynków wskutek silnych zjawisk pogodowych, czy też powstawanie wysp ciepła na mocno przekształconych przestrzeniach (zwłaszcza miast). Możliwości dokładnego rozpoznania skali problemów na poziomie lokalnym są jednak bardzo ograniczone. Zmiany klimatyczne zachodzą bowiem na szeroką skalę i nie wynikają wyłącznie z sytuacji notowanej tylko na konkretnym obszarze. Stąd też, jeżeli na terenie danej jednostki (np. gminy) wielkość emisji zanieczyszczeń jest mniejsza niż na terenie jednostki sąsiedniej, nie oznacza to iż jest ona z tego powodu mniej narażona na konsekwencje zmian klimatycznych. Poza tym dane klimatyczne analizowane są co do zasady na dużo bardziej ogólnym poziomie, stąd też różnicowanie sytuacji na poziomie jednostek lokalnych jest praktycznie niemożliwe. Procesy związane z przekształcaniem się klimatu zachodzą zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich, niezależnie od ich położenia. Różnica polega jedynie na skali powodowanych uciążliwości. Dlatego też odpowiedź na próbę łagodzenia wspomnianych problemów powinna być ogólnie kierowana z jednej strony na eliminowanie przyczyny zmian klimatu – czyli bezpośrednie ograniczenie emisji gazów i pyłów we wszystkich dziedzinach gospodarki i w sektorze mieszkalnictwa (co przełoży się m.in. na wyhamowanie procesu globalnego ocieplenia w przyszłości), prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej (zapobiegając nadmiernym i nieuzasadnionym wycinkom drzew) i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami wody, a z drugiej strony na zwiększanie odporności oraz trwałości infrastruktury i systemów (w tym ekosystemów) w różnych obszarach, aby nie doprowadzić do ich uszkodzenia lub zniszczenia. Problemy wynikające ze zmian klimatu dotyczą również obszar OPPT Tucholi, co przejawia się np. występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych (czego przykładem jest chociażby nawałnica, która w roku 2017 przeszła przez analizowany obszar, powodując duże zniszczenia), czy też licznych okresów suszy w rolnictwie (w okresie 2012-2022, we wszystkich gminach stwierdzono suszę w 8 latach²³, która zagrażała często co najmniej kilku rodzajom upraw), czy także obserwowanym wzrostem średniej temperatury powietrza w okresach wielolecia²⁴. Dlatego też w celu łagodzenia różnego rodzaju uciążliwości będących następstwem zmian klimatu, zasadne jest stosowanie podejścia ekosystemowego, mającego na celu przystosowanie się do zmian klimatu oraz ochronę i wzrost powierzchni zasobów przyrodniczych – co dotyczy wszelkich działań w obszarze niebiesko-zielonej infrastruktury (w tym również wprowadzanie jej w mikroskali, przede wszystkim poprzez „odbetonowywanie” powierzchni i realizację nowych nasadzeń). Dotyczy to również działań związanych z budową obiektów małej retencji w celu gromadzenia wody opadowej i wykorzystywania jej do nawadniania np. w rolnictwie. Bardzo ważnym elementem zapewniającym wzrost bezpieczeństwa w sytuacji występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych lub też innych zdarzeń mogących powodować szkody, jest również potrzeba zwiększenia poziomu informowania i ostrzegania mieszkańców przed potencjalnymi zagrożeniami.

²³ <https://susza.iung.pulawy.pl>

²⁴ <https://klimat.imgw.pl>

Ważnym obszarem w kontekście wpływu na ocieplanie się klimatu jest energetyka. Wykorzystywanie surowców energetycznych na potrzeby pozyskania energii elektrycznej i ciepłej wiąże się z generowaniem zanieczyszczeń powietrza. Efektem ubocznym tych procesów jest ciągłe dostarczanie gazów cieplarnianych do atmosfery, co wzmacnia omawiany problem. W obszarze energetyki ciepłej istotne są zwłaszcza kwestie takie jak poziom zapotrzebowania na ciepło (związany ze stanem technicznym instalacji sieci grzewczej oraz stopniem izolacji zewnętrznej budynków) oraz źródła jego pozyskiwania (związane z rodzajem wykorzystywanego surowca energetycznego). W obszarze energii elektrycznej istotny jest z kolei poziom zapotrzebowania na prąd (wynikający m.in. ze stanu i jakości instalacji oraz klasy energetycznej urządzeń i systemów) jak również źródła jego pozyskiwania (kwestia podłączenia do sieci ogólnej bądź wykorzystywania instalacji OZE). Jak wynika z danych GUS²⁵ dla kraju, w roku 2021, w strukturze paliw wykorzystanych do produkcji energii ciepłej na cele grzewcze, największy udział stanowiły paliwa stałe (61,9%) i gazowe (36,1%). Uzależnienie od tradycyjnych metod ogrzewania jest wciąż bardzo wysokie. Z drugiej strony, powołując się na dane GUS dotyczące potrzeb w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych²⁶, aż blisko 40% budynków wielomieszkaniowych w kraju wymaga podjęcia tego rodzaju działań. Nawet jeżeli część z tych budynków przeszła już termomodernizację, to skala potrzeb wciąż pozostaje bardzo duża. W tych aspektach na obszarze OPPT Tucholi identyfikuje się problemy związane z komunalnymi budynkami mieszkaniowymi oraz budynkami użyteczności publicznej ogrzewanymi za pomocą mało efektywnych systemów grzewczych oraz charakteryzującymi się bardzo słabą izolacją zewnętrzną i występowaniem mostków termicznych. Bardzo często są to obiekty użytkowane od wielu lat, zbudowane w oparciu o stare systemy budownictwa. Efektem tego są mierzone bardzo duże straty ciepła, jak również widoczna jest duża energochłonność w związku z potrzebą stałego utrzymywania odpowiedniej temperatury w środku. Część budynków korzysta z ogrzewania dostarczanego przez lokalne ciepłownie. Opierają się one jednak na wysoko emisyjnych rozwiązaniach, co istotnie ogranicza możliwości zrealizowania celów redukcyjnych zanieczyszczeń powietrza. W tym aspekcie na obszarze OPPT Tucholi identyfikowana jest potrzeba zmniejszenia emisyjności systemów ciepłowniczych oraz zdecydowanego zwiększenia zaangażowania źródeł odnawialnych (ewentualnie niskoemisyjnych lub kogeneracyjnych) w produkcję energii ciepłej. Podobnie jest w przypadku zapotrzebowania na energię elektryczną, której konsumpcja (zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej opartych na energochłonnych instalacjach elektrycznych) jest bardzo wysoka. Dotyczy to na przykład systemów oświetlenia oraz zasilania urządzeń, których częstotliwość eksploatacji jest bardzo wysoka. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na kwestię produkcji energii z odnawialnych źródeł. Na obszarze OPPT Tucholi energia wykorzystywana na potrzeby działalności budynków użyteczności publicznej i budynków komunalnych pochodzi w głównej mierze z ogólnej sieci energetycznej, pomimo iż mają one potencjał do wdrażania rozwiązań opartych na własnej produkcji energii z odnawialnych źródeł.

Duże zapotrzebowanie na energię elektryczną generują systemy oświetlenia drogowego, składające się z wielu punktów oświetlających dogi, ciągi pieszo-rowerowe oraz inne miejsca w przestrzeni publicznej. Stanowią one niezbędny komponent przede wszystkim w sferze bezpieczeństwa publicznego. Coraz powszechniej praktykowane są rozwiązania mające na celu doświetlenie miejsc niebezpiecznych na drogach oraz przejść dla pieszych – co minimalizuje ryzyko potencjalnych wypadków, niemniej jednak niesie za sobą większe zapotrzebowanie na prąd oraz tym samym generuje większe koszty utrzymania. W tym aspekcie na obszarze OPPT Tucholi identyfikowane są problemy związane z niedostosowaniem systemów oświetlenia ulicznego do współczesnych standardów. Dla zapewnienia maksymalnych korzyści środowiskowych ważne jest zatem, aby upowszechniać na szeroką skalę systemy oświetlenia energooszczędnego, które bez straty jakości parametrów działania

²⁵ Gospodarka energetyczna i gazownictwo w 2021r. GUS, 2022

²⁶ Opracowanie metodologii i przeprowadzenie badania skali działań termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych wielomieszkaniowych. GUS, 2018

wobec systemów tradycyjnych cechują się zdecydowanie większą oszczędnością zarówno w sferze energetycznej, środowiskowej oraz finansowej.

Omówione powyżej aspekty wpływają na bardzo duże zainteresowanie problematyką zmian klimatu zarówno przez podmioty ze sfery publicznej, jak i prywatnej. Przeciwdziałanie pogłębianiu się zmianom klimatu (zwanej mitygacją zmian klimatu) oraz uodpornienie się na skutki tych zmian, stanowią szczególny obszar interwencji na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto w ramach wspomnianej perspektywy przyjęto zasadę DNSH („do not significant harm”), która nakazuje realizowanie działań inwestycyjnych w taki sposób, aby nie czynić znaczących szkód w środowisku. Zasada ta jest oceniana w odniesieniu do celów środowiskowych tj. łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, gospodarka o obiegu zamkniętym, zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi oraz ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów.

Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego

Niezbędnym elementem skutecznej i efektywnej realizacji zadań związanych z opracowaniem i wdrożeniem *Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi* jest odpowiednio przygotowany zespół kadrowo – administracyjny obsługujący zawiązane partnerstwo. Partnerstwo jako nowa jednostka zarządzana na poziomie lokalnym, musi powołać zasób kadrowy, w celu prowadzenia statutowych działań, a także z uwagi na konieczność zapewnienia sprawnej realizacji i wdrażania Strategii na poziomie OPPT. W związku z tym istnieje potrzeba wsparcia finansowego dla tych jednostek, którym powierzone zostały zadania związane z prowadzeniem polityki terytorialnej na terenie wyodrębnionego obszaru. Wsparcie finansowe zdolności administracyjnej polega na finansowaniu wynagrodzeń pracowników, zakupie wyposażenia biura, w tym materiałów biurowych i eksploatacyjnych oraz zakupie sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, sfinansowaniu szkoleń dla pracowników, utworzeniu strony internetowej, a także organizacji spotkań, w ramach partnerstwa, związanych z wdrażaniem polityki terytorialnej i rozwijaniem współpracy.

Wsparcie lokalnych struktur OPPT umożliwi zapewnienie stabilnej i kompetentnej kadry pracowników, a tym samym sprawnej obsługi wdrażania polityki terytorialnej w ww. obszarze funkcjonalnym oraz umożliwi sprawniejsze aplikowanie o środki finansowe na realizację wskazanych projektów. Zrealizowane projekty natomiast przyczynią się do rozwoju regionu i przeciwdziałania marginalizacji.

Podsumowanie (identyfikacja najważniejszych problemów/ potrzeb rozwojowych obszaru, jako podstawy programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego)

Wykonana dla OPPT Tucholi diagnoza wskazuje na występujące na tym obszarze silne powiązania społeczno-gospodarcze i środowiskowe. Szczególnie silnie zaznaczają się powiązania miasta Tuchola z resztą obszaru OPPT, który jako ośrodek powiatowy zapewnia obsługę mieszkańców na poziomie ponadlokalnym. Na poziomie lokalnym obserwuje się związki łączące ośrodki lokalne (najczęściej będące siedzibami gmin) i otaczające je obszary wiejskie w zakresie realizacji podstawowych usług społecznych, takich jak opieka nad dziećmi i edukacja, opieka zdrowotna, kultura, a także świadczenie pracy, rekreacja i wypoczynek. Postrzeganie OPPT Tucholi jako spójnego obszaru uwidacznia się również w podejmowanych przez samorządy działaniach mających wpływ na stan środowiska przyrodniczego całego terenu OPPT.

Na obszarze OPPT Tucholi jako główne obszary wymagające wsparcia – w zakresie, których identyfikuje się najważniejsze problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe - które stanowią podstawę programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego wskazuje się przede wszystkim:

- wychowanie przedszkolne, kształcenie ogólne i zawodowe – ze względu na występujący niski udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w części gmin oraz potrzeby w zakresie poprawy jakości świadczenia usług wychowania przedszkolnego, niską jakość kształcenia mierzoną wynikami egzaminów zewnętrznych, niedostateczne kompetencje kluczowe uczniów (zwłaszcza cyfrowe i językowe), potrzeby rozwoju i dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb nowoczesnego rynku pracy, jak również występujące potrzeby wsparcia infrastrukturalnego i wyposażenia obiektów, organizację zajęć dodatkowych i włączających oraz wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami i ze specjalnymi potrzebami, a także wsparcie kadry nauczycielskiej i rodziców;
- poprawę dostępności i podniesienie standardu zagospodarowanych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych oraz obiektów świadczących usługi publiczne, odnowę przestrzeni publicznych - na obszarze występują zniszczone lub mało atrakcyjne przestrzenie i obiekty publiczne, które wymagają zagospodarowania, remontu lub wyposażenia w celu udostępnienia ich mieszkańcom m.in. na potrzeby świadczenia usług z zakresu kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku oraz włączenia i aktywizacji społecznej, a także podniesienia jakości świadczonych usług;
- poprawę efektywności energetycznej, redukcję emisji zanieczyszczeń, adaptację do zmian klimatu, poprawę dostępu do dobrej jakości wody oraz oszczędzania wody – ze względu na obecność na terenie MOF budynków cechujących się słabą izolacją termiczną, wykorzystujących mało efektywne, energochłonne i nieekologiczne systemy grzewcze, występowanie energochłonnych systemów oświetleniowych i przestarzałych instalacji uzdatniających wodę oraz sieci wodociągowych; identyfikuje się również potrzeby związane z przystosowaniem oraz budowaniem odporności w związku z zachodzącymi zmianami klimatu - tworzeniem zielonej i niebieskiej infrastruktury, a także systemów alarmowania i ostrzegania ludności;
- budowę dróg rowerowych i pieszo-rowerowych – na terenie OPPT identyfikuje się niedostateczny rozwój infrastruktury rowerowej w związku z występowaniem luk w istniejącej sieci oraz potrzeby połączenia miasta z obszarami wiejskimi, co ogranicza wykorzystywanie roweru jako bezpiecznego i ekologicznego środka transportu; na analizowanym obszarze dostrzega się również potrzebę realizacji dróg rowerowych poprawiających dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych w celu wzmocnienia potencjału turystycznego OPPT;
- wsparcie infrastruktury biznesowej – ze względu na występowanie niskich wskaźników poziomu przedsiębiorczości na obszarze OPPT oraz brak na analizowanym obszarze typowej instytucji otoczenia biznesu świadczącej kompleksowe usługi wsparcia dla przedsiębiorców;
- wsparcie administracyjne – w celu sprawnego wdrażania ustaleń Strategii identyfikuje się szereg potrzeb w zakresie wsparcia kadry odpowiedzialnej za realizację zadań związanych z Polityką Terytorialną oraz zakup niezbędnego wyposażenia.

3. Identyfikacja obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą, tj. wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Według Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego - Strategia Przyspieszenia 2030+ w obrębie OPPT Tucholi identyfikuje się obszary wymagające rozwiązania negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej (będące Obszarami Strategicznej Interwencji wskazywanymi w polityce regionalnej województwa). W ujęciu regionalnym²⁷ do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu

²⁷ na podstawie delimitacji wykonanej na potrzeby „Strategii Przyspieszenia 2030+”

przedsiębiorczości i niskiego poziomu rozwoju społecznego zaliczono gminę Kęsowo²⁸. Gminę Lubiewo²⁹ zakwalifikowano do gmin problemowych charakteryzujących się niskim poziomem przedsiębiorczości, z kolei gminę Tuchola³⁰ do jednostek cechujących się niskim poziomem rozwoju społecznego. W gminach Kęsowo i Tuchola na wskazane problemy nakładają się także procesy starzenia się społeczeństwa o ponadprzeciętnym natężeniu. Ponadto gminy Gostycyn i Kęsowo identyfikowane są jako obszar zagrożony trwałą marginalizacją na poziomie krajowym³¹.

4. Wizja rozwoju obszaru – oczekiwany wynik realizacji działań planowanych w ramach Polityki Terytorialnej

Realizacja projektów w ramach zaproponowanych celów strategicznych na terenie OPPT Tucholi przyczyni się do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru, zwiększenia powiązań społeczno-gospodarczych wewnątrz obszaru oraz wesprze proces zielonej transformacji i rozwoju gospodarki zeroemisyjnej.

OPPT Tucholi stanie się obszarem bardziej przyjaznym przedsiębiorcom, poprzez realizację inkubatora przedsiębiorczości na terenach wiejskich, co wpłynie na rozwój gospodarczy obszaru, a w wyniku podnoszenia jakości i dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy wzmocnione zostaną kompetencje zawodowe przyszłych pracowników.

Poprawi się stan czystości powietrza w wyniku realizacji działań z zakresu modernizacji źródeł ciepła oraz modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej, jak również modernizacji systemów oświetlenia ulicznego, dzięki czemu zwiększy się efektywność energetyczna i zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do atmosfery. Sieć dróg rowerowych i infrastruktura rowerowa zostanie rozbudowana, co umożliwi ekologiczne przemieszczanie się mieszkańców obszaru w celu realizacji usług i świadczenia pracy, zwiększy multimodalność oraz wpłynie na zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym uczestnikom niechronionym.

²⁸ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej lub powyżej przyjętego kryterium)

- saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. mieszkańców (wartość uśredniona z lat 2014-2018)
- wyniki egzaminów z matematyki i języka angielskiego na poziomie szkoły podstawowej (wartość uśredniona dla lat 2015-2016) oraz gimnazjum (wartość uśredniona dla lat 2016-2018) jako procent średniej krajowej
- udział zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w ludności w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2017 r.
- udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w 2017 r.
- liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2018 r.
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2018 r.

²⁹ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej przyjętego kryterium)

- liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2018 r.
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2018 r.

³⁰ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej lub powyżej przyjętego kryterium)

- saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. mieszkańców (wartość uśredniona z lat 2014-2018)
- wyniki egzaminów z matematyki i języka angielskiego na poziomie szkoły podstawowej (wartość uśredniona dla lat 2015-2016) oraz gimnazjum (wartość uśredniona dla lat 2016-2018) jako procent średniej krajowej
- udział zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w ludności w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział osób uprawnionych do głosowania, które oddały głos w I turze wyborów samorządowych w latach 2010, 2014 i 2018

³¹ na podstawie delimitacji wykonanej na potrzeby „Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” a następnie zaktualizowanej w roku 2020 („Zaktualizowana lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027” oraz „Zaktualizowana imienna lista 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”)

Poprawi się dostęp mieszkańców do dobrej jakości wody pitnej oraz ograniczone zostaną jej straty w wyniku modernizacji przestarzałych systemów i sieci wodociągowych.

OPPT Tucholi będzie cechował się większą odpornością na skutki negatywnych zmian klimatycznych. Proces adaptacji do zmian klimatu wsparty zostanie poprzez realizację działań z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury. Poprawi się retencja naturalnych terenów podmokłych, zwiększy liczba nasadzeń, zagospodarowane zostaną wody opadowe. Funkcjonował będzie nowoczesny system ostrzegania i alarmowania mieszkańców powiatu tucholskiego o potencjalnych zagrożeniach.

Zwiększy się potencjał turystyczny OPPT Tucholi w wyniku realizacji turystycznych tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Na terenie OPPT Tucholi poprawi się jakość życia mieszkańców poprzez wzrost jakości i poprawę dostępu do usług publicznych, zwłaszcza edukacyjnych i kulturalnych. W wyniku realizacji projektów edukacyjnych uczniowie obszaru będą lepiej wykształceni i uzyskają dodatkowe kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne, zwłaszcza w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych, językowych, cyfrowych, a więc niezbędnych w dalszym procesie kształcenia i w przyszłym procesie pozyskiwania pracy. Organizacja dodatkowych zajęć sportowych wpłynie na poprawę stanu zdrowia uczniów. Wzrośnie atrakcyjność wychowania przedszkolnego poprzez poszerzenie oferty zajęć. Proces kształcenia i wychowania przedszkolnego odbywać się będzie przy uwzględnieniu potrzeb uczniów i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i sprzyjać będzie zapewnieniu dostępu tym osobom do dobrej jakości kształcenia włączającego, poprzez dodatkowe wsparcie i łatwiejszy dostęp do zajęć. Sprzyjać to będzie włączeniu społecznemu i zapobiegnie alienacji wśród rówieśników. W procesie kształcenia i wychowania uczniowie i dzieci przedszkolne uzyskają lepsze wsparcie ze strony nauczycieli, którzy podniosą swoje kompetencje i kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w stażach i szkoleniach. Zwiększy się uczestnictwo mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym obszaru w wyniku zwiększenia dostępności i podniesienia jakości obiektów kultury. Odnowione przestrzenie publiczne będą stanowiły miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców obszaru oraz przyczynią się do wzrostu integracji lokalnej społeczności.

W celu wzmocnienia rozwoju OPPT Tucholi, na obszarze planuje się także realizację działań uzupełniających w ramach instrumentu RLKS.

5. Opis wsparcia obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą

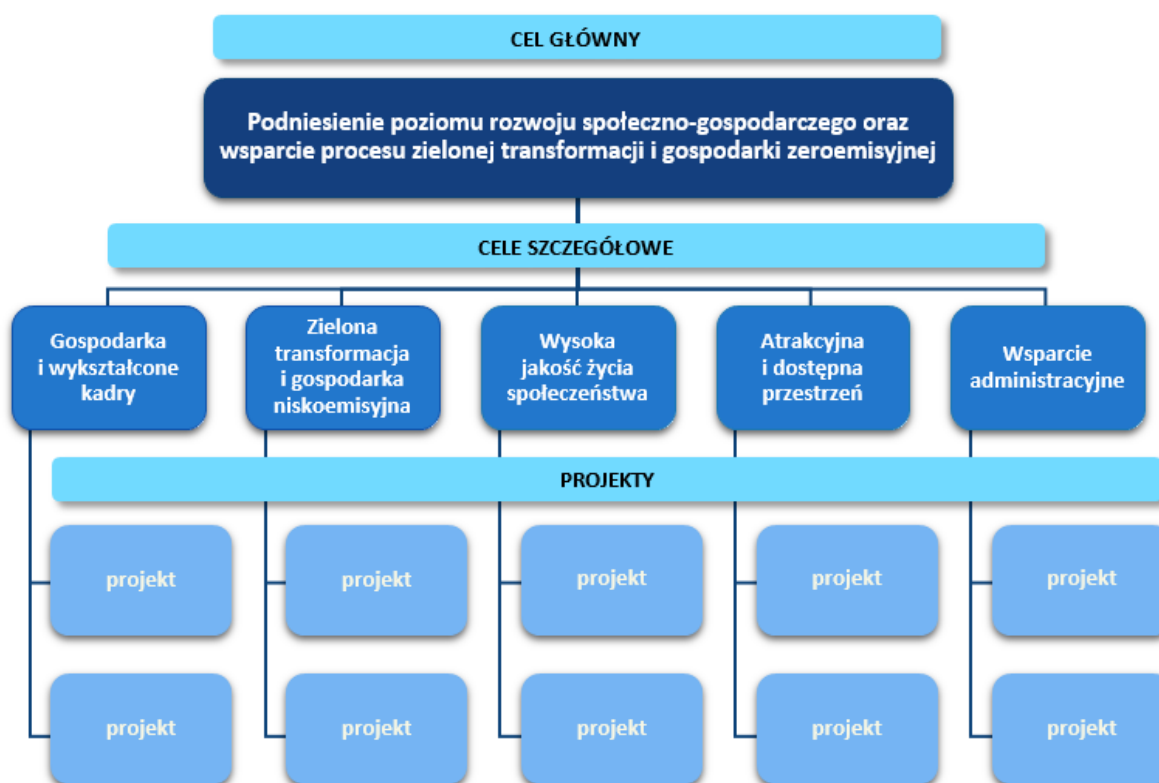
Celem realizacji założeń Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest zrównoważony rozwój całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. obszarów problemowych (miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą), którym przyznano dodatkowe wsparcie finansowe przeznaczone na realizację działań służących poprawie zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

Na terenie OPPT Tucholi do tzw. obszarów problemowych zaliczono cztery gminy. Na terenie **gminy Kęsowo** (wskazanej z poziomu regionalnego jako problemowa pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości, a na poziomie krajowym zaliczonej do gmin zmarginalizowanych), w celu niwelowania występujących na terenie gminy problemów niskiego poziomu przedsiębiorczości planuje się utworzenie inkubatora przedsiębiorczości świadczącego wsparcie dla przedsiębiorstw i pomoc dla początkujących przedsiębiorców. W **gminie Gostycyn** (zaliczonej na poziomie krajowym do gmin zmarginalizowanych) planuje się realizację kompleksowych działań z zakresu wsparcia wychowania przedszkolnego i wzrostu jakości kształcenia ogólnego w celu zwiększenia poziomu kompetencji miękkich u dzieci i uczniów i wzrostu ich aktywności społecznej, jak również działań zwiększających potencjał turystyczny gminy. Dla **gminy Tuchola** (wskazanej z poziomu

regionalnego jako problemowa pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego) planuje się działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej i upowszechniania sportu wśród dzieci szkół podstawowych oraz wzrostu umiejętności językowych u uczniów z obszarów wiejskich, co sprzyjać będzie wyrównywaniu szans rozwojowych i wzrostowi ich aktywności. W **gminie Lubiewo** (zaliczonej na poziomie regionalnym do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu przedsiębiorczości) planowana jest realizacja działań mających na celu wzrost jakości kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu kompetencji kluczowych uczniów prowadzących do wzrostu ich aktywności i zwiększenia szans rozwojowych na przyszłym rynku pracy.

Wpływ na poprawę sytuacji wszystkich gmin problemowych OPPT Tucholi będą miały również działania prowadzone przez Samorząd Powiatowy w zakresie wzmacniania jakości szkolnictwa zawodowego i jego dostosowania do lokalnych rynków pracy oraz w zakresie podniesienia jakości kształcenia ogólnego w szkołach ponadpodstawowych, co wpłynie na wzrost kompetencji miękkich i aktywności uczniów.

6. Cele rozwojowe obszaru realizowane poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ryc. Schemat struktury celów oraz realizujących je projektów (tzw. drzewo ustaleń)

Opis realizacji celów

Cel główny: Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej

Głównym celem realizacji strategii służącej wsparciu rozwoju w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego jest „Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej”. Cel główny swoim zakresem

obejmuje wszystkie zagadnienia mieszczące się w ramach celów szczegółowych i określa obszar w jakim Partnerstwo chce się rozwijać. Stanowi swego rodzaju deklarację, dotyczącą wizji rozwoju obszaru, do której będzie się dążyć poprzez realizację zaplanowanej interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Cel ten zdefiniowano na podstawie zidentyfikowanych problemów i potrzeb rozwojowych występujących na obszarze realizacji Strategii, a jego wypełnienie związane będzie przede wszystkim z rozwojem innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym rozwój rynku pracy, kształtowaniem stanu środowiska przyrodniczego, poprawą szeroko rozumianego rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie rozwoju i dostępności do usług z zakresu edukacji, zdrowia, kultury i sportu oraz kształtowaniem warunków i przestrzeni dla wysokiej jakości życia.

Cele szczegółowe:

1. Cel szczegółowy: Gospodarka i wykształcone kadry

Cel szczegółowy „Gospodarka i wykształcone kadry” obejmuje projekty związane z podniesieniem poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej tj. projekty związane ze wsparciem infrastruktury biznesowej, w tym powstawanie i rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz rozwój ośrodków wspierających przedsiębiorczość, a także projekty związane z podniesieniem atrakcyjności gospodarczej regionu tj. projekty związane z uzbrojeniem terenu oraz projekty realizowane w zakresie poprawy infrastruktury i jakości kształcenia zawodowego.

W celu podniesienia poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej realizowane będą m.in. zadania związane z rozwojem centrów i usług doradczych, tworzeniem dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz działania wspierające internacjonalizację i rozwój gospodarki. Ważnym aspektem będzie także rozwój sieci współpracy klastrów oraz działania inwestycyjne i doradcze IOB. W ramach wzrostu atrakcyjności gospodarczej realizowane będą działania mające na celu przyciąganie inwestorów i zachęcenie ich do prowadzenia działalności gospodarczej na terenach lokalnych. Działania te obejmują wsparcie polegające na uzbrojeniu terenów inwestycyjnych. Ważnym elementem wzrostu gospodarczego jest także dostępność wysoko wykwalifikowanych kadr. W celu podniesienia efektywności i jakości kształcenia zawodowego realizowane będą projekty ukierunkowane na dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, związane z dostosowaniem kształcenia zawodowego do wymogów zielonej i cyfrowej transformacji oraz promowaniem kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji, jak również projekty poprawiające infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe lub ustawiczne.

2. Cel szczegółowy: Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna

Cel szczegółowy „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna” związany jest z poprawą stanu środowiska przyrodniczego tj. obejmuje projekty dotyczące poprawy efektywności energetycznej, redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, przystosowania do zmian klimatu, zrównoważonej gospodarki wodnej oraz gospodarki zeroemisyjnej.

Do najważniejszych wyzwań związanych z poprawą stanu środowiska przyrodniczego należą kwestie poprawy jakości powietrza i gospodarki wodnej. Cel „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna” zawiera szereg wielokierunkowych działań, które wpłyną na poprawę obecnego systemu energetycznego oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wodnych. I tak, kompleksowa modernizacja energetyczna, rozwój efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych opartych na źródłach OZE, budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego opartego na technologii LED doprowadzą do redukcji zużycia energii cieplnej i elektrycznej a tym samym znacząco wpłyną na redukcję zanieczyszczeń powietrza. Obok projektów energetycznych poprawie

stanu powietrza będą służyć także działania z zakresu rozwoju i usprawnienia nisko- i zeroemisyjnego transportu publicznego m.in. działania w infrastrukturę rowerową przyczyniające się do priorytetyzacji ruchu pieszego i rowerowego, tym samym zmniejszające ilość emitowanych zanieczyszczeń do powietrza. Wsparcie zielonej i niebieskiej infrastruktury, nasadzenia i zazielenienia przyczynią się do zwiększenia terenów zielonych, a tym samym realizując zadania małej retencji pozwolą na skuteczne i efektywne gospodarowanie wodami opadowymi przez co pozytywnie wpłyną na zaadoptowanie danego obszaru do zmian klimatu. Natomiast projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych, odpowiadające na problem malejących zasobów wodnych, ukierunkowane zostaną na ograniczenie strat wody oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wodnych.

3. Cel szczegółowy: Wysoka jakość życia społeczeństwa

Cel szczegółowy „Wysoka jakość życia społeczeństwa” obejmuje projekty związane z poprawą dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu (m.in. przedszkola), podniesieniem jakości kształcenia ogólnego, ochroną zdrowia oraz wsparciem instytucji kultury.

Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury i usług społecznych skorelowane

z kompleksową poprawą warunków kształcenia przedszkolnego tj. tworzeniem nowych miejsc wychowania przedszkolnego a także działaniami wpływającymi na poprawę oferty i jakości świadczonych usług edukacyjnych. Wysoka jakość życia społecznego to także projekty w zakresie poprawy jakości i efektywności kształcenia ogólnego. Działania te przyczynić się mają przede wszystkim do wyrównywania szans edukacyjnych wewnątrz- i międzyregionalnych. Projekty realizowane dla uczniów obejmować będą m. in. podnoszenie kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społecznych, społeczno-emocjonalnych, podstawowych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją. Nie zabraknie również działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego czy edukacji włączającej. Wsparcie dla przedstawicieli kadry będzie dotyczyć m. in. podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji związanych z danym zawodem, podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społeczno-emocjonalnych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją. Kadry szkół i placówek będzie udzielana pomoc w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych lub wychowawczych. Z kolei szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne uzyskają możliwość poprawy warunków kształcenia w ramach dostosowania do wymogów edukacji włączającej, w tym poprawy dostępności. Rozwój opieki specjalistycznej, rehabilitacji medycznej, deinstytucjonalizacja usług opieki zdrowotnej, tworzenie i dostosowanie infrastruktury podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami oraz zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej to kolejne elementy, jakie zostały zawarte w celu „Wysoka jakość życia społeczeństwa”. Natomiast działania związane ze wsparciem instytucji kultury ukierunkowane będą na rozwój i funkcjonowanie oferty instytucji kultury dostosowanej do odbiorców lokalnych oraz regionalnych a także na zadania w zakresie budowy/rozbudowy/remontu, wyposażenia oraz adaptacji obiektów do pełnienia funkcji kulturalnych.

4. Cel szczegółowy: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń

Cel szczegółowy „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń” obejmuje zagadnienia związane z odnową przestrzeni publicznej, turystyką oraz ścieżkami rowerowymi prowadzącymi do atrakcji turystycznych.

W celu przywrócenia lub nadania nowych funkcji, kulturalnych, społecznych lub edukacyjnych zdegradowanej przestrzeni, obiektom bądź terenom, w ramach celu „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń” realizowane będą projekty polegające m.in. na ich przebudowie, remoncie, adaptacji (wraz z wyposażeniem) oraz projekty mające na celu uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej, służące udostępnieniu terenów dla mieszkańców. W obszarze turystyki realizowane zostaną projekty przyczyniające się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, polegające m.in. na rozwoju infrastruktury

turystycznej wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz adaptacji obiektów do pełnienia funkcji turystycznych. Działania te ukierunkowane będą na tworzenie lub rozszerzanie istniejących tras i szlaków turystycznych różnych rodzajów (np. piesze, wodne, rowerowe), w tym budowę, przebudowę i rozbudowę infrastruktury poprawiającej dostępność obiektów i atrakcji turystycznych oraz zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia (m.in. parkingi, ciągi komunikacyjne, infrastruktura dla osób z niepełnosprawnościami, zielona infrastruktura). W ramach realizacji celu możliwa będzie także budowa/przebudowa szlaków i ścieżek rowerowych, prowadzących do atrakcji turystycznych lub miejsc bezpośrednio z nimi powiązanych.

5. Cel szczegółowy: Wsparcie administracyjne

Cel szczegółowy „Wsparcie administracyjne” obejmuje działania mające na celu wsparcie zdolności administracyjnej w zakresie wdrażania Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W ramach realizacji celu możliwe będzie wynagradzanie osób odpowiedzialnych za realizację polityki terytorialnej, zakup wyposażenia biurowego, sprzętu komputerowego oraz materiałów biurowych i eksploatacyjnych oraz organizacja spotkań w ramach partnerstwa związanych z wdrażaniem polityki terytorialnej i rozwijaniem współpracy. Realizacja projektów przypisanych do celu „Wsparcie administracyjne” zapewni stworzenie i utrzymanie odpowiednich warunków pracy oraz zatrudnienie wykwalifikowanych pracowników, gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją Polityki Terytorialnej.

Drzewo ustaleń

CEL GŁÓWNY	CELE SZCZEGÓŁOWE	PROJEKTY
Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej	Gospodarka i wykształcone kadry	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości
		OPPT-TU-22 Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego
	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna	OPPT-TU-2 Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego
		OPPT-TU-3 Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie
		OPPT-TU-4 Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów
		OPPT-TU-5 Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania
		OPPT-TU-6 Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie
		OPPT-TU-7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo
		OPPT-TU-8 Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo.
		OPPT-TU-9 Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice
		OPPT-TU-10 Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice

		OPPT-TU-11 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola
		OPPT-TU-12 Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi.
		OPPT-TU-13 Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego
		OPPT-TU-14 Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego
		OPPT-TU-29 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.
	Wysoka jakość życia społeczeństwa	OPPT-TU-15 Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn
		OPPT-TU-16 Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn
		OPPT-TU-17 Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo
		OPPT-TU-18 Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych
		OPPT-TU-19 Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego
		OPPT-TU-20 PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY
		OPPT-TU-21 Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.
		OPPT-TU-23 Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę.
		OPPT-TU-27 Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.
	Atrakcyjna i dostępna przestrzeń	OPPT-TU-24 NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn
		OPPT-TU-25 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo
		OPPT-TU-26 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław
		OPPT-TU-28 Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic
		OPPT-TU-30 Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn
	Wsparcie administracyjne	OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1
		OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2

7. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii

7.1 Wskaźniki produktów

Tabela 8. Wskaźniki produktów

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1 (iii)	Działanie 01.08	EFRR	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0	12
2 (viii)	Działanie 03.03	EFRR	PLRO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	8,368
2 (viii)	Działanie 03.03	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	12 081
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2	696	2 267
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	11605	12035
2 (i)	Działanie 02.18	EFRR	PLRO025	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) *	szt.	2	2
2 (i)	Działanie 02.18	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	529	529
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	RCO121	Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów)	ha	0	0,1

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	PLRO044	Pojemność obiektów małej retencji	m3	0	100
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1000
2 (v)	Działanie 02.20	EFRR	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	1
2 (v)	Działanie 02.20	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	8658
4 (f)	Działanie 08.26	EFS+	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	40	540
4 (f)	Działanie 08.26	EFS+	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	0	0
4 (f)	Działanie 08.27	EFS+	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	730	1970
4 (f)	Działanie 08.28	EFS+	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	75	356
4 (f)	Działanie 08.28	EFS+	PLFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	22	90
4 (f)	Działanie 08.26 Działanie 08.27	EFS+	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	7	22

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
	Działanie 08.28						
5 (i)	Działanie 05.12 Działanie 05.13	EFRR	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	1	4
5 (i)	Działanie 05.12 Działanie 05.13 Działanie 05.14	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	225	12000

7.2 Wskaźniki rezultatów

Tabela 9. Wskaźniki rezultatów

Wskaźniki rezultatu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Cel końcowy (2029)
2 (viii)	Działanie 03.03	EFRR	RCR064	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	CST2021	111 837
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych*	tony równoważnika CO2/rok	CST2021	1 495
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) *	MWh/rok	CST2021	5 736
2 (i)	Działanie 02.18	EFRR	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych*	tony równoważnika CO2/rok	CST2021	562
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	PROG-FEKP-0012	Objętość retencjonowanej wody	m3	CST2021	275
2 (v)	Działanie 02.20	EFRR	RCR041	Ludność przyłączona do ulepszonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	CST2021	8658
4 (f)	Działanie 08.27	EFS+	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	CST2021	1490
4 (f)	Działanie 08.28	EFS+	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	CST2021	285
5 (i)	Działanie 05.12 Działanie 05.13	EFRR	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/ rok	CST2021	6900

8. Wskazanie zgodności planowanej interwencji z dokumentami programowymi (funduszami), do których zamierza się aplikować o finansowanie wsparcia

Niniejsza Strategia terytorialna realizowana będzie w zgodności z przyjętym Programem *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza (FEdKP) 2021-2027*. Program ten umożliwia ubieganie się o wsparcie na realizację projektów w ramach instrumentów terytorialnych takich jak m.in. ZIT, czy IIT. W województwie kujawsko-pomorskim tymi instrumentami objęte są konkretne obszary (tzw. obszary prowadzenia polityki terytorialnej), które wyznaczone zostały w *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+*. We wspomnianym programie FEdKP zapisano, iż to strategię ZIT/IIT będą określały kierunki wsparcia i projekty dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla poszczególnych poziomów PT WK-P. Niniejsza Strategia określa zatem listę projektów odpowiadających na problemy oraz potrzeby obszaru OPPT Tucholi, które wynikają z zakresu wsparcia w ramach Celów Polityki: CP1, CP2, CP4, CP5 scharakteryzowanego w programie FEdKP. Wszystkie projekty wskazane do realizacji w ramach niniejszej Strategii, dla których planowane jest finansowanie ze środków programu FEdKP 2021-2027, wykazują pełną zgodność z zapisami tego programu.

Instytucje wchodzące w skład OPPT Tucholi nie będą wykorzystywać innych źródeł finansowania niż FEdKP 2021-2027.

Alokacja z Programu FEdKP 2021 – 2027 przeznaczona na projekty OPPT Tucholi wynosi 10 387 559,95€

Tabela 10. Wykazanie zgodności planowanej interwencji z celami i priorytetami określonymi w programie FEdKP 2021-2027

Cel Polityki	Priorytet	Cel szczegółowy	Nazwy projektów zgodnych z zakresem wsparcia w ramach celów i priorytetów
Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	Priorytet 1 Fundusze Europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu	1(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości
Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	OPPT-TU-2 Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego OPPT-TU-5 Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności

odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz zrównoważonej mobilności miejskiej			publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania OPPT-TU-7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo OPPT-TU-9 Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice
	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	OPPT-TU-12 Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi. OPPT-TU-14 Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego
	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	OPPT-TU-3 Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie OPPT-TU-6 Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie

			OPPT-TU-8 Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo. OPPT-TU-10 Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice
	Priorytet 3 Fundusze Europejskie na zrównoważony transport miejski	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	OPPT-TU-4 Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów OPPT-TU-11 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola OPPT-TU-13 Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego OPPT-TU-29 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.
Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu	Priorytet 8 Fundusze Europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej	OPPT-TU-15 Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn OPPT-TU-16 Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn

i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych		edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	OPPT-TU-17 Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo OPPT-TU-18 Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych OPPT-TU-19 Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego OPPT-TU-20 PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY OPPT-TU-21 Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych. OPPT-TU-22 Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego
---	--	--	---

Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych	Priorytet 5 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu	5(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	OPPT-TU-23 Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę OPPT-TU-24 NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn OPPT-TU-25 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo OPPT-TU-26 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław OPPT-TU-27 Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu. OPPT-TU-28 Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic OPPT-TU-30 Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1 OPPT-TU-32 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2
--	---	--	--

Tabela 11. Alokacja FEKP dla OPPT Tuchola w podziale na priorytety, wsparcie UE i wkład krajowy (w EUR)

Priorytet	Cel szczegółowy	Wsparcie UE			Wkład krajowy	Krajowe Środki publiczne			Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem
		ogółem	EFRR	EFS+	ogółem	ogółem	budżet państwa	budżet jst		
		a (b+c)	b	c	d(e+h)	e (f+g)	f	g		
Priorytet 1		262 345,68	262 345,68	0,00	46 296,30	46 296,30	0,00	46 296,30	0,00	308 641,98
	1 (iii)	262 345,68	262 345,68	0,00	46 296,30	46 296,30	0,00	46 296,30	0,00	308 641,98
Priorytet 2		5 005 699,82	5 005 699,82	0,00	1 451 725,19	1 451 725,19	0,00	1 451 725,19	0,00	6 457 425,01
	2 (i)	994 317,85	994 317,85	0,00	743 481,27	743 481,27	0,00	743 481,27	0,00	1 737 799,12
	2 (iv)	1 321 972,52	1 321 972,52	0,00	233 289,27	233 289,27	0,00	233 289,27	0,00	1 555 261,79
	2 (v)	732 200,50	732 200,50	0,00	129 564,80	129 564,80	0,00	129 564,80	0,00	861 765,30
	2 (viii)	1 957 208,95	1 957 208,95	0,00	345 389,85	345 389,85	0,00	345 389,85	0,00	2 302 598,80
Priorytet 4		1 509 596,59	0,00	1 509 596,59	267 671,17	267 671,17	0,00	267 671,17	0,00	1 777 267,76
	4 (f)	1 509 596,59	0,00	1 509 596,59	267 671,17	267 671,17	0,00	267 671,17	0,00	1 777 267,76
Priorytet 5		3 609 917,86	3 609 917,86	0,00	638 583,47	638 583,47	0,00	638 583,47	0,00	4 248 501,33
	5 (i)	3 609 917,86	3 609 917,86	0,00	638 583,47	638 583,47	0,00	638 583,47	0,00	4 248 501,33
		10 387 559,95	8 877 963,36	1 509 596,59	2 404 276,13	2 404 276,13	0,00	2 404 276,13	0,00	12 791 836,08

9. Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)

Tryb i zasady naboru projektów

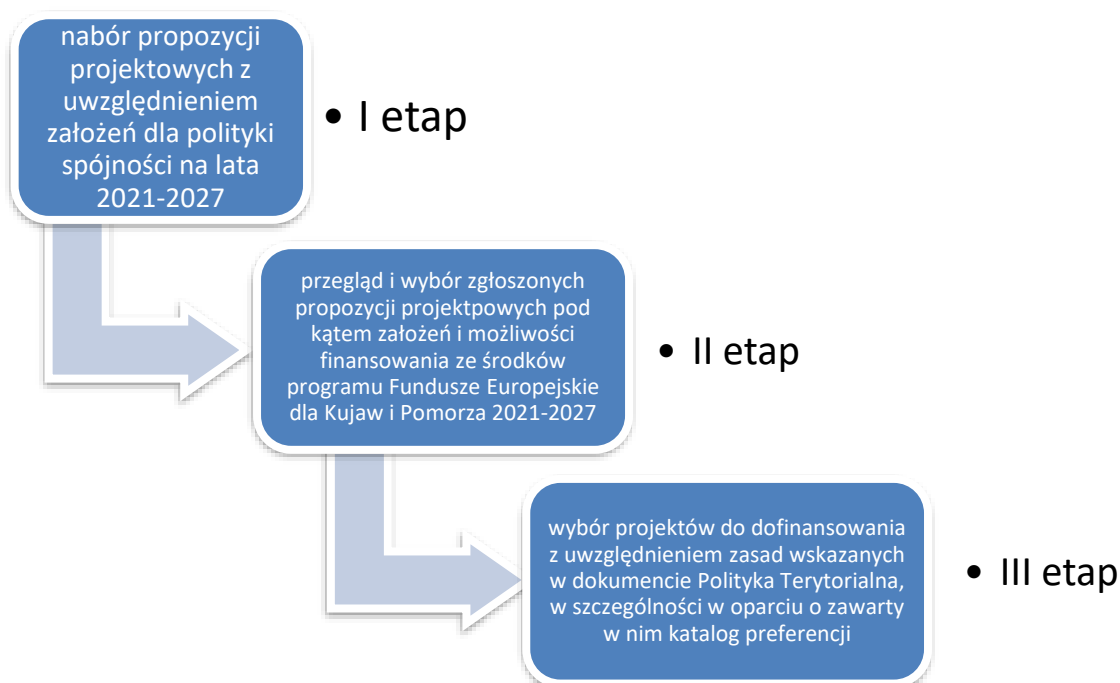
Projekty do realizacji w ramach Polityki Terytorialnej województwa kujawsko – pomorskiego zostały wybrane przy zachowaniu partnerskiego modelu współpracy, tj. z pomocą jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw, Lokalnych Grup Działania oraz szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe.

Do partnerstwa wpłynęły 33 fiszki projektowe, po wycofaniu dwóch fiszek Gminy Kęsowo ostateczna liczba zmalała do 31. Wszystkie złożone fiszki spełniały kryteria wyboru i żadna nie została odrzucona. Przy wyborze fiszek projektowych uwzględniono kryteria wskazane w rozdziale 7 dokumentu Polityki Terytorialnej województwa Kujawsko – Pomorskiego (rozdział 9.3), w jakim stopniu realizacja projektu wpłynie na rozwiązanie problemów danego obszaru oraz w jakim stopniu inwestycja jest gotowa do realizacji. Większość instytucji jest w trakcie realizacji dokumentacji projektowych.

Partnerzy zabezpieczyli 20 fiszek rezerwowych.

Osobą odpowiedzialną za nabór i wybór projektów oraz przedstawienie ich do rekomendacji do IZ FEKP 2021-2027 jest zgromadzenie Tucholskiego Związku Powiatowo Gminnego, w którego skład wchodzi: po dwóch reprezentantów członków związku, w tym odpowiednio Burmistrz, Wójt i Starosta albo osoba upoważniona odpowiednio przez Burmistrza, Wójta lub Starostę. Zapis ten wynika ze statutu związku powiatowo-gminnego.

Przebieg procesu naboru projektów

Uzasadnienie wyboru projektów poprzez wykazanie zgodności projektów z potrzebami rozwojowymi danego obszaru

Bardzo duże znaczenie w kontekście możliwych do uzyskania efektów w wyniku realizacji zaplanowanych projektów, posiada stopień wpisania się ich w potrzeby rozwojowe obszaru. Aby stworzyć dobre warunki dla rozwoju całego obszaru, należałoby ukierunkować interwencję na najbardziej istotne sfery, w których występuje potencjał do jego osiągnięcia. Poza tym bardzo ważna jest również odpowiedź na diagnozowane na danym obszarze problemy, które mogą z kolei ograniczać możliwość prowadzenia działań w kluczowych sferach (przykładem może być np. mała liczba miejsc w placówkach przedszkoli co ogranicza możliwość podniesienia dostępności do usług w sferze wychowania przedszkolnego). Zaplanowane do realizacji projekty na obszarze OPPT wpisują się w potrzeby rozwojowe w kilku sferach, które przedstawiono w tabeli.

Tabela 12. Uzasadnienie wyboru projektów do wsparcia

NAZWA SFERY	PROJEKTY	UZASADNIENIE POTRZEBY REALIZACJI PROJEKTU
Gospodarka	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery gospodarki są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Przedsiębiorczość”
Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej	OPPT-TU-2 Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego OPPT-TU-5 Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania OPPT-TU-7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo OPPT-TU-9 Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery termomodernizacji są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu”
Adaptacja do zmian klimatu	OPPT-TU-Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi. OPPT-TU-14 Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego.	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery adaptacji do zmian klimatu są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu”
Gospodarka wodno-ściekowa	OPPT-TU-3 Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie OPPT-TU-6 Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie OPPT-TU-8 Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo. OPPT-TU-10 Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	Uzasadnieniem realizacji projektów ze gospodarki wodno - ściekowej są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Gospodarka wodno-ściekowa”
Transport	OPPT-TU-4 Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów OPPT-TU-11 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola OPPT-TU-13 Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego OPPT-TU-24 NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery transportu są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Transport”, „Sieć transportowa”, „Drogi rowerowe”

	OPPT-TU-29 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240. OPPT-TU-30 Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn	
Wychowanie przedszkolne	OPPT-TU-15 Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn OPPT-TU-20 PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery wychowania przedszkolnego są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunków dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)”
Edukacja	OPPT-TU-16 Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn OPPT-TU-17 Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo OPPT-TU-18 Organizacja zajęć dla uczniów OPPT-TU-19 Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego OPPT-TU-21 Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych. OPPT-TU-22 Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery edukacji są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziałach „Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunków dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej)”, „Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej”, „Szkoły ponadpodstawowe maturalne”, „Szkoły ponadpodstawowe zawodowe”
Kultura	OPPT-TU-23 Adaptacja starego przedszkola na bibliotekę OPPT-TU-27 Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery kultury są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Lokalne Instytucje kultury”
Odnowa przestrzeni publicznych	OPPT-TU-25 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo OPPT-TU-26 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław OPPT-TU-28 Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery odnowy przestrzeni publicznej są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Odnowa przestrzeni publicznych”
Wsparcie potencjału administracyjnego	OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1 OPPT-TU-32 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery wsparcia potencjału administracyjnego w części diagnostycznej, w rozdziale „Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego”

Uzasadnienie wyboru projektów w oparciu o preferencje określone dla poszczególnych obszarów wsparcia

Przy wyborze projektów kluczowym założeniem było uwzględnienie preferencji określonych w rozdziale 7 Polityki Terytorialnej województwa Kujawsko-Pomorskiego. Wyboru propozycji projektowych dokonywali Wójtowie oraz Starosta przy pomocy pracowników zajmujących się inwestycjami w danej gminie. Fiszki projektowe były również konsultowane z największymi

i najbardziej wpływowymi przedsiębiorstwami, stowarzyszeniami i innymi grupami społecznymi, które mają duże znaczenie na danym terenie.

1. Obszary wsparcia w polityce terytorialnej dla OPPT i preferencje jakimi kierowano się przy wyborze projektów:

- a. **Wsparcie infrastruktury biznesowej**

Zadanie z tego obszaru wsparcia wybrała Gmina Kęsowo, a przy wyborze tego zadania kierowano się preferencją dot. liczby przedsiębiorstw korzystających z obiektów przeznaczonych na wsparcie działalności biznesowej. Gmina Kęsowo ma najniższy podatek od środków transportowych w powiecie, rośnie zainteresowanie firm transportowych, które chciałyby rozpocząć działalność na terenie gminy.

- b. **Wsparcie infrastruktury rowerowej**

Zadania z tego obszaru wsparcia obejmują Gminę Kęsowo, Gminę Tuchola, Powiat Tucholski oraz Gminę Cekcyn. Zostały one wybrane ze względu na likwidację luk w istniejących sieciach infrastruktury rowerowej, co jest szczególnie ważnym aspektem dla Województwa. Mieszkańcy są zainteresowani spędzaniem aktywnie czasu i ślą zapytania o rozbudowę infrastruktury rowerowej. Wybór tych zadań pozwoli na promowanie aktywnych form mobilności, wpłynie pozytywnie na ochronę środowiska oraz zmniejszy emisję CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. Projekty zostały wybrane dlatego, że ich realizacja poprawi bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz upłyni ruch na drogach.

- c. **Wsparcie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz modernizacja oświetlenia ulicznego**

Projekty m.in. Gminy Cekcyn, Gminy Kęsowo, Gminy Lubiewo zostały wybrane ze względu na wspieranie działań polegających na kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła oraz wymianę lamp na energooszczędne. Projekty te wybrano dlatego, że przyczynią się do zmniejszenia zużycia energii w sektorze publicznym, a także poprawią jakość powietrza w regionie co jest związane z realizacją „uchwały antysmogowej”. Projekty wpłyną na zmniejszenie zanieczyszczeń i poprawę stanu powietrza, a także zredukują zużycie energii cieplnej i elektrycznej.

- d. **Wsparcie ciepłowni lokalnych i sieci ciepłowniczych**

Gmina Kęsowo realizując zadanie pn. „Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania”. Wybór i realizacja projektu przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza, i pozwoli na realizację „uchwały antysmogowej”.

- e. **Wsparcie działań adaptacyjnych do zmian klimatu w miastach**

Powiat Tucholski wymieni szczelne powierzchnie gruntu na przepuszczalne oraz zbuduje zbiorniki na deszczówkę. Dodatkowo powstaną ekoogródki edukacyjne przy szkołach powiatu tucholskiego. Zadanie te są wspierane przez Politykę Terytorialną województwa Kujawsko-Pomorskiego. Projekt został wybrany ze względu na przyczynienie się do zwiększania powierzchni terenów zielonych, pozwala na skuteczne i efektywne gospodarowanie wodami opadowymi oraz przyczynia się do edukacji oraz promocji dobrych praktyk w odniesieniu do kwestii klimatycznych.

- f. **Wsparcie w zakresie efektywnych sieci wodociągowych**

Gminy realizujące projekty w tym zakresie przyczynią się do ograniczenia strat wody oraz efektywnie wykorzystają istniejące zasobów wody pitnej. Podczas wyboru projektów pod uwagę brano: czy projekt zwiększy bezpieczeństwo dostarczania wody pitnej, czy zabezpieczy ciągłość dostawy wody pitnej, czy poprawi jej jakość oraz czy ograniczy straty w ubytkach wody. Dodatkowo projekty zaspokoją obecne i przyszłe zapotrzebowania na wodę w gminach, polepszy to również wzrost gospodarczo – społeczny.

g. Wsparcie w zakresie infrastruktury kształcenia zawodowego

Powiat Tucholski w swoich zadaniach w dużej mierze skupia się na edukacji – na jego terenie znajdują się szkoły ponadpodstawowe, do których uczęszcza znaczna część młodzieży z terenów podległych. Projekty realizowane przez powiat będą wykorzystywać istniejącą infrastrukturę i odpowiadają lokalnemu zapotrzebowaniu. Przy wyborze brano pod uwagę, aby projekty: zoptymalizowały proces dydaktyczny, podniosły wyniki egzaminów maturalnych i zawodowych, polepszenie dostępności do edukacji dla uczniów z różnymi dysfunkcjami, przeciwdziałanie negatywnym tendencjom tj. brak aktywności fizycznej, zdobycie przez uczniów kwalifikacji i umiejętności. Wybrane projekty mają na celu poprawę jakości oraz dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

h. Wsparcie inwestycji w zakresie dostępności szkół wraz z edukacyjną bazą sportową

Projekty OPPT Tuchola nie przewidują zadań z zakresu wsparcia inwestycji w zakresie dostępności szkół wraz z edukacyjną bazą sportową.

i. Wychowanie przedszkolne (EFS+), Kształcenie ogólne (EFS+), Kształcenie zawodowe (EFS+)

Ważnym elementem zadań realizowanych przez OPPT Tuchola jest wspieranie najmłodszych mieszkańców oraz tych w okresie dorastania. W tym celu realizowane są projekty z zakresu wsparcia wychowania przedszkolnego, ogólnego i zawodowego.

Celem tych zadań jest m.in. wsparcie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz realizacja dodatkowej i specjalistycznej oferty edukacyjnej dla dzieci. W starszych szkołach zostanie poprawiona jakość kształcenia uczniów, podniesione zostaną kompetencje uczniów i nauczycieli. Przy wyborze projektów uwzględniono zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, wyrównanie dostępu do wysokiej jakości wychowania, zapobieganie segregacji i wyłączenia społecznego.

j. Wsparcie instytucji kultury

Kultura jest ważnym aspektem życia człowieka, należy o nią dbać i rozwijać w każdy możliwy sposób, dlatego też OPPT Tuchola wspiera zadanie Gminy Cekcyn polegające na adaptacji starego przedszkola na bibliotekę. Zadanie to umożliwi skorzystanie z poprawionej infrastruktury również osobą niepełnosprawnym. Wybór projektu pozwoli na polepszenie dostępności do wysokiej jakości instytucji kultury, również dla osób z niepełnosprawnościami. Pod uwagę wzięto możliwość stymulowania rozwoju społecznego poprzez zapewnienie dostępu do lokalnej infrastruktury kultury, w ramach której powinien być świadczony szeroki zakres usług cechujących się wysoką jakością.

k. Wsparcie rozwoju turystyki

Powiat Tucholski słynie z pięknych, malowniczych terenów, wiosek tematycznych oraz dobrze zachowanych walorów historycznych, które należy pielęgnować i promować.

Dlatego należy inwestować w jego rozwój poprzez budowę ścieżek rowerowych, które wpłyną również pozytywnie na ochronę środowiska. Przy wyborze projektu wzięto pod uwagę projekty, które przyczynią się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Wybrano projekty, które promują szlaki kulturowe tj. szlaki turystyczne rowerowe oraz zwiększą dostępność do atrakcji turystycznych oraz poprawią warunki komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

l. Wsparcie odnowy przestrzeni publicznej

Przy wsparciu odnowy przestrzeni publicznej w Gminie Lubiewo i Gminie Śliwice stosuje się rozwiązania z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury. Wybrano projekty, które nadadzą nowe funkcje kulturalne, społeczne oraz edukacyjne. Przyczynią się one do rozwoju społeczno – ekonomicznego obszarów wiejskich, aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycji, integracji społecznej i rodzinnej. Realizacja projektów pozwoli na zdobywanie nowych umiejętności u młodzieży i dorosłych oraz kształtowanie pozytywnych postaw społecznych.

m. Wsparcie potencjału administracyjnego

Tucholski Związek Powiatowo Gminny realizuje projekt zintegrowany i gwarantuje gotowość do realizacji projektu. Projekt został wybrany, ponieważ charakteryzuje się istotnym znaczeniem dla rozwoju OPPT Tuchola w aspekcie społecznym, gospodarczym i środowiskowym, jest projektem partnerskim tj. podzielonym na podprojekty realizowane przez poszczególnych partnerów, jednak wytwarzającym wspólny rezultat, oraz charakteryzuje gotowość techniczna do realizacji, gotowość aplikowania o środki.

Tabela 13. cz. I. Lista projektów podstawowych

Nr fiszki/ Lp	Cel polityki	Cel szczegółowy (kod)	Typ wsparcia	Fundusz	Beneficjent	Nazwa projektu	Czy projekt znajduje się na obszarze problemowym? (TAK/NIE)	Całkowita wartość projektu (euro)	Koszty kwalifikowalne (euro)	Dofinansowanie UE (euro)	% dofinansowania
OPPT-TU-1	CP1	1(iii)	Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość.	EFRR	Gmina Kęsowo	Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	TAK	308 641,98	308 641,98	262 345,68	85%
RAZEM CP 1:								308 641,98	308 641,98	262 345,68	
OPPT-TU-2	CP2	2(i)	Oświetlenie uliczne	EFRR	Gmina Cekcyn	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego	NIE	250 000,00	250 000,00	75 000,00	30%
OPPT-TU-3	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Cekcyn	Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie	NIE	118 000,00	118 000,00	100 000,00	85%
OPPT-TU-4	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Gmina Kęsowo	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	TAK	350 000,00	350 000,00	297 500,00	85%
OPPT-TU-5	CP2	2(i)	Efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)	EFRR	Gmina Kęsowo	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania	TAK	528 601,00	528 601,00	449 310,85	85%
OPPT-TU-6	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Kęsowo	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	TAK	295 110,00	295 110,00	250 843,50	85%
OPPT-TU-7	CP2	2(i)	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	EFRR	Gmina Lubiewo	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo	TAK	429 592,00	429 592,00	210 500,00	49%
OPPT-TU-8	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Lubiewo	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo.	TAK	213 529,42	213 529,42	181 500,00	85%
OPPT-TU-9	CP2	2(i)	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	EFRR	Gmina Śliwice	Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	TAK	529 606,12	529 606,12	259 507,00	49%
OPPT-TU-10	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Śliwice	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	TAK	235 125,88	235 125,88	199 857,00	85%

OPPT-TU-11	CP2	2(viii)	Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	EFRR	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola	TAK	703 400,00	703 400,00	597 890,00	85%
OPPT-TU-12	CP2	2(iv)	Działania adaptacyjne w miastach	EFRR	Powiat Tucholski	Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi	TAK	588 235,30	588 235,30	500 000,00	85%
OPPT-TU-13	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Powiat Tucholski	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego	TAK	729 411,80	729 411,80	620 000,00	85%
OPPT-TU-14	CP2	2(iv)	Działania adaptacyjne w miastach	EFRR	Powiat Tucholski	Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego	TAK	967 026,49	967 026,49	821 972,52	85%
OPPT-TU-29	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.	TAK	519 787,00	519 787,00	441 818,95	85%
RAZEM CP 2:								6 457 425,01	6 457 425,01	5 005 699,82	
OPPT-TU-15	CP4	4(f)	Wychowanie przedszkolne	EFS	Gmina Gostycyn	Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn	TAK	96 000,00	96 000,00	81 600,00	85%
OPPT-TU-16	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Gostycyn	Wspacie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn	TAK	56 000,00	56 000,00	47 600,00	85%
OPPT-TU-17	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Lubiewo	Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo	TAK	229 411,76	229 411,76	195 000,00	85%
OPPT-TU-18	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Śliwice / szkoły	Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych	TAK	120 000,00	120 000,00	102 000,00	85%
OPPT-TU-19	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Powiat Tucholski/LO w Tucholi	Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego	TAK	335 000,00	335 000,00	283 668,99	85%
OPPT-TU-20	CP4	4(f)	Wychowanie przedszkolne	EFS	Gmina Śliwice / przedszkole	PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	TAK	100 000,00	100 000,00	85 000,00	85%
OPPT-TU-21	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Tuchola	Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.	TAK	215 856,00	215 856,00	183 477,60	85%
OPPT-TU-22	CP4	4(f)	Kształcenie zawodowe	EFS	Powiat Tucholski (TCEZ,)	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	TAK	625 000,00	625 000,00	531 250,00	85%
RAZEM CP 4:								1 777 267,76	1 777 267,76	1 509 596,59	
OPPT-TU-23	CP5	5(i)	Wsparcie instytucji kultury	EFRR	Gmina Cekcyn	Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę	NIE	450 000,00	450 000,00	382 500,00	85%
OPPT-TU-24	CP5	5(i)	Wsparcie rozwoju turystyki/ścieżki rowerowe	EFRR	Gmina Gostycyn	NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	TAK	1 100 000,00	1 100 000,00	933 692,00	85%
OPPT-TU-25	CP5	5(i)	Odnowa przestrzeni publicznych***	EFRR	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo	TAK	550 694,12	550 694,12	468 090,00	85%
OPPT-TU-26	CP5	5(i)	Odnowa przestrzeni publicznych***	EFRR	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	TAK	100 117,65	100 117,65	85 100,00	85%
OPPT-TU-27	CP5	5(i)	Wsparcie instytucji kultury	EFRR	Gmina Lubiewo	Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.	TAK	125 152,94	125 152,94	106 380,00	85%
OPPT-TU-28	CP5	5(i)	Odnowa przestrzeni publicznych***	EFRR	Gmina Śliwice	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	TAK	673 125,00	673 125,00	572 156,00	85%

OPPT-TU-30	CP2	5(i)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Powiat Tucholski	Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola – Cekcyn	TAK	1 176 470,60	1 176 470,60	1 000 000,00	85%
OPPT-TU-31	CP2	5(i)	Wsparcie potencjału administracyjnego	EFRR	TZPG	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego	NIE	36 470,51	36 470,51	30 999,93	85%
OPPT-TU-32	CP2	5(i)	Wsparcie potencjału administracyjnego	EFRR	TZPG	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz.	NIE	36 470,51	36 470,51	30 999,93	85%
RAZEM CP 5:								4 248 501,33	4 248 501,33	3 609 917,86	
SUMA ŁĄCZNIE EFRR:								11 014 568,32	11 014 568,32	8 877 963,36	
SUMA ŁĄCZNIE EFS+:								1 777 267,76	1 777 267,76	1 509 596,59	
RAZEM:								12 791 836,08	12 791 836,08	10 387 559,95	

Tabela 14. cz. II. Lista projektów podstawowych

Nr fiszki/ Lp	Cel polityki	Cel szczegółowy (kod)	Beneficjent	Nazwa projektu	Wskaźniki produktu (wartość pośrednia 2024)	Wskaźnik produktu (wartość docelowa)	Wskaźnik rezultatu (wartość pośrednia 2024)	Wskaźnik rezultatu (wartość docelowa)
OPPT-TU-1	CP1	1(iii)	Gmina Kęsowo	Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) – 0 przedsiębiorstw Powierzchnia dostępna we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości – 0 m²	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) – 12 przedsiębiorstw Powierzchnia dostępna we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości – 88 m²	MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu - 0 przedsiębiorstw	MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu - 12 przedsiębiorstw
OPPT-TU-2	CP2	2(i)	Gmina Cekcyn	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego	Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych – 408 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 660 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych – 408 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 660 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 223,38 MWh/rok Szacowana emisja gazów cieplarnianych - 181,39 tony równoważnika CO2/rok	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 1 340,28 MWh/rok Szacowana emisja gazów cieplarnianych -1 088,34 tony równoważnika CO2/rok
OPPT-TU-3	CP2	2(v)	Gmina Cekcyn	Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 0 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt.	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 1 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 200 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 0 osób	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 200 osób
OPPT-TU-4	CP2	2(viii)	Gmina Kęsowo	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0,908 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 0 tony równoważnika CO2/rok	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 300 osób Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 300 osób Szacowana emisja gazów cieplarnianych – do obliczenia
OPPT-TU-5	CP2	2(i)	Gmina Kęsowo	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła – 2 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 529 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła – 2 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 529 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Roczne zużycie energii pierwotnej – po audycie	Roczne zużycie energii pierwotnej – po audycie
OPPT-TU-6	CP2	2(v)	Gmina Kęsowo	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 1 szt.	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 1 szt.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 2 749 osób Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 56 656 m³	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 2 749 osób Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 56 656 m³

					Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej - 694 m ² Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 945 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej - 694 m ² Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 945 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej - po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej - po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie
OPPT-TU-7	CP2	2(i)	Gmina Lubiewo	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo				
OPPT-TU-8	CP2	2(v)	Gmina Lubiewo	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bystaw i Lubiewo.	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 2 szt.	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 2 szt.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę - 5 709 osób	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę - 5 709 osób
OPPT-TU-9	CP2	2(i)	Gmina Śliwice	Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 0 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 0 szt. Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 0 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 0 szt.	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej - 3 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 3 szt. Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 430 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 1 szt.	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – po audycie Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – po audycie Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie
OPPT-TU-10	CP2	2(v)	Gmina Śliwice	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	Liczba doposażonych stacji uzdatniania wody – 0 szt. Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – po opracowaniu dokumentacji [km] Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 0 szt.	Liczba doposażonych stacji uzdatniania wody – 1 szt. Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – po opracowaniu dokumentacji [km] Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 1 szt.	Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 0	Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 10 950 m ³ /rok
OPPT-TU-11	CP2	2(viii)	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 13 115 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 13 115 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 5,05 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 0 tony równoważnika CO2/rok	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 73 000 Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 49,17 tony równoważnika CO2/rok
OPPT-TU-12	CP2	2(iv)	Powiat Tucholski	Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLIT w Tucholi	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 0 m ³	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 3 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 500 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 100 m ³	Objętość retencjonowanej wody – 0 m ³ Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) - 0 osób	Objętość retencjonowanej wody – 75 m ³ Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) - 500 osób
OPPT-TU-13	CP2	2(viii)	Powiat Tucholski	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób	Wspierana infrastruktura rowerowa – 1,07 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej - 0 osób	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej - 20 287 osób

						terytorialnego 500 osób	–		
OPPT-TU-14	CP2	2(iv)	Powiat Tucholski	Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 0 m ³ Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 0 osób	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 200 m ³ Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 500 osób		Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) – 0 osób Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów) – 0 ha	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) – 500 osób Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów) – 0,1 ha
OPPT-TU-15	CP4	4(f)	Gmina Gostycyn	Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej - 40 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 3 osoby Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 2 osoby Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej - 120 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 6 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 5 osób Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 2 osoby Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.		Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 6 osób
OPPT-TU-16	CP4	4(f)	Gmina Gostycyn	Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 5 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 5 osób Liczba szkół i placówek oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 160 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 20 osób	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 15 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 20 osób Liczba szkół i placówek oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 320 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 60 osób		Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 20 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 320 osób
OPPT-TU-17	CP4	4(f)	Gmina Lubiewo	Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 50 osób Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 50 osób		Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 40 osób

					Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 50 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 250 osób	Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 50 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 250 osób	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 0 osób	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 200 osób
OPPT-TU-18	CP4	4(f)	Gmina Śliwice / szkoły	Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem - 200 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 13 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 3 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem - 500 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 120 osób
OPPT-TU-19	CP4	4(f)	Powiat Tucholski/LO w Tucholi	Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 0 osób Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 20 osób Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 120 szt. Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 1 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 0 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 5 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 120 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 podmiot	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 1 osoba Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 100 osób Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 500 szt. Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 1 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 1 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 20 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 500 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 podmiot	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 1 osoba Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 10 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 450 osób
OPPT-TU-20	CP4	4(f)	Gmina Śliwice / przedszkole	PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – 0 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – 420 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 7 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 podmiot	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 7 osób

OPPT-TU-21	CP4	4(f)	Gmina Tuchola	Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 0 osób Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 0 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 0 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 0 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 0 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 0 osób	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 0 osób Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 10 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 3 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 10 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 23 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 8 podmiotów Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 400 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 23 osoby Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 400 osób
OPPT-TU-22	CP4	4(f)	Powiat Tucholski (TCEZ)	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem - 75 osób Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich – 22 osoby Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 2 osoby	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem - 356 osób Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich – 90 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 10 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 3 podmioty Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 10 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 28 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 1 osoba	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 285 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 8 osób
OPPT-TU-23	CP5	5(i)	Gmina Cekcyn	Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objęta wsparciem – 0 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 0 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1000 osób/na rok Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objęta wsparciem – 1 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 0 osób	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 000 osób/na rok
OPPT-TU-24	CP5	5(i)	Gmina Gostycyn	NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km	Wspierana infrastruktura rowerowa – 2,5 km	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 0 osób	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 500 osób

					Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 0 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) - 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 000 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) - 1 szt.	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 500 osób
OPPT-TU-25	CP5	5(i)	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 0 ha	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 260 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 2,2089 ha	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 0 osób	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 260 osób
OPPT-TU-26	CP5	5(i)	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 0 ha	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 789 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 0,1415 ha	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 0 osób	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 1 789 osób
OPPT-TU-27	CP5	5(i)	Gmina Lubiewo	Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bystawiu.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 900 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 200 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 0 osób/rok	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 200 osób/rok
OPPT-TU-28	CP5	5(i)	Gmina Śliwice	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznych – 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 2 500 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznych – 1 szt.	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 0 osób	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 2 500 osób
OPPT-TU-29	CP2	2(viii)	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 376 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób/rok	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 376 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 1,9 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 18 250 osób/rok	Szacowana emisja gazów cieplarnianych - 0 tony równoważnika CO2/rok	Szacowana emisja gazów cieplarnianych - 5,2 0 tony równoważnika CO2/rok

OPPT-TU-30	CP2	2(viii)	Powiat Tucholski	Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 0 szt. Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 47 000 osób Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt. Wspierana infrastruktura rowerowa – 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 000 osób/rok Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 200 osób/rok Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 500 osób
OPPT-TU-31	CP2	5(i)	Z. P.-Gm.	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego – cz. 1	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 podmiotów	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 7 podmiotów	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 0 szt.	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 4 szt.
OPPT-TU-32	CP2	5(i)	Z. P.-Gm.	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego – cz. 2	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 podmiotów	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 7 podmiotów	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 0 szt.	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 4 szt.

Tabela 15. Lista projektów rezerwowych

L P	Nr fiszki	Cel Polityk i	Cel szczegółow y (kod)	Typ wsparcia	Beneficjent	Nazwa projektu	Zasięg terytorialn y realizacji projektu	Czy projekt znajduje się na obszarze problemowym? (TAK/NIE)	Okres realizacji projektu	Źródło dofinansowani a EFRR/EFS+	Całkowita wartość projektu (euro)	Koszty kwalifikowalne (euro)	Dofinansowanie UE (euro)	Wkład własny (euro)
1		CP2	CP2	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Gmina Kęsowo	Budowa ścieżki rowerowej Kęsowo - Drożdżenica	OPPT	TAK	2024 - 2025	EFRR	€ 350 000,00	€ 350 000,00	€ 297 500,00	€ 52 500,00
2			CP2	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Gmina Kęsowo	Budowa ścieżki rowerowej Wieszczyce - Brzuchowo	OPPT	TAK	2024 - 2025	EFRR	€ 350 000,00	€ 35 000,00	€ 297 500,00	€ 52 500,00
3			CP2	CP2/2(i)/ Efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)	Gmina Kęsowo	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródeł ogrzewania	OPPT	TAK	2024 - 2024	EFRR	€ 528 601,00	€ 528 601,00	€ 449 310,85	€ 79 290,15
4			CP2	CP2/2(v)/ Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	Gmina Lubiewo	Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Lubiewo	OPPT	TAK	I kw. 2025 - IV kw. 2025	EFRR	€ 213 294,00	€ 213 294,00	€ 181 299,99	€ 31 994,01
5			CP2	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem	Gmina Lubiewo	Modernizacja energetyczna świetlic wiejskich na terenie Gminy Lubiewo	OPPT	TAK	IV kw. 2024 - 2025	EFRR	€ 429 592,00	€ 429 592,00	€ 210 500,00	€ 219 092,00

				(wsparcie w ramach IF)										
6			CP2	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Powiat Tucholski	Budowa infrastruktury przeznaczonej dla rowerów	OPPT	TAK	2024 - 2027	EFRR	€ 730 000,00	€ 730 000,00	€ 620 500,00	€ 109 500,00
7			CP2	CP2/2(iv)/Działania adaptacyjne w miastach (nasadzenia, zazielenianie miast, gospodarowanie wodami opadowymi)	Powiat Tucholski	Zazielenienie infrastruktury miejskiej, dachów i murów	OPPT	TAK	2025 - 2027	EFRR	€ 970 000,00	€ 970 000,00	€ 824 500,00	€ 145 500,00
8			CP2	CP2/2(v)/ Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	Gmina Śliwice	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice II Etap	OPPT	NIE	2024 - 2026	EFRR	€ 235 125,88	€ 235 125,88	€ 199 857,00	€ 35 268,88
9			CP2	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Gmina Śliwice	Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Śliwice	OPPT	NIE	2024 - 2026	EFRR	€ 529 606,12	€ 529 606,12	€ 259 507,00	€ 270 099,12
10			CP2	CP2/2(ii)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Gmina Tuchola	Termomodernizacja szkół na terenie Gminy Tuchola	OPPT	TAK	01.02.2026 - 31.12.2026	EFRR	€ 1 742 303,78	€ 1 742 303,78	€ 853 728,89	€ 888 574,89
Razem CP2										EFRR	€ 6 078 522,78	€ 5 763 522,78	€ 4 194 203,73	€ 1 884 319,05
1		CP4	CP4	CP4/4(f)/Kształcenie ogólne-EFS+	Powiat Tucholski	Poprawa jakości kształcenia ogólnego	OPPT	TAK	Lipiec 2025 - 2024	EFS+	€ 335 000,00	€ 335 000,00	€ 284 750,00	€ 50 250,00
2			CP4	CP4/4(f)/Kształcenie zawodowe-EFS+	Powiat Tucholski	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych	OPPT	TAK	2025 - 2027	EFS+	€ 531 250,00	€ 531 250,00	€ 451 562,50	€ 79 687,50
Razem CP4 EFRR										EFRR	€ -	€ -	€ -	€ -
Razem CP4 EFS+										EFS+	€ 866 250,00	€ 866 250,00	€ 736 312,50	€ 129 937,50
RAZEM EFRR/EFS+										EFRR/EFS+	€ 866 250,00	€ 866 250,00	€ 736 312,50	€ 129 937,50
1		CP5	CP5	CP5/5(i)/Wsparcie rozwoju turystyki	Gmina Gostycyn	NASZE SZLAKI II - rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn (Proszcz - Gostycyn)	OPPT	TAK	02.01.2026 - 31.12.2027	EFRR	€ 1 100 000,00	€ 1 100 000,00	€ 933 692,00	€ 166 308,00

2			CP5	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Gmina Lubiewo	Rozbudowa i przebudowa budynku Biblioteki - Centrum Kultury i Promocji Gminy Lubiewo	OPPT	TAK	IV kw. 2025 - III kw. 2026	EFRR	€ 125 152,94	€ 125 152,94	€ 106 980,00	€ 18 172,94
3			CP5	CP5/5(i)/Odnowa przestrzeni publicznych	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo - budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym	OPPT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2025	EFRR	€ 100 117,65	€ 100 117,65	€ 85 100,00	€ 15 017,65
4			CP5	CP5/5(i)/Odnowa przestrzeni publicznych	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	OPPT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2025	EFRR	€ 250 000,00	€ 250 000,00	€ 212 500,00	€ 37 500,00
5			CP5	CP5/5(i)/Wsparcie rozwoju turystyki	Powiat Tucholski	Budowa i rozbudowa infrastruktury turystycznej w celu stworzenia punktu Informacji Turystycznej w Tucholi, budowanie marki lokalnej oraz promowanie produktów lokalnych	OPPT	TAK	2024 - 2025	EFRR	€ 1 176 470,00	€ 1 176 470,00	€ 1 000 000,00	€ 176 470,00
6			CP5	CP5/5(i)/Odnowa przestrzeni publicznych	Gmina Śliwice	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic Etap II	OPPT	NIE	2024 - 2026	EFRR	€ 673 125,00	€ 673 125,00	€ 572 156,00	€ 100 969,00
7			CP5	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Gmina Tuchola	Budowa amfiteatru w mieście Tuchola	OPPT	TAK	01.02.2026 - 31.12.2026	EFRR	€ 819 581,78	€ 819 581,78	€ 696 644,44	€ 122 937,34
Razem CP5										EFRR	€ 4 244 447,37	€ 4 244 447,37	€ 3 607 072,44	€ 637 374,93
								Instrument IIT dla OPPT	SUMA ŁĄCZNIE EFRR:		€ 10 007 970,15	€ 10 007 970,15	€ 7 801 276,17	€ 2 521 693,98
									SUMA ŁĄCZNIE EFS+:		€ 866 250,00	€ 866 250,00	€ 736 312,50	€ 129 937,50
									RAZEM:		€ 10 874 220,15	€ 10 874 220,15	€ 8 537 588,67	€ 2 651 631,48

10. Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii

Za realizację ogółu ustaleń strategii terytorialnej odpowiedzialne są władze partnerstwa³², które realizują to zadanie poprzez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii. Zgodnie ze statutem Tucholskiego Związku Powiatowo – Gminnego organami związku są zgromadzenie związku oraz zarząd związku. Najważniejszą władzą związku jest zgromadzenie, w skład którego wchodzi po dwóch reprezentantów członków związku w tym odpowiednio Burmistrz, Wójt i Starosta albo osoba upoważniona odpowiednio przez Burmistrza, Wójta lub Starostę. Do zadań zgromadzenia należą m.in.: powoływanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego zgromadzenia, wybór i odwoływanie członków zarządu, podejmowanie uchwał związku, stanowienie o kierunku działań zarządu. Zarząd zajmuje się przygotowaniem projektów uchwał zgromadzenia i określeniem sposobu ich wykonania, gospodaruje mieniem związku w sprawach zwykłego zarządu, opracowuje projekt planu finansowego, rozlicza finansowo członków i zatrudnia pracowników biura związku. Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii zostanie powołany spośród pracowników jst będących sygnatariuszami partnerstwa, na wniosek władz partnerstwa w uzgodnieniu ze starostą, wójtami oraz burmistrzem jst wchodzącymi w skład partnerstwa. Władze partnerstwa w uzgodnieniu ze starostom, wójtami oraz burmistrzem jst wchodzącymi w skład partnerstwa określą szczegółowe zadania Zespołu. Powyższe zadania są związane z projektem polegającym na wsparciu administracyjnym dla prowadzenia polityki terytorialnej w partnerstwie.

Rolą Zespołu będzie:

1. Bieżąca współpraca z Instytucją Zarządzającą programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 w zakresie ogółu spraw związanych z realizacją ustaleń strategii dla partnerstwa.
2. Bieżąca współpraca z beneficjentami projektów ujętych w strategii w celu optymalizacji procesu ich realizacji.
3. Bieżąca współpraca z interesariuszami procesu kształtowania rozwoju danego partnerstwa – w celu przekazywania informacji na temat postępów realizacji ustaleń strategii oraz zbierania opinii i sugestii na rzecz jego usprawnienia.
4. Monitorowanie realizacji ustaleń strategii – w tym przygotowywanie corocznego „Raportu z realizacji strategii terytorialnej dla Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi”.
5. Prowadzenie strony www partnerstwa (jeśli zostanie podjęta decyzja o jej prowadzeniu).
6. Inicjowanie działań w kierunku aktualizacji strategii, jeśli zajdzie taka konieczność.

Strategii OPPT Tuchola może być aktualizowana w celu dostosowania jej zapisów do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru lub w przypadku problemów z osiągnięciem celów Strategii OPPT Tucholi. Koszty całkowite zaplanowanych do realizacji projektów są szacunkowe i mogą ulec zmianie po sporządzeniu pełnej dokumentacji technicznej i aplikacyjnej. Sytuacje, w których konieczna może być aktualizacja Strategii OPPT Tuchola w trybie, w jakim została ona przyjęta (zaopiniowanie dokumentu przez zgromadzenie TZGP i przekazanie jej do IZ FEdKP w celu zaopiniowania) - wprowadzenie nowego projektu (nieujętego wcześniej na liście podstawowej/rezerwowej), bądź wyznaczenia nowego/zmiany granic obszaru wsparcia objętego OPPT Tuchola.

Zmiany dot. poszczególnych projektów wpisanych do Strategii OPPT Tucholi na listę podstawową lub rezerwową (zmiana harmonogramu, przeniesienie pomiędzy listami, zmiana budżetu), o ile nie skutkują istotną modyfikacją zakresu i zmniejszeniem wskaźników na poziomie całego przedsięwzięcia, nie traktuje się jako zmiany przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach OPPT Tuchola

³² Organy statutowe zarządzające partnerstwem

Dokonywanie aktualizacji Strategii OPPT Tuchola będzie możliwe dwa razy w ciągu roku. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą lub na wniosek IZ FEdKP, dopuszcza się możliwość aktualizacji Strategii OPPT Tuchola częściej niż dwa razy do roku.

16 listopada 2023 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko – Pomorskiego zostało podpisane porozumienie pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, reprezentowanym przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, pełniącym funkcję Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 reprezentowanym przez: Pana Piotra Całbeckiego – Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Pana Dariusza Kurzawę – Wicemarszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a Tucholskim Związkiem Powiatowo Gminnym reprezentowanym przez Pana Radosława Januszewskiego – Prezesa Zarządu Tucholskiego Związku Powiatowo Gminnego. Porozumienie Terytorialne zostało podpisane na podstawie art. 14rb ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259, z późn. zm.), mając na względzie właściwe przepisy krajowe i unijne związane z wdrażaniem polityki spójności w latach 2021-2027, określa zasady i zakres współpracy między Samorządem Województwa oraz Partnerstwem terytorialnym, zawiera następujące załączniki: listę przedsięwzięć priorytetowych, listę przedsięwzięć warunkowych (lista rezerwowa), fiszki przedsięwzięć priorytetowych, harmonogram przygotowania, realizacji oraz płatności dotyczących przedsięwzięć priorytetowych, wartości wskaźników produktu i rezultatu zaplanowane do realizacji w ramach obszarów dedykowanych IIT dla OPPT.

Porozumienie Terytorialne (w stosunku do Strategii ZIT/IIT dla OPPT) zapewnia większą elastyczność w zakresie możliwości dokonywania przez Beneficjentów modyfikacji wartości dofinansowania projektów przewidzianych do realizacji.

Zgodnie z §9 ust. 3 projektu Porozumienia Terytorialnego, dokument ten może być zmieniany na wniosek stron, bez konieczności natychmiastowego wprowadzania zmian w Strategii ZIT/ IIT dla OPPT. (strategie mogą być aktualizowane maksymalnie 2 razy w roku).

Tabela 16. Harmonogram wdrożeniowy dla realizacji strategii																										
		Rok	2023				2024				2025				2026				2027				2028			
Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Zadanie	Kwartał	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
	Zawiązanie się partnerstwa																									
	Zatwierdzenie strategii wraz z listą projektów przez partnerstwo																									
	Zaopiniowanie dokumentów przez IZ FEdKP																									
	Podpisanie Porozumienia Terytorialnego																									
	Określenie terminów aplikowania środkami w ramach FEdKP przy uwzględnieniu harmonogramu naboru wniosków dla FEdKP																									
	Zakończenie procesu wdrażania założeń strategii obszarowych																									

Tabela 17. Złożone wnioski o płatność narastająco

Złożone wnioski o płatność (narastająco)				
Cele pośrednie				
Rok	EFRR		EFS+	
	Procent liczony od wartości środków dedykowanych	Wartość złożonych wniosków o płatność (euro)	Procent liczony od wartości środków dedykowanych	Wartość złożonych wniosków o płatność (euro)
2023	-	0,00 €	-	0,00 €
2024	7,87	698 840,26 €	11,94	180 270,82 €
2025	50,49	4 482 679,74 €	39,69	599 221,64 €
2026	23,34	2 072 181,47 €	39,00	588 722,74 €
2027	18,30	1 624 361,93 €	9,44	142 462,39 €
2028	-	0,00 €	-	0,00 €
2029	-	0,00 €	-	0,00 €
Cel końcowy	100,00	8 878 063,40 €	100,07	1 510 677,59 €

Tabela 18. Kontrakcja narastająco

Kontrakcja (narastająco)				
Rok	EFRR		EFS+	
	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)
2023	-	0,00 €	2	814 918,99 €
2024	16	5 659 715,91 €	4	316 200,00 €
2025	7	3 187 247,52 €	2	378 478,00 €
2026	1	30 999,93 €	-	0,00 €
	24	8 877 963,36 €	8	1 509 596,99 €

11. Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów

Tabela 19. Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów

L.p.	Nazwa projektu	Koszt całkowity	Źródła finansowania (wkład UE, środki krajowe, środki własne, budżet państwa)	Wydatkowanie w latach																								
				2023r.				2024r.				2025r.				2026r.				2027r.				2028r				2029r
CP 1																												
1	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	€ 308 641,98	Wkład własny/EFRR																									
CP 2																												
1	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego	€ 250 000,00	Wkład własny/pożyczka									250 000,00 €																
2	Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie	€ 118 000,00	Wkład własny/EFRR										118 000,00 €															
3	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	€ 350 000,00	Wkład własny/EFRR																									
4	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania	€ 528 601,00	Wkład własny/EFRR																									
5	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	€ 295 110,00	Wkład własny/EFRR																									
6	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo	€ 429 592,00	Wkład własny/pożyczka															429 592,00 €										
7	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo	€ 213 529,42	Wkład własny/EFRR																									

6	PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	€ 100 000,00	Wkład własny/EFS+								25 000,00 €	25 000,00 €	25 000,00 €	25 000,00 €																							
7	Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.	€ 215 856,00	Wkład własny/EFS+										71 952,00 €				143 904,00 €																				
8	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	€ 625 000,00	Wkład własny/EFS+								78 125,00 €	78 125,00 €	78 125,00 €	78 125,00 €	78 125,00 €	78 125,00 €	78 125,00 €	78 125,00 €																			
CP 5																																					
1	Adaptacja starego przedszkola na bibliotekę	€ 450 000,00	Wkład własny/EFRR													450 000,00 €																					
2	NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	€ 1 100 000,00	Wkład własny/EFRR																	1 100 000,00 €																	
3	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo	€ 550 694,12	Wkład własny/EFRR																						550 964,12 €												
4	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	€ 100 117,65	Wkład własny/EFRR																						100 117,65 €												
5	Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.	€ 125 152,94	Wkład własny/EFRR																						125 152,94 €												
6	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	€ 673 125,00	Wkład własny/EFRR												215 000,00 €	150 000,00 €	135 000,00 €	173 125,00 €																			
7	Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn	€ 1 176 470,60	Wkład własny/EFRR								392 156,86 €	196 078,43 €	196 078,43 €	196 078,43 €	196 078,43 €	196078,45																					
8	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1	€ 36 470,51	Wkład własny/EFRR					36 470,51 €																													
9	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2	€ 36 470,51	Wkład własny/EFRR																		36 470,51 €																

12. Opis procesu zaangażowania partnerów zewnętrznych

W czasie procesu tworzenia dokumentu oraz wyboru projektów gminy oraz starostwo współpracowali z przedsiębiorstwami i stowarzyszeniami. Prowadzone były rozmowy na temat inwestycji potrzebnych do zrealizowania. Zostały wysłuchane potrzeby i pomysły każdego, a następnie w miarę możliwości wdrożono je w projekty.

Konsultacje odbywały się podczas zebrań sołeckich oraz rozmów z przedsiębiorcami i stowarzyszeniami.

Po opinię społeczeństwa sięgano wielokrotnie używając różnych form współdziałania i tworzenia relacji, ale też informowano o planach i efektach podejmowanych działań (feedback).

Informacje o procesie tworzenia strategii dystrybuowane są w sposób otwarty i transparentny, przez kanały informacyjne samorządów, które zobowiązane są do stosowania praktyk równościowych i niedyskryminacyjnych oraz reguł dostępności (np. wymagania dotyczące stron internetowych). Spotkania bezpośrednie odbywały się w miejscach dostępnych, czyli w siedzibach urzędów czy placówkach publicznych. W pracach nad dokumentem, a w szczególności nad inwestycjami uwzględniono osoby ze specjalnymi potrzebami, do których zostaną dostosowane budynki (jeżeli tych dostosowań nie ma). Ważna jest również zasada równości płci – każda kobieta i każdy mężczyzna mają prawo do wypowiedzenia się na temat strategii.

Przedsiębiorstwa i stowarzyszenia, które prężnie i z zaangażowaniem działają na terenie gminy/powiatu:

a) Gmina Cekcyn

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Cekcyńskiej
- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Cekcyn
- Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Cekcynie
- Delta Gartenholz Polska Sp. z o.o.
- Heban Sp. z o.o. Domy z drewna
- Energotech Józef Szulc Justyna Szulc Spółka Jawna

b) Gmina Śliwice

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Śliwickiej „Knieja”
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju i promocji gminy Śliwice „Atrakcyjna Gmina”
- Uczniowski Klub Sportowy przy szkole podstawowej w Śliwicach
- Przedsiębiorstwo Turystyczne "Pomorze" Sp. z o.o
- Wutkowski Sp. z o.o.
- Fabryka Mebli Zabroccy Sp. z o.o.
- Urbaniak Meble

c) Gmina Lubiewo

- Fundacja CUDAWIANKI
- Stowarzyszenie Bysławska Grupa Odtwórstwa Historycznego w Bysławiu
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szkoły Lubiewo „Szkoła z Pomysłem”

- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy JK Miłosz Kiedrowski
- "PIOMAR" Piotr Warzyński
- Karczma borowiacka Aneta Jaskólska

d) Gmina Tuchola

- Partnerstwo Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie
- Miejski Ludowy Klub Sportowy TUCHOLANKA Tuchola
- Stowarzyszenie Rodzin Dzieci Specjalnej Troski
- PHS Hydrotor S.A
- AFPRO Filters Poland Sp. z o.o
- Gzella Investments Sp. z o.o

e) Gmina Kęsowo

- AUTO-HANDEL Małgorzata Luptowska
- Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne GRANTEX Grażyna Pietrzyk
- PHENIX Spółka z.o.o.
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Kęsowa
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sołectwa Żalno
- Stowarzyszenie Pomóżmy Gminie Kęsowo

f) Powiat Tucholski

Wszystkie w/w przedsiębiorstwa i stowarzyszenia działają na terenie Powiatu Tucholskiego

13. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

W kwietniu 2024 roku zamieszczono w prasie i na stronach internetowych wszystkich Partnerów ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia projektu strategii terytorialnej – osoby zainteresowane miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Wpłynął jeden wniosek w sprawie dopisania do listy rezerwowej dwóch fiszek – został on odrzucony przez Partnerów.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone między 7 czerwca 2024 roku, a 5 lipca 2024 zgodnie z Uchwałą Nr 2024/03/13 Zgromadzenia Tucholskiego Związku Powiatowo-Gminnego z dnia 4 czerwca 2024 r. w sprawie przyjęcia projektu Strategii Terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz przekazania go do konsultacji społecznych.

Zgodnie z uchwałą każda Gmina i Powiat przeprowadziła konsultacje społeczne zgodnie z obowiązującymi wewnątrz zasadami.

Ogłoszenie o konsultacjach społecznych zostało opublikowane poprzez zamieszczenie na stronach internetowych Partnerów oraz na tablicach ogłoszeń w siedzibach wszystkich jednostek samorządu terytorialnego będących członkami Związku.

Celem przeprowadzenia konsultacji społecznych było poznanie opinii mieszkańców powiatu tucholskiego na temat Strategii Terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Konsultacje były prowadzone na terenie całego powiatu tucholskiego, a osobami uprawnionymi do udziału w konsultacjach byli mieszkańcy powiatu

tucholskiego posiadający czynne prawo wyborcze w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego na terenie powiatu tucholskiego.

Pozyskiwanie uwag, wniosków i opinii prowadzone było za pomocą formularza konsultacyjnego, który zamieszczono na stronie każdego z Partnerów wraz z projektem Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi oraz prognozą oddziaływania na środowisko.

Podczas konsultacji wpłynęły dwa wnioski w Gminie Tuchola. Zostały one odrzucone ze względu na brak możliwości finansowania dodatkowych zadań w ramach realizacji Strategii. W pozostałych gminach i powiecie nie wpłynęły żadne wnioski.

14. System monitorowania strategii terytorialnej

Niezbędnym elementem oceny czy realizacja ustaleń strategii postępuje prawidłowo, jest monitorowanie tego procesu. Ustala się następujące założenia realizacji tego procesu:

1. Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie procesu monitorowania są władze partnerstwa³³, które realizują zadanie poprzez powołanie zespołu zadaniowego dedykowanego do prowadzenia monitorowania w całym okresie realizacji ustaleń strategii. Jeśli nie zostanie to ustalone inaczej, zadanie monitorowania będzie realizowane przez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii, o którym mowa w rozdziale „Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii”.
2. Monitorowaniu podlega realizacja każdego z projektów strategii (o których mowa w rozdziale „Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)”) oraz stan wskaźników realizacji strategii (o których mowa w rozdziale „Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii”).
3. Monitorowanie jest procesem ciągłym, ale wymiernym rezultatem tego procesu będzie sporządzenie raz w roku publikacji pn. „Raport z realizacji ustaleń strategii terytorialnej dla Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi” (zwany dalej Raportem). Raport za dany rok powinien być sporządzony nie później niż do końca miesiąca marca roku następującego po roku, za który jest sporządzany i zostać przyjęty przez władze partnerstwa nie później niż do końca miesiąca maja roku następującego po roku, za który jest sporządzany. W okresie jednego tygodnia po przyjęciu, Raport zostaje przekazany do Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 oraz zostaje opublikowany na stronach www: partnerstwa (jeśli prowadzi stronę) oraz wszystkich jst będących sygnatariuszami partnerstwa.
4. Do udziału w procesie monitorowania zobowiązani są wszyscy beneficjenci projektów, których obowiązkiem jest przekazanie zespołowi zadaniowemu dedykowanemu do prowadzenia monitorowania, corocznie do końca lutego, danych i informacji niezbędnych do przygotowania Raportu za rok poprzedni.
5. Raport sporządzany jest do końca realizacji ustaleń strategii. Jeśli planowane zadania zostaną zrealizowane przed zakończeniem perspektywy finansowej 2021-2027 – nie zachodzi potrzeba sporządzania raportu dla okresu po zakończeniu realizacji strategii. Jeżeli dany projekt zostanie zrealizowany przed zakończeniem obowiązywania strategii, jest wskazywany w Raporcie z odpowiednią adnotacją.
6. W przypadku zmiany ustaleń strategii dotyczącej listy projektów, do końca okresu monitorowania należy w Raporcie uwzględnić zarówno projekty dodane, jak i projekty, które zostały z niej usunięte – wraz z zamieszczeniem stosownej informacji o usunięciu projektu

³³ Organy statutowe zarządzające partnerstwem

i podaniem roku usunięcia projektu i od którego roku realizowany jest projekt włączony do strategii.

7. Raport składa się z następujących, obligatoryjnie wymaganych, części:
 - a. Charakterystyki działań oraz efektów realizacji projektów strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji projektu strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.
 - b. Analizy stanu wskaźników realizacji strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.
 - c. Analizy stanu wskaźników realizacji strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.

Dodatkowo zgodnie z *Polityką Terytorialną Województwa Kujawsko – Pomorskiego* monitoring obejmuje także:

- a) Monitoring postępy finansowego dla wszystkich projektów
 - a. monitoring poziomu złożonych wniosków o dofinansowanie (zbiorcze zestawienie dla wszystkich projektów za dany rok) – wartości określone w strategii i Porozumieniu Terytorialnym,
 - b. monitoring poziomu złożonych wniosków o płatność (zbiorcze zestawienie dla wszystkich projektów za dany rok),
 - c. monitoring przestrzegania terminów realizacji projektów określonych w strategiach terytorialnych i Porozumieniu Terytorialnym;
- b) monitoring postępu rzeczowego dla wszystkich projektów:
 - a. monitoring wskaźników programowych (z podziałem na poszczególne CP) – wartości pośrednie i końcowe.

Dzięki tym czynnościom mogą zostać podjęte decyzje dot. aktualizacji strategii, wdrożenia działań naprawczych czy korygujących.

Terminy oraz wzory sprawozdania zostaną określone przez IZ.

Wzór „Karty monitorowania stanu realizacji projektu strategii”

Rok, za który podawana jest informacja								
Numer projektu								
Nazwa projektu								
Beneficjent								
Imię, nazwisko i dane kontaktowe osoby przedstawiającej dane źródłowe do Raportu								
Syntetyczny opis działań prowadzonych na rzecz realizacji projektu w roku, za który sporządza się Raport ³⁴								
Etap realizacji projektu na koniec roku, za który sporządza się Raport ³⁵								
Czy dostrzega się ryzyka dla kontynuacji realizacji projektu? Jeśli tak – należy je scharakteryzować								
Czy dostrzega się możliwości usprawnienia procesu realizacji projektu? Jeśli tak – należy je scharakteryzować								
Ewentualne informacje dodatkowe istotne dla procesu realizacji strategii w zakresie danego projektu ³⁶								
Stan realizacji wskaźników projektu								
Nazwa i miara wskaźnika	Wartość docelowa zadeklarowana w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku:						
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Wskaźnik 1								

³⁴ Jeżeli w danym roku raportowym w przypadku opisywanego projektu nie były prowadzone żadne działania, w tym polu należy o tym poinformować

³⁵ Patrz wyjaśnienia poniżej tabeli.

³⁶ W tym polu należy podać informację, jeśli projekt został usunięty lub wprowadzony do strategii w wyniku zmiany strategii.

Wskaźnik 2								
...								

Wyjaśnienia: Oceny etapu realizacji projektu na koniec roku, za który sporządza się Raport, należy dokonać wg następujących kryteriów zaawansowania prac:

- 1) etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte,
- 2) etap I – prace w fazie przygotowawczej - etap obejmuje opracowanie koncepcji projektu i harmonogramu prac, powołanie partnerów społecznych,
- 3) etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej,
- 4) etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej,

Wskazuje się następujące możliwości oceny zaawansowania:

- w przypadku projektów o charakterze wieloletnim, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonego czasu realizacji projektu; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III); alternatywnie dopuszcza się pomiar na podstawie zaangażowania środków, to znaczy za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonego wydatkowania środków; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III); raz przyjętą metodę pomiaru należy stosować do zakończenia projektu,
- w przypadku projektów, których postęp mierzony jest poprzez sukcesywne narastanie wartości wskaźnika, zmierzające do osiągnięcia założonej wartości docelowej, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonej w projekcie wartości wskaźnika docelowego; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III),
- w przypadku projektów, które składają się z określonej liczby zaplanowanych do realizacji działań, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% łącznej liczby określonych do wykonania działań; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III),
- w przypadku projektów o charakterze inwestycyjnym, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace projektowe oraz uzyskanie niezbędnych pozwoleń i uzgodnień, natomiast za *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III) uznaje się fizyczne wykonawstwo prac,
- w przypadku projektów, których ocena stopnia zaawansowania nie mieści się w podanych powyżej kryteriach, następuje ocena indywidualna.

5) etap IV – prace zostały zakończone, projekt został zrealizowany.

6) etap „rezygnacja z projektu” – dotyczy projektów, od których realizacji odstąpiono w danym roku, projekt nie będzie reaktywowany, przy aktualizacji dokumentu strategii, projekt zostanie usunięty z listy projektów.

Wzór „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”

Stan realizacji wskaźników strategii								
Nazwa i miara wskaźnika	Wartość docelowa zadeklarowana w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku:						
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Wskaźniki dla projektów z zakresu CP1								
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								

...								
Wskaźniki dla projektów z zakresu CP2								
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								
...								
Dodatkowe informacje/wyjaśnienia dotyczące stanu realizacji wskaźników – jeśli zachodzi taka potrzeba ³⁷								
Wskaźnik x								
Wskaźnik y								
Wskaźnik z								
...								

³⁷ Ta część tabeli jest wypełniana, jeśli w zakresie realizacji poszczególnych wskaźników miały miejsce szczególne uwarunkowania, wpływające na nietypowy przebieg realizacji projektów, a więc narastania wartości wskaźników (np. nastąpiła zmiana strategii polegająca na usunięciu lub dodaniu projektów, co wpływa na wartość docelową danego wskaźnika), lub są to informacje istotne dla zrozumienia procesu realizacji strategii; w tym miejscu należy także podać informacje, jeśli wszystkie projekty składające się na dany wskaźnik zostały zrealizowane i wskaźnik nie będzie już w przyszłości podlegał zmianom; w tym miejscu należy także podać informacje, jeśli projekty składające się na dany wskaźnik nie zostały zrealizowane w całości, a więc wskaźnik docelowy dla strategii także nie zostanie zrealizowany w pierwotnie planowanej skali.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU STRATEGII TERYTORIALNEJ OBSZARU PROWADZENIA POLITYKI TERYTORYALNEJ TUCHOLI

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
we Włocławku jest Jednostką Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi

Opracowanie zostało wykonane
w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
w Oddziale w Toruniu

przez zespół w składzie:

Izabela Budzyńska
Małgorzata Dziechciarz
Sławomir Flanz
Beata Hennig
Patrycja Jaremczuk
Barbara Kosińska
Aleksandra Kowalska
Katarzyna Miler-Kwasigroch
Mirosław Skiba
Patrycja Zdunkiewicz
Agata Żmuda-Tarnowska

Toruń, 15 maja 2024 r.

Spis treści

1	Podstawy formalno-prawne opracowania prognozy	4
2	Cel, zakres i metody opracowania prognozy	4
3	Informacje o projektowanym dokumencie.....	7
3.1	Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu	7
3.2	Powiązanie projektu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027	8
4	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.....	8
5	Ocena istniejącego stanu środowiska, elementów przyrodniczych, zagrożeń dla środowiska i źródeł tych zagrożeń	10
	Budowa geologiczna.....	10
	Rzeźba terenu.....	10
	Osuwiska i obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych	10
	Udokumentowane złoża kopalin	10
	Gleby	12
	Wody powierzchniowe i podziemne	12
	Zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna.....	15
	Przyrodniczy system obszarów chronionych	16
	Zagrożenia poważnymi awariami	21
	Powietrze	22
	Stan akustyczny (hałas)	22
	Pola elektromagnetyczne	23
	Zmiany klimatu	23
	Zagrożenia dla ładu przestrzennego.....	24
	Odpady.....	26
	Gospodarka wodno-ściekowa	27
5.1	Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	27
5.2	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu dokumentu	29
6	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	30
7	Ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko	32
	Różnorodność biologiczna, zwierzęta, rośliny	35
	Ludzie	36
	Woda	37
	Powietrze	38
	Powierzchnia ziemi.....	39
	Krajobraz	40

Klimat	41
Zasoby naturalne	42
Zabytki	43
Dobra materialne	44
8 Analiza wariantowa przeprowadzona w oparciu o zasadę przewencji i przezorności, zawierająca racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.....	45
9 Propozycje dotyczące przewidywanych metod oraz częstotliwości przeprowadzenia analizy skutków realizacji projektu dokumentu	47
10 Streszczenie w języku niespecjalistycznym	49
Spis tabel	52
Spis map	52
Załącznik nr 1	
Ocena przewidywanych oddziaływań projektów wskazywanych w projekcie Strategii Terytorialnej OPPT Tucholi na elementy środowiska	54

1 Podstawy formalno-prawne opracowania prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana została do projektu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi (ST OPPT Tucholi) otrzymanej w dniu 3 kwietnia 2024 r. Stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (sooś). Obowiązek jej przeprowadzania dla projektu Strategii wynika z art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.).

Projekt dokumentu nie wymaga przeprowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, tj. pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wpływającego na teren innego państwa, wynikającego z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Wykonawcą prognozy jest Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku – wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna.

Prognoza została wykonana w ramach obowiązków statutowych Biura.

2 Cel, zakres i metody opracowania prognozy

Celem opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu ST OPPT Tucholi jest zidentyfikowanie i ocena procesów mogących zachodzić w środowisku w wyniku realizacji przyjętych założeń, a także wskazanie sposobów na zminimalizowanie lub całkowitą eliminację negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym zdrowie i życie ludzi.

Prognoza sporządzona została zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (pismo z 12 września 2023 r., znak: WOO.410.326.2023.MDI) oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy (pismo z 6 grudnia 2023 r., znak: NNZ.9022.4.81.2023).

Z pism określających zakres i stopień szczegółowości wymaganych informacji wynika, że prognoza oddziaływania na środowisko do projektu ST OPPT Tucholi powinna zostać sporządzona zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiając w szczególności zagadnienia:

1. opis metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy, w szczególności informacje dotyczące pochodzenia danych na temat środowiska przyrodniczego,
2. istniejący stan środowiska, w tym opis elementów przyrodniczych, zagrożenia dla środowiska i źródła tych zagrożeń oraz problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie,
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

5. analizę wpływu planowanego zagospodarowania na przedmiot i cele ochrony obszarów chronionych w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem uwarunkowań prawnych dotyczących tych form,
6. analizę wariantową przeprowadzoną w oparciu o zasadę prewencji i przezorności, zawierającą racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.

Przedstawiony zakres prognozy pozwoli, aby projekt dokumentu, uwzględniając aspekty środowiskowe, wspomógł zrównoważony rozwój, zapewnił warunki równowagi przyrodniczej i pozwolił na racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska.

Prognozę opracowano stosowanie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Przy sporządzeniu Prognozy bazowano przede wszystkim na metodzie badawczej polegającej na zbieraniu i analizowaniu dostępnych danych. Wykorzystano przede wszystkim informacje o środowisku i jego stanie publikowane przez odpowiednie służby i instytucje, np. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, PGW Wody Polskie, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Toruniu, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu i wiele innych. Informacje pozyskiwano również z powszechnie dostępnych geoportali, np. mapy.geoportal.gov.pl, geoportal.infoteren.pl, geoportal.mojregion.info, bd.lasy.gov.pl, mapa.korytarze.pl, geoportal.pgi.gov.pl, geoserwis.gdos.gov.pl, isok.gov.pl i innych oraz z Internetowego atlasu województwa kujawsko-pomorskiego. Wykorzystane zostały także materiały niepublikowane będące w posiadaniu KPBPIR oraz wiedza zespołu autorskiego na temat problemów ekologicznych w regionie. W przygotowywanym materiale sięgano również do dokumentów strategicznych i planistycznych jednostek samorządu terytorialnego zrzeszonych w Tucholskim Związku Powiatowo-Gminnym, tj. Powiatu Tucholskiego, Gminy Cekcyn, Gminy Gostycyn, Gminy Kęsowo, Gminy Lubiewo, Gminy Śliwice oraz Gminy i Miasta Tuchola.

Przygotowywany projekt dokumentu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi formułuje cele i założenia rozwoju obszaru, który obejmuje swym zasięgiem terytorialnym powiat tucholski. Dokument jest sporządzany w ścisłym nawiązaniu do ustaleń programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEdKP 2021-2027). Powiązanie projektu dokumentu z innymi dokumentami, w tym z wymienionym programem regionalnym, zawiera rozdział 3.2. Zwraca się uwagę, że dla ww. programu regionalnego przeprowadzona została strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, w ramach której sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko. Projekt FEdKP 2021-2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy.

Niniejszy projekt dokumentu zawiera kompletny wykaz projektów, które mogą być na jego podstawie realizowane, a głównym źródłem ich finansowania będzie program regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Dokument ten ma charakter zamknięty, w ramach którego realizowane będą inwestycje zawarte na liście projektów podstawowych – w tabeli nr 13 umieszczono 32 projekty. Ponadto na potrzeby sprawnego wdrażania Strategii w tabel nr 15 wskazano 20 projektów rezerwowych, możliwych do realizacji po uwolnieniu środków w ramach powierzonej alokacji lub zwiększenia alokacji dla Partnerstwa. Jednocześnie zwraca się uwagę, że wykaz wybranych projektów, poza określeniem beneficjenta projektu tożsamego z miejscem realizacji przedsięwzięcia, nie zawiera danych na temat dokładnej lokalizacji przestrzennej planowanych działań. W związku z tym w celu ustalenia potencjalnego oddziaływania na środowisko bazowano na dodatkowych materiałach w postaci tzw. fiszek, zawierających opis planowanych działań. Materiały te dotyczyły jednak tylko projektów z listy podstawowej.

Ocena oddziaływania na środowisko zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczyła wpływu planowanych projektów na obszary Natura 2000, jak i poszczególne komponenty środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne. Szczegółowej ocenie pod względem ww. elementów środowiska poddano projekty z listy podstawowej. Dokonano jej w oparciu o tzw. fiszki, w których zawarty był opis ocenianych projektów. Projekty oceniono w oparciu o przygotowaną matrycę logiczną. Jej wiersze stanowiły poszczególne projekty z listy podstawowej pogrupowane według celów szczegółowych założonych w przedmiotowym projekcie ST OPPT Tucholi, kolumny natomiast zawierały ww. komponenty środowiska. Oceny projektów z listy rezerwowej, z uwagi na brak informacji odnośnie ich zakresów (nie zawsze zawartych w nazwie projektu lub z nią zbieżnych), dokonano jedynie w formie opisowej. Szczegółowy opis metody, jaką dokonano oceny przewidywanych znaczących oddziaływań zawarto w rozdziale 7.

Część z projektów ma charakter „miękki”, w związku z czym ich oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone do pozytywnego wpływu na ludzi i szeroko pojęte dobra materialne, w tym wzmacnianie kompetencji i umiejętności mieszkańców obszaru. W prognozie starano się zidentyfikować te działania, które będą oddziaływały na przestrzeń, w tym poszczególne komponenty środowiska, w sposób trwały. Za cel prognozy postawiono określenie przewidywanych skutków wpływu założeń projektu ST OPPT Tucholi na środowisko. Starano się przedstawiać ewentualne sposoby uniknięcia negatywnych oddziaływań, w tym rozważenie możliwych rozwiązań alternatywnych.

Do prezentacji wybranych zagadnień przestrzennych wykorzystano również metody graficzne, których efektem są ryciny uzupełniające część tekstową. Stanowią one m.in. podstawę oceny potencjalnego wpływu zakładanych do realizacji projektów (jeśli można określić miejsce ich realizacji) na zachowanie ciągłości systemu obszarów chronionych, który obejmuje obszarowe formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i rezerваты przyrody, a także korytarze migracji, w szczególności wyznaczone przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk.

Formułując wnioski w zakresie oceny oddziaływań na środowisko, oceny możliwości i sposobów ograniczania i zapobiegania przewidywanym znaczącym negatywnym wpływom czy proponowania rozwiązań alternatywnych, bazowano na powszechnie dostępnych opracowaniach dotyczących aspektów środowiskowych, w tym promujących dobre praktyki, literaturze specjalistycznej oraz wiedzy i doświadczeniu członków zespołu eksperckiego.

Brak możliwości przestrzennej lokalizacji niektórych projektów, zwłaszcza z listy rezerwowej, które mają być realizowane w ramach Strategii, pozostawia pewien margines niepewności. Niemniej jednak podejmowanie konkretnych działań w przestrzeni będzie uwarunkowane spełnieniem określonych przepisami wymagań formalno-prawnych, w tym związanych ze środowiskiem. W przypadku przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie zawsze znacząco oddziaływać na środowisko prowadzone będą odrębne postępowania w zakresie oceny oddziaływania na środowisko. Tym samym stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie dostosowano do poziomu ogólności projektu ST OPPT Tucholi.

Jednocześnie zwraca się uwagę na ocenę przewidywanych oddziaływań na środowisko wykonaną w Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu programu regionalnego FEdKP 2021-2027. W ramach projektu FEdKP 2021-2027 wskazano kierunki wsparcia, w obrębie których dofinansowywane będą wybrane typy projektów. Wpisują się w nie projekty wybrane i umieszczone w projekcie ST OPPT Tucholi. W prognozie do projektu FEdKP 2021-2027 dokonano charakterystyki wszystkich ośmiu priorytetów tematycznych pod kątem alokacji środków jakie przeznaczono na wykonanie przewidzianych w ich ramach działań oraz wpływu ich realizacji na elementy środowiska. Dokonano również oceny przewidywanych oddziaływań celów szczegółowych (wskazywanych w ramach tych ośmiu priorytetów) na poszczególne komponenty środowiska.

Dodatkowo zwraca się uwagę, że dla projektu FEdKP 2021-2027 wykonano ocenę zgodności zakresów wsparcia w niej zawartych z zasadą „nie czynić poważnych szkód” (DNSH), w której nie zidentyfikowano działań, które mogłyby wyrządzić poważne szkody dla łagodzenia zmian klimatu, adaptacji do zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych, gospodarki o obiegu zamkniętym, zapobiegania zanieczyszczeniu i jego kontroli oraz ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów.

Podkreślenia wymaga fakt, że jak wskazywano wcześniej, projekty zawarte w projekcie ST OPPT Tucholi są ściśle związane z zakresami wsparcia wskazywanymi w programie regionalnym FEdKP 2021-2027, dla których będzie on stanowił główne źródło finansowania. Pozostałe możliwe źródła finansowania tych projektów to programy krajowe sporządzane w ramach Polityki Spójności 2021-2027, dla których również przeprowadzono strategiczne oceny oddziaływania na środowisko.

3 Informacje o projektowanym dokumencie

3.1 Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu

Projekt strategii terytorialnej OPPT Tucholi sporządzony został w celu realizacji IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego), na podstawie art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. poz. 1079). To instrument rozwoju terytorialnego używany w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w programie. Zakłada realizację programu zgodnie z warunkami określonymi w umowie partnerstwa na obszarach wyznaczonych przez instytucję zarządzającą. Zgodnie z przytoczonym artykułem ustawy, strategia terytorialna opracowywana jest przez gminę, powiat lub ich partnerstwo utworzone w jednej z wybranych form współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Na obszarze OPPT Tucholi powstał związek pod nazwą „Tucholski Związek Powiatowo-Gminny”, do którego w ramach uchwały przystąpiły wszystkie gminy powiatu tucholskiego oraz samorząd powiatu. Dokument ten jest elementem polityki terytorialnej, której założenia i poziomy zostały szerzej przedstawione w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

Projekt ST OPPT Tucholi zawiera diagnozę oraz wzajemne powiązania potencjału społecznego, gospodarczego i przyrodniczego. Prezentuje analizę problemów i potrzeb rozwojowych obszaru, jako podstawy programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Określa główne cele i kierunki polityki rozwoju OPPT Tucholi, oczekiwane rezultaty planowanych działań wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Identyfikuje rejony o niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej, zagrożone marginalizacją i utratą pełnionych funkcji, które wymagają wsparcia procesu modernizacji. Ponadto omawia źródła finansowania zaplanowanych działań, a także tryb wyboru zadań strategicznych. Dokument przedstawia projekty służące zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału OPPT Tucholi.

Głównym celem projektu ST OPPT Tucholi jest podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej. Jego zakres obejmują następujące cele szczegółowe:

- gospodarka i wykształcone kadry,
- zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna,
- wysoka jakość życia społeczeństwa,
- atrakcyjna i dostępna przestrzeń,
- wsparcie administracyjne.

Realizacja powyższych zagadnień odbędzie się poprzez zaplanowaną interwencję w ramach polityki terytorialnej województwa. Zidentyfikowane problemy i potrzeby rozwojowe zostały ujęte w projektach mających na celu poprawę innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.

3.2 Powiązanie projektu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027

Projekt ST OPPT Tucholi, poza częścią diagnostyczną i strategiczną zawiera również analizę spójności ustaleń z dokumentami wyższego rzędu.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku. Strategia Przyspieszenia 2030+ jest jednym z podstawowych dokumentów, na bazie którego prowadzona jest polityka rozwoju województwa. Zawiera syntezę uwarunkowań, określa cele i kierunki rozwoju oraz sposób realizacji zadań, źródła ich finansowania, a także tryb wyboru projektów. Stanowi punkt odniesienia w zakresie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej na poziomie regionalnym. Zasadniczym celem strategii jest efektywne wykorzystanie potencjału województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Strategia województwa przedstawia politykę terytorialną w podziale na kilka zróżnicowanych poziomów. I poziom służy rozwojowi funkcji o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym (MOF Bydgoszczy, MOF Torunia). II poziom dotyczy podnoszenia potencjału ośrodków wojewódzkich (Bydgoszcz, Toruń). Natomiast III poziom ma na celu wzmocnienie rozwoju miejskich ośrodków funkcjonalnych ośrodków regionalnych (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław). IV poziom związany jest z rozwojem miast powiatowych i ich obszarów funkcjonalnych. V z kolei ma za zadanie wsparcie ośrodków na poziomie lokalnym. Polityka terytorialna zakłada odrębne działania wobec poszczególnych poziomów, w tym ustalenia wobec OPPT Tucholi – IV poziom.

Projekt ST OPPT Tucholi realizowany będzie również w nawiązaniu do ustaleń programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEdKP 2021-2027). Wsparcie projektów odbędzie się między innymi w oparciu o instrument IIT, który w ramach polityki terytorialnej funkcjonuje na wymienionych wyżej 5 poziomach odnosząc się do zróżnicowanych potrzeb i specyfiki danego obszaru. Zgodnie z założeniami IV poziomu OPPT Tucholi ukierunkowany jest na budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego. Planowane do osiągnięcia rezultaty będą wynikać z przyjętych strategii, w których określone zostały kierunki wsparcia i projekty, dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb. Finansowanie projektów ze środków programu FEdKP 2021-2027 koncentruje się przede wszystkim na transporcie niskoemisyjnym, efektywności energetycznej, adaptacji do zmian klimatu, ochronie walorów środowiska oraz podnoszeniu jakości życia mieszkańców i usług publicznych, z zachowaniem zasady działań zrównoważonych.

Projekt ST OPPT Tucholi jest zgodny z zapisami i założeniami rozwojowymi wymienionych dokumentów nadrzędnych co wpłynie na skuteczność oraz efektywność podejmowanych działań.

4 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

W niniejszym rozdziale została dokonana analiza projektu ST OPPT Tucholi pod względem ujęcia w niej celów środowiskowych ustanowionych na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Ze szczebla międzynarodowego i wspólnotowego wzięto pod uwagę cele zapisane w takich dokumentach, jak:

- Europejska Konwencja Krajobrazowa;
- Przekształcenie naszego świata: Agenda na Rzecz zrównoważonego Rozwoju 2030;
- Porozumienie Paryskie;
- Czysta planeta dla wszystkich;
- Europejski Zielony Ład;
- Nowy program strategiczny na lata 2019-2024;
- Pakt Amsterdamski: Agenda Miejska dla Unii Europejskiej;
- Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracania przyrody do naszego życia;
- Nowa Karta Lipska;
- Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności;
- 8 Program działań w zakresie środowiska „Wspólnie odwracamy tendencje”.

Cele środowiskowe w nich zawarte dotyczą przede wszystkim potrzeby poprawy efektywności energetycznej, ograniczenia zużycia energii i zasobów, zwiększenia udziału energii odnawialnej, adaptacji do zmian klimatu, dążenia do neutralności klimatycznej i zachowania różnorodności biologicznej.

Ich wdrożenie, uszczegółowienie i rozwinięcie w zakresie celów ochrony środowiska stanowią dokumenty szczebla krajowego, takie jak:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Polityka ekologiczna państwa 2030;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Program wodno-ściekowy kraju;
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Krajowa Polityka Miejska 2030;
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku;
- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 oraz do 2040);
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2028;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2022- AKPOŚK 2022;
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.

Z celów ochrony środowiska w nich zawartych w szczególności zwraca się uwagę na te dotyczące działań na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód, budowania zielonych miast, rozwoju nisko- i zeroemisyjnego transportu, zwłaszcza publicznego oraz adaptacji do zmian klimatu, w tym poprzez realizację zwłaszcza w przestrzeni miejskiej elementów błękitno-zielonej infrastruktury.

Stwierdza się, że cel główny przyjęty dla projektu ST OPPT Tucholi, jak i cele szczegółowe w niej zawarte, a następnie przełożone na konkretne projekty planowane do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027, są spójne z celami ochrony środowiska ustanowionymi w ww. dokumentach. Projekt ST OPPT Tucholi przewiduje działania na rzecz wsparcia inwestycji w zakresie realizacji celów dotyczących poprawy stanu środowiska przyrodniczego. W szczególności widoczne jest to w celu szczegółowym 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna, jak również w projektach mających na celu odnowę przestrzeni publicznych (cel szczegółowy 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń).

5 Ocena istniejącego stanu środowiska, elementów przyrodniczych, zagrożeń dla środowiska i źródeł tych zagrożeń

Budowa geologiczna

OPPT Tucholi położony jest w granicach niecki pomorskiej, będącej częścią niecki brzeźnej. Niecka pomorska znajduje się w strefie Teisseyre'a-Tornquista będąca granicą prekambryjską Platformę Wschodnioeuropejskiej i Zachodnioeuropejską Platformę Paleozoiczną. Podłoże analizowanego terenu stanowią osadowe skały paleozoiczne ordowiku, syluru, dewonu i permu, na których zalega pokrywa osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Utwory czwartorzędowe przykrywają cały obszar, a ich miąższość zależy przede wszystkim od ukształtowania powierzchni podczwartorzędowej i współczesnej morfologii terenu. Na te utwory składają się gliny zwałowe, piaski i żwiry sandrowe, piaski eoliczne, mułki, ily i gytie jeziorne, piaski i żwiry rzeczne, piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy, a także żwiry, piaski i gliny moren czołowych. Natomiast utwory trzeciorzędowe składają się przede wszystkim z piasków kwarcowych i mułków piaszczystych, osadów piaszczystych z mułkami szarobrunatnymi, osadów mułkowo-ilastych, utworów ilastych z wkładkami mułków i piasków oraz mułowców, mułków, iłowców i łupków ilastych. Wśród osadów miocenu z formacji ścinawskiej, odnotowuje się przewarstwienia utworów wkładkami zapiaszczonego węgla brunatnego o płytkiej miąższości.

Rzeźba terenu

OPPT Tucholi w większości położony jest na równinie sandrowej, urozmaiconej przez formy wklęsłe (takie jak zagłębienia wytopiskowe i doliny denudacyjne) oraz wypukłe (np. kemy, moreny czołowe, moreny martwego lodu). Równina sandrowa na analizowanym obszarze charakteryzuje się małymi wartościami deniwelacji i osiąga wysokość od około 95 m n.p.m. na południu wspomnianego obszaru, zwiększając się w kierunku północnym do wartości około 125 m n.p.m. Po obu stronach Brdy, równolegle rozciągają się wysoczyzny morenowe, również o falistej budowie, na których zlokalizowane są zarówno doliny wytopiskowe jak i kemy. Rzędna terenu kształtuje się od około 100 m n.p.m. dla obszarów w pobliżu wsi Cekcyn, Bysław, Lubiewo, do 130-140 m n.p.m. dla obszarów na zachód i południe od Tucholi. Wspomniane wyżej formy geomorfologiczne w centralnej części analizowanego obszaru rozcinane są przez rozległą rynnę polodowcową, związaną z przepływającą Brdą, jej dopływami oraz kompleksem jezior rynnowych. Najwyższym wzniesieniem OPPT Tucholi jest Wzgórze Wilhelma (171 m n.p.m.), które znajduje się w okolicach wsi Adamkowo. Jest to jednocześnie drugi najwyższy szczyt w województwie kujawsko-pomorskim.

Osuwiska i obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych

Na obszarze OPPT Tucholi nie stwierdzono występowania osuwisk. Terenu nie zakwalifikowano również jako zagrożonego występowaniem ruchów masowych.

Udokumentowane złoża kopalin

Zgodnie z aktualnym Bilansem Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2022 w granicach OPPT Tucholi występują złoża kopalin tj. piasków kwarcowych, piasków i żwirów, kredy jeziornej, gazu ziemnego i torfów. Ich rozmieszczenie na analizowanym obszarze jest nierównomierne. Najbardziej liczną grupę surowców stanowią piaski i żwiry występujące w centralnej części obszaru (gm. Tuchola) oraz w części zachodniej (gm. Kęsowo). Eksploatacja kruszyw naturalnych umożliwia zaspokojenie lokalnych potrzeb mieszkańców do celów budownictwa mieszkaniowego i drogownictwa. Również znaczne zasoby piasków kwarcowych zlokalizowane są w centralnej części omawianego obszaru (gm. Tuchola). Rozpoznane złoża torfów i kredy znajdują się zachodniej części OPPT Tucholi (gm. Kęsowo). Znaczącym złożem na analizowanym obszarze jest gaz ziemny na obszarze górniczym „Tuchola” (gm. Kęsowo). Wydobywany gaz z odwiertów służy do produkcji energii elektrycznej, zabezpieczającej zapotrzebowanie mieszkańców jak i okolicznych

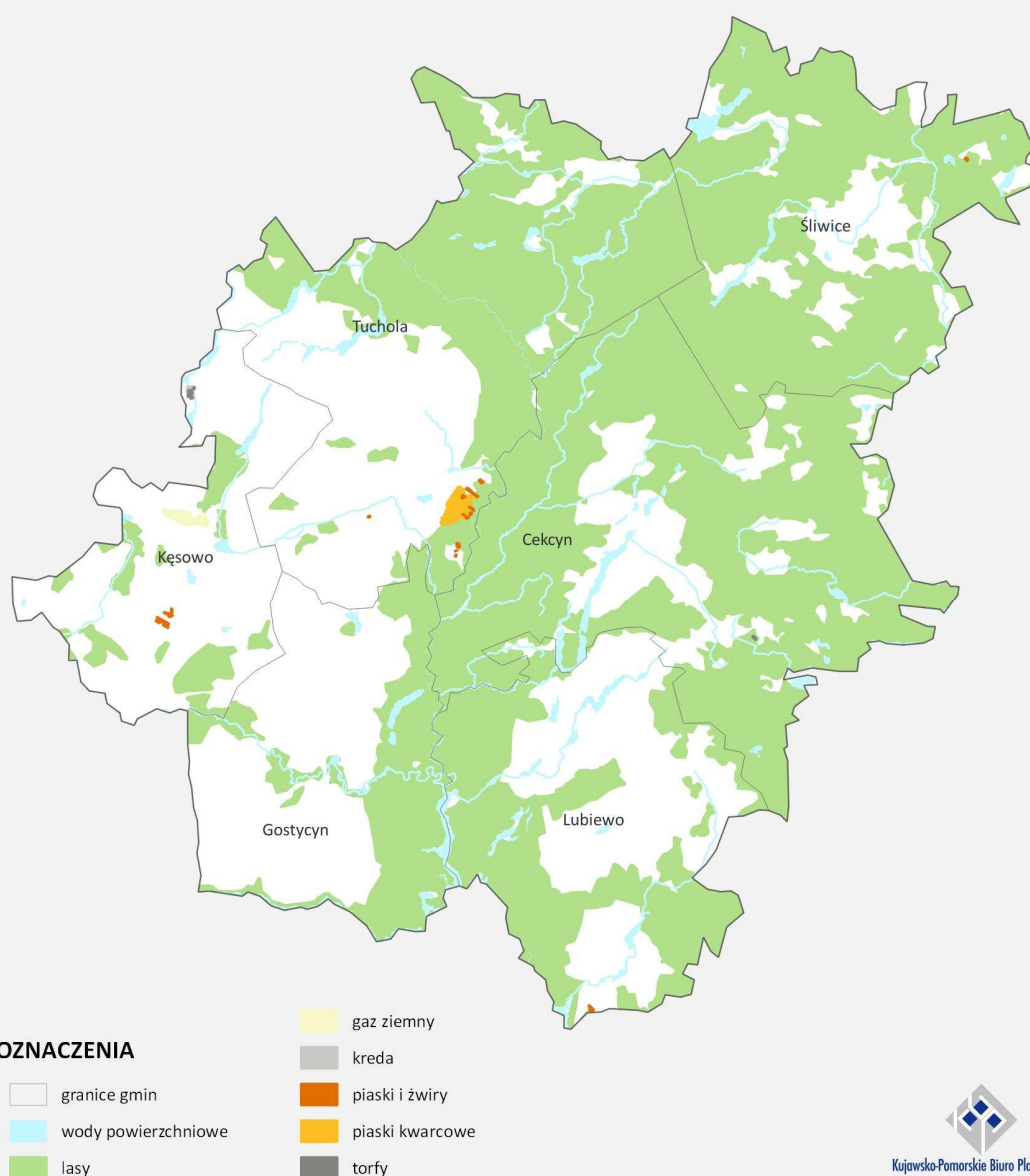
miejsowości. Ponadto dostarczana jest nie tylko energia elektryczna, ale również ciepło uzyskane podczas pracy silników gazowych na potrzeby m.in. instalacji technologicznej. W tabeli nr 1 poniżej przedstawiono liczbę złóż kopalin w poszczególnych grupach.

Tabela 1. Liczba złóż kopalin w granicach OPPT Tucholi

Kopalina	Liczba złóż
Surowce energetyczne	
Gaz ziemny	1
Surowce skalne	
Kreda	1
Piaski i żwiry	14
Piaski kwarcowe	1
Torfy	3
SUMA	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2022, Warszawa 2023

Mapa 1. Udokumentowane złoża kopalin w granicach OPPT Tucholi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych „Bilans złóż kopalin w Polsce” wg stanu na 31.12.2022r. PIG-PIB, Warszawa 2023r.

Gleby

W obszarze OPPT Tucholi generalnie występują gleby o słabej przydatności do rozwoju rolnictwa. Omawianą przestrzeń można podzielić na dwie części – rolniczą charakterystyczną dla zachodniej części obszaru, zbudowaną głównie z glin lodowcowych, na której dominują gleby płowe o różnych klasach bonitacyjnych i zróżnicowanych warunkach do prowadzenia gospodarki rolnej. Druga część to obszar leśny związany z równiną sandrową i doliną rzeki Brdy, które zajmują znacznie większą powierzchnię niż zachodnia część obszaru. W granicach wschodniej części występują piaszczyste i ubogie gleby bielcowe i rdzawe, zajęte przez zwarte i stosunkowo duże kompleksy leśne.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, w szczególności warunki geologiczne i geomorfologiczne ukształtowane w okresie ostatniego zlodowacenia, analizowany teren odznacza się rozbudowanym systemem rzek i strumieni oraz występowaniem licznych naturalnych zbiorników wodnych.

OPPT Tucholi położony jest w całości w dorzeczu Wisły. Oś hydrologiczną tego obszaru wyznacza rzeka Brda. Większa część terenu odwadniana jest poprzez rozwiniętą sieć jej dopływów. Wschodnia część obszaru, o mniejszej powierzchni (w tym niemal cała gmina Śliwice i część gminy Cekcyn), znajduje się w obrębie zlewni rzeki Wdy.

Na obszarze tym znajduje się również zbudowany w XIX wieku system hydrotechniczny Wielkiego Kanału Brdy.

Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski łączna liczba jezior w granicach obszaru prowadzenia polityki terytorialnej wynosi 99 (w tym część Zbiornika Koronowskiego). Największe ich skupiska występują w gminach: Lubiewo, Cekcyn i Tuchola.

Na terenie OPPT Tucholi wydzielono 20 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, 1 jednolitych części wód powierzchniowych zbiornikowych oraz 9 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych. Są to następujące zlewnie JCWP:

- rzeczne

RW20001129469 Prusina od Dopływu z Lińska do ujścia

RW200009294514 Dopływ spod Szlachty

RW200017292549 Bielska Struga

RW200010292729 Bysławska Struga

RW200010292569 Kicz

RW20000929465 Prusina z dopływem z Lińska

RW200010294719299 Ryszka

RW200010292789 Sucha

RW200009292529 Czerska Struga

RW20001129254521 Wielki Kanał Brdy

RW200009292589 Ruda

RW20001729259299 Szumionka

RW200011292799 Brda od zb. Mylof do zb. Koronowo

RW200016292699 Kamionka od jez. Mochel do ujścia

RW20001029249 Raciąska Struga

RW200010292749 Sępólna

RW200010294589 Brzezianek

RW200010294949 Wyrwa

RW2000112947199 Wda od Brzezianka do zb. Żur

RW2000172929129 Kręgiel

- zbiornikowa

RW200022292931 Zb. Koronowo

- jeziorne

LW20437 Suskie Wielkie

LW20376 Stobno

LW20395 Cekcyńskie Wielkie

LW20397 Gwiazda

LW20408 Szpitalne

LW20380 Ślepe

LW20381 Długie

LW20410 Bysławskie

LW20532 Okonińskie

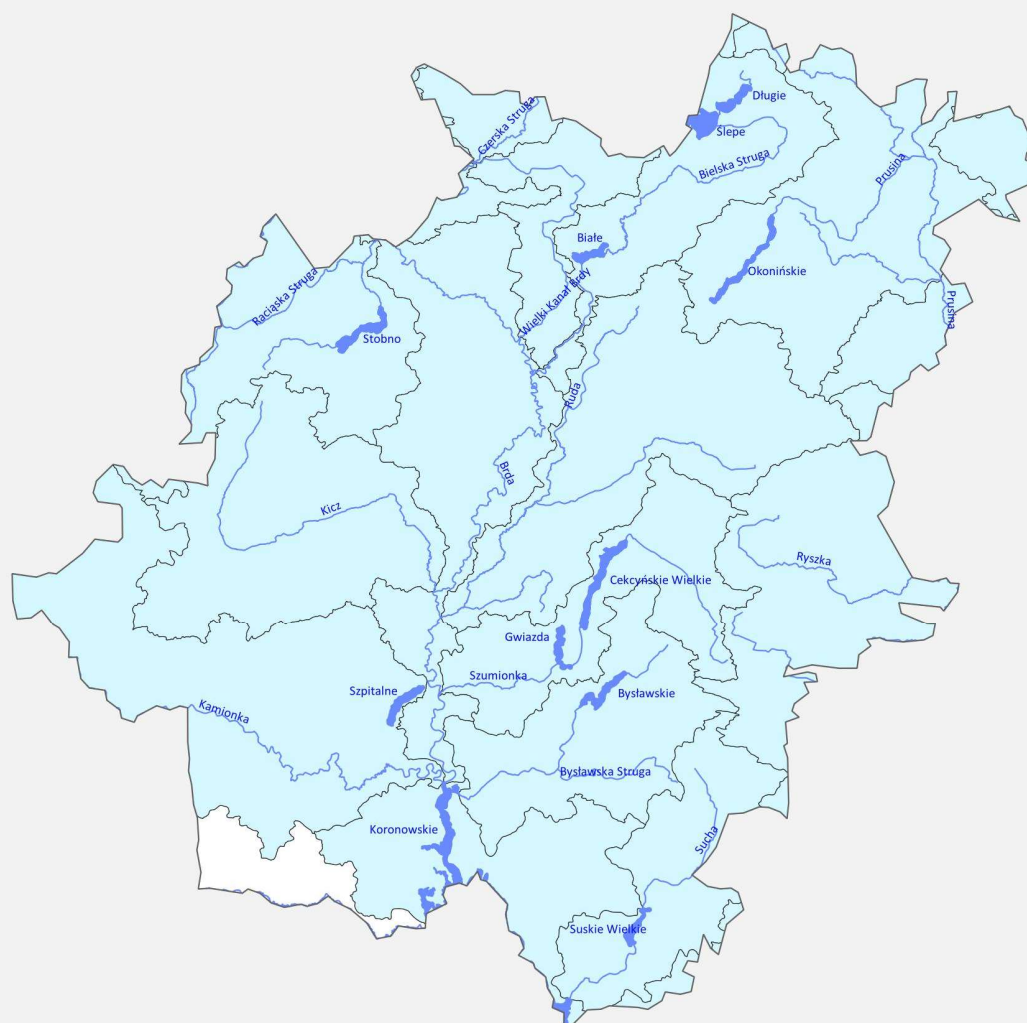
Stan niemal wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, badanych w ostatnich kilku latach określono jako zły. Jedynie dla Brdy od zb. Mylof do zb. Koronowo określono go jako dobry, a dla Bysławskiej Strugi brak jest danych (stan ekologiczny określono jako dobry). Niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych jest tylko Sępólna. Pozostałe 19 jcwpr jest zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Za główne źródło presji uznaje się nawożenie i depozycję oraz odpływ miejski (wody opadowe), a także ścieki przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (zarówno punktowe jak i rozproszone), w tym związane transportem i turystyką.

Wśród 9 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych stan 5 został określony jako zły, a dla 4 pozostałych brak jest danych. Tylko dwa jeziora Suskie Wielkie i Cekcyńskie Wielkie nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Podobnie jak w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych za główne źródło presji uznaje się rozwój obszarów zurbanizowanych, w tym poprzez odpływ miejski, zanieczyszczenia związane z transportem i turystyką. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód jeziornych ma również rolnictwo i depozycja. Wymienione źródła presji występują głównie punktowo.

Jedyna jcwp zbiornikowych na tym obszarze – Zbiornik Koronowski charakteryzuje się złym stanem wód i jest zagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych. Jako jego główne źródła presji uznaje się rozproszone zanieczyszczenie z rolnictwa i leśnictwa.

Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie OPPT Tucholi obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego są obszary położone wzdłuż rzeki Brdy i Kamionki. Ze względu na morfologię doliny rzeki Brdy oraz jej leśny charakter wpływające na dobrą zdolność retencyjną zlewni, obszary szczególnego zagrożenia powodzią w jej sąsiedztwie są nieliczne i zajmują niewielkie powierzchnie. Zdecydowanie większe zagrożenie powodzią występuje w dolinie rzeki Kamionki, jednakże obejmuje ono w większości tereny łąk, co minimalizuje ewentualne straty związane z powodzią.

Na obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi położone są następujące gminy: Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo i Tuchola.

OZNACZENIA

■ wody powierzchniowe

Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przez jednolite części wód:

☐ zagrożone jednolite części wód powierzchniowych (JCWP)

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Źródło: opracowanie własne na podstawie IIaPGW (www.apgw.gov.pl)

Wody podziemne

Ze względu na zróżnicowaną rzeźbę terenu OPPT Tucholi na jej obszarze występują trzy piętra wodonośne: sandrowe, śródmorenowe i dolinne. Wody te często w strefach krawędziowych wysoczyzny morenowej wypływają w postaci wysieków i wycieków.

Na obszarze tym występuje fragment Głównego Zbiornik Wód Podziemnych nr 128 – Zbiornik międzymorenowy Ogorzeliny. Jest to zbiornik czwartorzędowy typu porowego. Położony jest w zachodniej części gminy Kęsowo oraz przy granicy gminy Tuchola z województwem pomorskim.

Zgodnie z obowiązującym podziałem obszaru Polski na 172 jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obszar ten położony jest w obrębie trzech JCWPd. Są to JCWPd nr 36 (zajmuje ona największą powierzchnię), JCWPd nr 37 (zajmuje najmniejszą powierzchnię) i JCWPd nr 28 (położonej w północno-wschodniej części).

Wszystkie one wykazują dobry stan chemiczny i ilościowy oraz są niezagrażone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Zwierzęta, rośliny, różnorodność biologiczna

OPPT Tucholi położony jest w granicach czterech mezoregionów fizyczno-geograficznych opracowanych przez Jerzego Kondrackiego¹: Borów Tucholskich, Wysoczyzny Świeckiej, Pojezierza Krajeńskiego oraz Doliny Brdy.

Wysoka bioróżnorodność, zróżnicowanie form ukształtowania terenu, stanowiących rezultat procesów glacialnych i fluwioglacialnych, stanowi o wysokich walorach przyrodniczych, w tym krajobrazowych OPPT Tucholi. O bogactwie różnorodności biologicznej obszaru OPPT Tucholi świadczą liczne na tym terenie elementy środowiska przyrodniczego takie jak: lasy, naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Tereny leśne dominują w północnej i wschodniej części obszaru (gm. Cekcyn, gm. Śliwice) oraz wzdłuż doliny rzeki Brdy. Powiat tucholski jest jednym z najbardziej zalesionych powiatów w województwie. Według danych GUS za 2022 r. powierzchnia lasów w granicach OPPT Tucholi wynosi 52 391,95 ha, stanowiąc 48,7% całkowitej jego powierzchni. Dominującym typem siedliskowym na tym terenie jest bór świeży odpowiadający lasom sosnowym. Wśród gatunków drzew zdecydowanie przeważa sosna pospolita. Do pozostałych gatunków tworzących drzewostan OPPT Tucholi możemy zaliczyć: dęby, brzozy, świerki, modrzewie, buki oraz graby. Na szczególną uwagę zasługują również najliczniejsze na niżu stanowiska cisa pospolitego we Wierchlesie oraz Jeleniej Górze (gmina Cekcyn), uznane za rezerwat przyrody. W obniżeniach terenu, szczególnie dolinach rzecznych oraz na terenach podmokłych występują fragmenty olsów i lasów łęgowych. Bezpośrednio w runie leśnym możemy napotkać unikatowe chronione gatunki roślin takie jak: wawrzynek wilczełyko, lilia złotogłów, pluskwica europejska czy gnieźnik leśny. Wyjątkowo bogata jest również flora porostów.

Oprócz lasów szatę roślinną obszaru objętego opracowaniem tworzą również użytki zielone wraz z łąkami, torfowiska, zieleń śródpolna, sady i ogrody oraz tereny zielone na obszarach zurbanizowanych. Zbiorowiska łąkowe zdominowane są przez pospolite gatunki traw takie jak: kupkówka pospolita, kłosówka wełnista, wiechlina łąkowa i tomka wonna. W pasie nadbrzeżnym rzek, jak również pozostałych cieków, jezior, oczek wodnych rozwinięta jest roślinność nadwodna, zbiorowiska szuwarowe i trzcinowiska. Wśród gatunków dominujących w tego typów siedliskach możemy wyróżnić szuwały turzycowe z turzycą zaostrzoną, turzycą błotną, turzycą darniową oraz gatunki dwuliścienne, jak siedmiopalecznik błotny, kosaciec żółty i jaskier wielki.

OPPT Tucholi położony jest w zasięgu korytarzy ekologicznych migracji gatunków wskaźnikowych – dużych ssaków (wilka, rysia, łosia, jelenia) opracowanych przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży w 2012 r. Fauna OPPT Tucholi powiązana jest ściśle z dużymi obszarami leśnymi. Na pozostałych terenach ostojami bioróżnorodności są ekosystemy dolin rzecznych m.in: Brdy, Kamionki, Ryszki, Stążki oraz pozostałych mniejszych cieków. W lasach dominują sarny, jelenie, daniela i dziki. Spotykane są także zajęce, króliki, lisy, borsuki oraz kuny leśne. Spośród ssaków występujących na terenie OPPT Tucholi na uwagę zasługuje również obecność licznie występujących gatunków nietoperzy, w tym nocka dużego tworzącego jedyną aktualnie znaną kolonię rozrodczą w województwie kujawsko-pomorskim oraz jedną z większych kolonii w północno-wschodniej części zasięgu populacji tego gatunku w Europie. Ponad połowa OPPT Tucholi położona jest w granicach Obszarów Natura 2000, tworzących obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Na analizowanym obszarze występują liczne gatunki ptaków, w tym m.in: kania

¹ zmodyfikowane przez zespół pod kierunkiem J. Solona i J. Borzyszkowskiego [w:] J. Solon, J. Borzyszkowski i in., PHYSICO-GEOGRAPHICAL MESOREGIONS OF POLAND: VERIFICATION AND ADJUSTMENT OF BOUNDARIES ON THE BASIS OF CONTEMPORARY SPATIAL DATA, 2018

ruda, kania czarna, żuraw, zimorodek, nurogęś, rybitwa czarna. Faunę tego obszaru uzupełniają niżowe gatunki płazów oraz gadów.

Przyrodniczy system obszarów chronionych

Na przyrodniczy system obszarów chronionych terenu OPPT Tucholi składają się zarówno obiekty przestrzenne, jak i punktowe. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na analizowanym obszarze występuje większość z nich: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Na obszarze objętym opracowaniem znajduje się siedem rezerwatów przyrody.

Rezerwat przyrody „Bagna nad Stążką”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 stycznia 2016 r., znajduje się na terenie gminy Cekcyn. Powierzchnia rezerwatu wynosi 478,45 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie torfowisk wraz z lasami, położonych w rozlewiskach rzeki Stążki, z typowo wykształconymi zespołami roślinnymi torfowisk niskich, przejściowych i wysokich oraz z unikalną florą.

Rezerwat przyrody „Bagno Grzybna”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r., znajduje się na terenie gminy Tuchola. Powierzchnia rezerwatu wynosi 6,26 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie śródlęsnego torfowiska z roślinnością charakterystyczną dla torfowisk wysokich i przejściowych

Rezerwat przyrody „Cisy Staropolskie imienia Leona Wyczółkowskiego”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 r., znajduje się na terenie gminy Cekcyn. Powierzchnia rezerwatu wynosi 113,61 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie najliczniejszego na niżu Polski stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata*.

Rezerwat przyrody „Dolina Rzeki Brdy”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 17 października 2016 r., znajduje się na terenie gmin: Cekcyn, Gostycyn, Tuchola. Powierzchnia rezerwatu wynosi 1691,65 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie doliny rzeki Brdy o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Rezerwat przyrody „Jeziorka Kozie”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 stycznia 2016 r., znajduje się na terenie gminy Tuchola. Powierzchnia rezerwatu wynosi 12,30 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zarastających jezior z typowo wykształconym zespołem roślinności torfowiska wysokiego.

Rezerwat przyrody „Jezioro Zdręczno”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 stycznia 2016 r., znajduje się na terenie gminy Tuchola. Powierzchnia rezerwatu wynosi 15,74 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie jeziora eutroficznego z wodnymi i szuwarowymi zespołami roślinnymi oraz torfowiska z roślinami chronionymi i reliktowymi.

Rezerwat przyrody „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”, dla którego obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r., znajduje się na terenie gm. Cekcyn. Powierzchnia rezerwatu wynosi 4,25 ha. Celem ochrony jest zachowanie stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata*.

Na obszarze OPPT Tucholi znajdują się trzy parki krajobrazowe.

Krajeński Park Krajobrazowy powstał w 1998 roku. Zajmuje powierzchnię 73850 ha, w tym część gminy Kęsowo. Występują tu liczne, dobrze zachowane formy morfologiczne związane z glacialnym cyklem

rzeźbotwórczym, takie jak: ozy, drumliny, kemy, wzgórza morenowe i rynny jeziorne. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana. Wzgórza morenowe osiągają tu znaczne wysokości.

Tucholski Park Krajobrazowy został utworzony w 1985 roku. Położony on jest w rozległym kompleksie Borów Tucholskich. Wraz z pozostałymi parkami Borów Tucholskich i obszarami chronionego krajobrazu tworzą zwarty system ekologiczny, składający się na unikatowy, bardzo cenny obiekt przyrody, pretendujący do statusu rezerwatu biosfery. Powierzchnia Parku w powiecie tucholskim wynosi 25660 ha, z czego lasy zajmują 72%, użytki rolne – 21%, wody – 3%, a pozostałe tereny – 4%. Park znajduje się na terenach gmin: Cekcyn, Gostycyn, Lubiewo, Śliwice, Tuchola. Główną oś systemu hydrograficznego Parku stanowi rzeka Brda wraz z jej dopływami: Czerską Strugą, Bielską Strugą, Rudą, Szumionką, Kiczą i Raciąską Strugą.

Wdecki Park Krajobrazowy utworzony został w 1993 roku. Znajduje się w części na terenach gmin: Cekcyn i Śliwice. Ma całkowitą powierzchnię 19177,24 ha. Lasy stanowią w Parku 58,7%. Duża lesistość spowodowała, że krajobraz w dużej mierze zachował tutaj swój naturalny charakter. Główną osią parku jest rzeka Wda wraz z jej dopływami: rzeką Prusina, Sobińską Strugą i Ryszką. To one i ich doliny stanowią o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Najbardziej malowniczy jest środkowy bieg Wdy, gdzie rzeka przepływa, meandrując w głęboko wciętej dolinie przez kompleksy lasów liściastych.

Na obszarze OPPT Tucholi znajdują się cztery obszary chronionego krajobrazu.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki, dla którego obowiązuje Uchwała nr XI/251/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 listopada 2019 r., znajduje się na terenie gminy Gostycyn. Obszar leży pomiędzy Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym a Obszarem Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego i obejmuje dolinę Kamionki wraz z otaczającymi ją łąkami, szuwarami, a w części zachodniej także lasami. Obszar jest wcięty w dość bogato urzeźbioną Wysoczyznę Krajeńską, charakteryzującą się krajobrazem młodoglacjalnym. Czynna ochrona ekosystemów to zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona rzeki Kamionki wraz z pasem otaczającej roślinności.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki, dla którego obowiązuje Uchwała nr VI/117/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r., znajduje się na terenie gminy Gostycyn. Obszar leży pomiędzy Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym a Obszarem Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego i obejmuje morfologiczną dolinę rzeki Sępolna (Sępolenka) – wciętej w Pojezierze Krajeńskie oraz kompleksy leśne przylegające do rzek. Czynna ochrona ekosystemów to zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona rzeki Sępolenki wraz z pasem otaczającej roślinności.

Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, dla którego obowiązuje Uchwała nr XXXVIII/538/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r., znajduje się na terenie gmin Gostycyn i Lubiewo. Obszar ten położony jest na obszarze Doliny Brdy, do której od wschodu przylega Równina Świecka, od zachodu natomiast Pojezierze Krajeńskie. Charakteryzuje się wybitnymi walorami przyrodniczymi i turystycznymi. Malowniczość przyrodniczo-krajobrazowa tego obszaru wynika z występowania na jego powierzchni doliny rzeki Brdy, Zbiornika Koronowskiego, znacznej ilości jezior, lasów oraz urozmaiconego ukształtowania hipsometrycznego powierzchni. Czynną ochronę ekosystemów stanowi zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem otaczającej roślinności, racjonalna gospodarka leśna w Dolinie Brdy, zwiększanie drzewostanu, tworzenie i utrzymanie leśnych korytarzy ekologicznych.

Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązuje Uchwała nr XXX/441/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 marca 2021 r., znajduje się na terenie gmin: Cekcyn, Lubiewo i Śliwice. Jest to jeden z większych obszarów chronionych położonych na terenie Borów Tucholskich. Dominuje krajobraz równiny sandrowej z pagórkami morenowymi i nielicznymi wydłami. Występują bardzo dobre warunki dla zbierania runa leśnego. Walory rekreacyjne obniża jednak niewielki udział wód powierzchniowych.

Czynną ochronę ekosystemów stanowi racjonalna gospodarka leśna polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk Wysoczyzny Świeckiej

Na obszarze OPPT Tucholi znajdują się 2 obszary Natura 2000.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB220009 znajduje się na terenie gmin: Cekcyn, Gostycyn, Lubiewo, Śliwice i Tuchola. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta. Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami. Lasy stanowią ok. 70% obszaru, są to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łęgi i olsy. W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik, kania czarna, kania ruda, podgorzałka, puchacz, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęs, tracz długodzioby; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje na tym obszarze co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku).

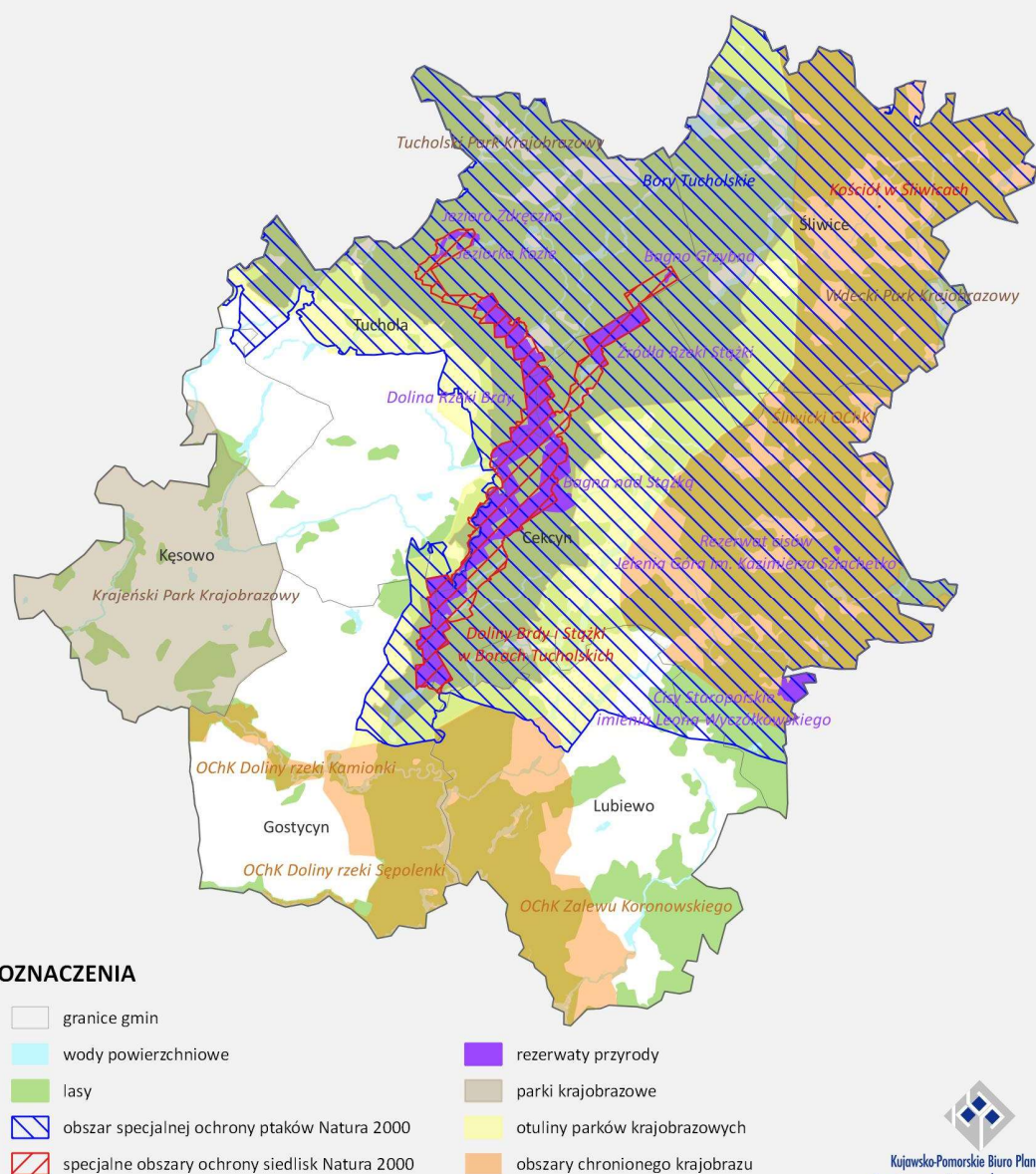
Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023 znajduje się na terenie gmin: Cekcyn, Gostycyn i Tuchola. Obszar leży na wysokości 83-126 m n.p.m. i obejmuje cenne siedliska w dolinach Brdy i Stążki. Teren ostoi w 93% porastają lasy, z czego tylko 2% są to lasy liściaste. Bagna zajmują 1% powierzchni, tereny rolnicze 2%, a łąki i pastwiska – 3% terenu. Do najpoważniejszych zagrożeń należą: zaniechanie gospodarki pastwiskowej, melioracje, regulacja koryt rzecznych i zanieczyszczenie wód. Występują cenne przyrodniczo siedliska np. starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników Ranunculion fluitantis, torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea), grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum), bory i lasy bagienne. Cenne gatunki zwierząt to np. boleń, bóbr europejski, głowacz białołetwy, minóg strumieniowy, piskorz, różanka, traszka grzebieniasta, wydra. Spośród gatunków roślin ważnych dla Europy na uwagę zasługuje lipiennik Loesela.

Przyrodniczy system obszarów i obiektów chronionych terenu OPPT Tucholi tworzą:

• rezerваты przyrody		
1. Bagna nad Stążką - torfowiskowy	478,45 ha	gm. Cekcyn
2. Bagno Grzybna - torfowiskowy	6,26 ha	gm. Tuchola
3. Cisy Staropolskie imienia Leona Wyczółkowskiego - leśny	113,61 ha	gm. Cekcyn
4. Dolina Rzeki Brdy – krajobrazowy	1691,65 ha	gm. Cekcyn, gm. Gostycyn, gm. Tuchola
5. Jezioro Kozie – torfowiskowy	12,30 ha	gm. Tuchola
6. Jezioro Zdręczno – wodny	15,74 ha	gm. Tuchola

7. Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko - leśny	4,25 ha	gm. Cekcyn
Parki krajobrazowe		
Krajeński Park Krajobrazowy	74985,60 ha	gm. Kęsowo
Tucholski Park Krajobrazowy	25 660,00 ha	gm. Cekcyn, gm. Gostycyn, gm. Lubiewo, gm. Śliwice, gm. Tuchola.
Wdecki Park Krajobrazowy	19177,24 ha	gm. Cekcyn, gm. Śliwice
obszary chronionego krajobrazu		
Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki	637,09 ha	gm. Gostycyn
Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki	299,73 ha	gm. Gostycyn
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	12698,73 ha	gm. Gostycyn, gm. Lubiewo
Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu	27433,8 ha	gm. Cekcyn, gm. Lubiewo, gm. Śliwice
obszary Natura 2000		
– Obszar specjalnej ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB220009		
– Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023		
użytki ekologiczne – 444 obiekty:		
177 – gmina Cekcyn 49 – gmina Gostycyn 17 – gmina Kęsowo 100 – gmina Lubiewo 49 – Gmina Śliwice 52 – gmina Tuchola		
pomniki przyrody – 168 obiektów		
73 – gmina Cekcyn 18 – gmina Gostycyn 12 – gmina Kęsowo 12 – gmina Lubiewo 14 – Gmina Śliwice 39 – gmina Tuchola		
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CFFOP, GDOŚ (https://crfop.gdos.gov.pl/)		

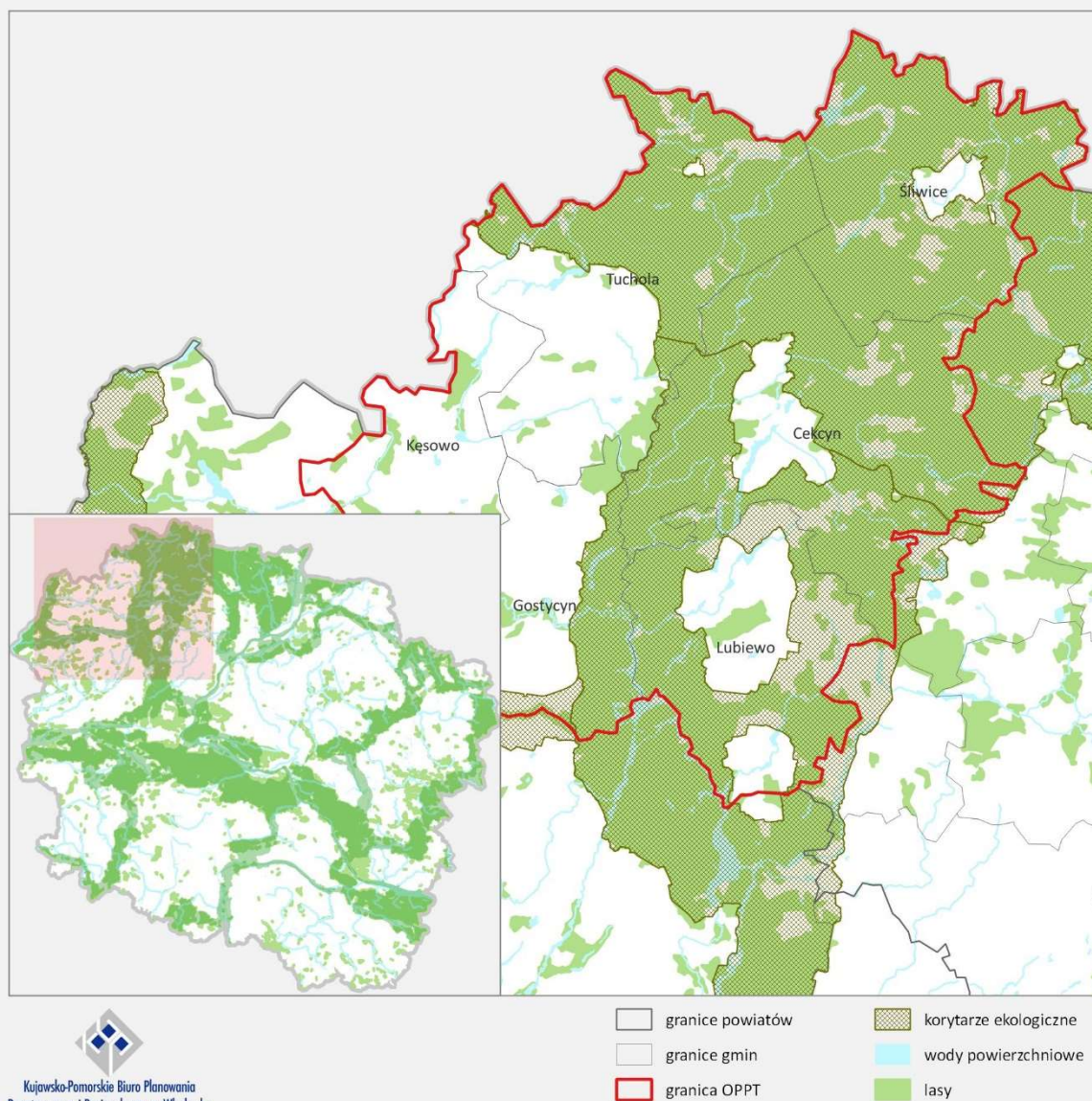
Rozmieszczenie obszarów chronionych na terenie OPPT Tucholi ilustruje mapa

Źródło: opracowanie własne

Obszary prawnie chronione zajmują przeważającą część obszaru OPPT Tucholi. Rozmieszczenie form ochrony przyrody nawiązuje do doliny Brdy, kompleksów leśnych i leśno-jeziornych.

Na terenie OPPT Tucholi znajdują się fragmenty korytarzy ekologicznych: Bory Tucholskie GKPN-16, Bory Tucholskie – Dolina Noteci KPn-17A, Krajna KPn-17B stanowiących część sieci korytarzy ekologicznych wyznaczonych przez ZBS PAN w Białowieży jako tereny migracji dużych ssaków. Zasięg korytarzy ekologicznych ilustruje mapa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapa.korytarze.pl

Bardzo liczne formy ochrony przyrody na terenie OPPT Tucholi świadczą o tym, że występują tu wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe wymagające ochrony. Tylko na niewielkiej części obszaru nie obowiązują zakazy gospodarowania związane z potrzebami ochrony terenów i obiektów przyrodniczych.

Zagrożenia poważnymi awariami

W granicach omawianego obszaru nie występują zakłady stwarzające duże ryzyko powstania poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Ponadto w granicach omawianego obszaru nie znajduje się żaden zakład zaliczany zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska do zakładów stwarzających zwiększone ryzyko awarii przemysłowej (ZRR)² ze względu na ilość posiadanych substancji niebezpiecznych.

² wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

Powietrze

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na obszarze prowadzenia polityki terytorialnej Tucholi jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego, emisja z transportu oraz działalności przemysłowej. Lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są indywidualne piece gospodarstw domowych na paliwa stałe (często przestarzałe i/lub wykorzystujące niskiej jakości paliwo) oraz lokalne kotłownie.

Emisja zanieczyszczeń z sektora transportowego jest zależna przede wszystkim od natężenia ruchu. W OPPT Tucholi emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych występuje głównie wzdłuż dróg wojewódzkich nr 237, 240 i 241, dróg powiatowych i gminnych. Oddziaływanie komunikacji na środowisko wykazuje tendencję rosnącą ze względu na dynamiczny wzrost liczby samochodów poruszających się na drogach. Zwiększa się również wpływ oddziaływania ruchu samochodowego na środowisko.

Na jakość powietrza mają również wpływ zanieczyszczenia pochodzące z sektora przemysłowego. Obszar OPPT Tucholi nie ma uciążliwego przemysłu z procesami technologicznymi powodującego emisję zanieczyszczeń do środowiska co pozytywnie wpływa na stan powietrza ponadto nie ma zarejestrowanego zakładu o zwiększonym ryzyku, który mógłby spowodować ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

OPPT Tucholi leży w kujawsko-pomorskiej strefie oceny jakości powietrza. Z raportu oceniającego jakość powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2022 opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wynika, że głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza są benzo(a)pirenu oraz pył zawieszony PM_{2,5} i PM₁₀.

Wielkość emisji benzo(a)pirenu w 2021 roku wyniosła w województwie kujawsko-pomorskim 5904,4 kg/rok. 97,5% tego zanieczyszczenia pochodziła z sektora komunalno-bytowego a największe jego stężenia notowane są w sezonie grzewczym.

Na podstawie danych z GIOŚ stwierdza się, że nastąpiła poprawa klasy w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} (z C1 na A1). Wskazuje to na poprawę jakości powietrza w tej strefie w stosunku do roku 2021, kiedy była ona klasyfikowana jako klasa C1. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego nie wystąpił żaden przypadek pogorszenia klasy stref w 2022 r. w stosunku do roku 2021. Ponadto w odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2022 r. pomiary jakości powietrza oraz szacowanie oparte na wynikach modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. W porównaniu z oceną roczną jakości powietrza w odniesieniu do kryterium ochrony roślin za rok 2021, w ocenie za rok 2022 poprawa klasy strefy wystąpiła w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} (zmiana z klasy C1 na A1 w klasyfikacji wg fazy II).

Poprawa jakości powietrza w 2022 roku jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz korzystnych warunków meteorologicznych, skutkujących m.in. zmniejszoną emisją zanieczyszczeń z ogrzewania domów i mieszkań w okresie jesienno-zimowym.

Stan akustyczny (hałas)

Na terenie OPPT Tucholi w roku 2022 dokonano pomiaru hałasu komunikacyjnego na stanowiskach zlokalizowanych na ulicy Cegielnianej 20 oraz Świeckiej 10A w Tucholi. Wykazał on przekroczenie dopuszczalnego długookresowego poziomu dźwięku (w ciągu dnia o 1,0 – 1,7 dB, w nocy o 0,6 – 5,8 dB).

Hałas kolejowy związany jest liniami kolejowymi nr 201 (Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port) i nr 208 (Działdowo – Chojnice). Linia kolejowa nr 201 stanowi część Magistrali Węglowej. Obie linie wykorzystywane są obecnie przede wszystkim do transportu pasażerskiego o niewielkim natężeniu ruchu, ruch towarowy ma charakter sporadyczny.

Na terenie OPPT Tucholi odnotowano również przekroczenia norm hałasu w sąsiedztwie licznych zbiorników wodnych wykorzystywanych rekreacyjnie w sezonie letnim. Aby zapobiec pogłębianiu się problemu, Rada Powiatu Tucholskiego podjęła uchwałę (Nr XLVIII/331/2018 z dnia 25.10.2018 r.) w sprawie

wprowadzenia zakazu używania łodzi motorowych o napędzie spalinowym oraz skuterów wodnych na Jez. Wielkim Cekcyńskim, gm. Cekcyn.

Pola elektromagnetyczne

Na analizowanym obszarze występują również linie elektroenergetyczne i stacje elektroenergetyczne, które są źródłami pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz. Rozkłady pól w otoczeniu linii elektroenergetycznych są zależne od konstrukcji linii, warunkującej usytuowanie znajdujących się pod napięciem przewodów w przestrzeni. Poprzez wykorzystywanie energii w każdej dziedzinie życia, dla niezakłóconego funkcjonowania gospodarki oraz zapewnienia odpowiedniej jakości życia społeczeństwa, dla zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw konieczne jest funkcjonowanie rozbudowanego przesyłowego systemu elektroenergetycznego.

Źródłami pola elektromagnetycznego są również obiekty radiokomunikacyjne, w tym powszechnie występujące stacje sieci telefonii komórkowych, zapewniające dostęp do usług w zakresie telefonii i Internetu.

W celu ochrony ludności przed polami elektromagnetycznymi przekraczającymi dopuszczalne wartości oraz umożliwienia dotrzymania standardów jakości środowiska należy przestrzegać ustalonych w przepisach odrębnych odległości w jakich możliwa jest realizacja obiektów budowlanych, w tym przede wszystkim przeznaczonych do zamieszkania.

Zmiany klimatu

OPPT Tucholi leży w pomorskiej dzielnicy klimatycznej wg Okołowicza. Klimat ten ma charakter przejściowy i charakteryzuje się zmiennością. Okres wegetacyjny w tym regionie trwa ok. 200-210 dni.

Średnia roczna temperatura powietrza w 2022 roku oscylowała w granicach 9-10°C, a rok wcześniej powyżej 8°C. W wieloleciach 1971-2000 i 1981-2010 średnia roczna temperatura mieściła się w przedziale 7-8°C, natomiast w wieloleciu 1991-2020 średnia temperatura wzrosła do 8-9°C. Najcieplejszymi miesiącami w analizowanych wieloleciach są lipiec i sierpień ze średnią roczną temperaturą ok. 17-18°C i temperaturą maksymalną w granicach 29-31°C. Z kolei najniższa temperatura minimalna występuje w styczniu. W wieloleciu 1981-2010 i 1991-2020 temperatura ta wynosiła -16°C, a w wieloleciu 1971-2000 -17°C.

W 2021 roku roczna suma opadów atmosferycznych wynosiła ok. 500-600 mm, a w roku 2021 opady zmalały do 450-550 mm. We wszystkich trzech analizowanych wieloleciach (1971-2000, 1981-2010 i 1991-2020) roczna suma opadów atmosferycznych wynosiła poniżej 550 mm. Jedynie w wieloleciu 1981-2010 na części obszaru suma opadów wzrasta do 600mm. Najmniej opadów atmosferycznym w ostatnim wieloleciu było w okresie zimowym, a najwięcej w okresie letnim.

Czynnikiem kształtującym klimat jest również występowanie oraz prędkość wiatru. Na terenie OPPT Tucholi dominują wiatry zachodnie oraz południowo-zachodnie. Średnia roczna prędkość wiatru jest zróżnicowana w zależności od terenu. Na terenach wysoczyzny prędkość ta wynosi ok. 3 m/s, natomiast na obszarach leśnych 2,5 m/s.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu są jednym z współczesnych problemów obserwowanych na całym świecie. Zmiany te zachodzą na bardzo szeroką skalę, ale ich skutki są odczuwalne również na poziomie lokalnym. Obserwowane jest ocieplenie klimatu zarówno w stosunku do średnich wieloletnich, ale również częstotliwości występowania fal upałów oraz zmiany intensywności i rozmieszczenia opadów, w tym skrócenia czasu zalegania pokrywy śnieżnej.

Prognozowane zmiany klimatu będą mieć istotny wpływ zarówno na przestrzeń miasta Tuchola jak i na tereny wiejskie użytkowane rolniczo, które już obecnie mierzą się z problemami niedoborów wody. Zmiany klimatu będą również w znaczny sposób oddziaływać na występujące na tym terenie obszary leśne.

Zagrożenia dla ładu przestrzennego

OPPT Tucholi obejmuje wszystkie gminy powiatu tucholskiego: Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo, Śliwice oraz gminę i Miasto Tucholę.

Miasto Tuchola stanowi ośrodek administracyjny, gospodarczy, edukacyjny i usługowy, co ma odzwierciedlenie w strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Na obszarze OPPT Tucholi dominują lasy oraz użytki rolne. Zdecydowaną powierzchnię obszaru zajmuje Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie, który zajmuje około 80% powierzchni.

Na obszarze OPPT Tucholi dostrzegany jest chaos w formach zabudowy, zabudowywanie terenów otwartych, niedopasowanie architektury do otoczenia, w szczególności pod względem kolorystyki, gabarytów. Dodatkowo występują problemy funkcjonalno-przestrzenne z uwagi na zróżnicowanie wewnętrzne nie tylko między miastem a obszarami wiejskimi, ale także pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Zauważalny jest proces suburbanizacji, związany ze spadkiem liczby ludności w mieście Tucholi przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców na obszarach wiejskich. W związku z tym obserwowany jest rozwój osadnictwa podmiejskiego. Na obszarach wiejskich zdecydowana większość miejscowości cechuje się zabudową stosunkowo silnie rozproszoną w przestrzeni, zlokalizowaną w znacznej odległości od głównych ciągów komunikacyjnych. Występuje dużo małych miejscowości, przy jednoczesnej silnej koncentracji ludności wiejskiej. Ponad 1/3 ludności wiejskiej zamieszkuje w 9 miejscowościach. Znaczne rozdrobnienie sieci osadniczej jest niekorzystnym uwarunkowaniem rozwoju i powoduje utrudnienia w zakresie obsługi w infrastrukturę techniczną.

Ponadto na obszarze obejmującym miasto Tucholę występuje niska jakość terenów publicznych, które mogłyby służyć mieszkaniom jako miejsca integracji i spotkań. W ostatnich latach zostały przeprowadzone działania poprawiające ład przestrzenny oraz inwestycje, które znacznie poprawiły walory architektoniczne Starego Miasta. Jednakże nadal istnieje potrzeba przeprowadzenia procesów rewitalizacji, z uwagi na występujące przestrzenie zdegradowane. Problem ten występuje nie tylko na obszarze miasta Tucholi, ale także na obszarach wiejskich. Dotyczy szczególnie opuszczonej zabudowy poprodukcyjnej oraz terenów popegeerowskich, które w miarę możliwości powinny być wykorzystywane do przywracania funkcji gospodarczych, jak również adaptacji obiektów do celów społecznych.

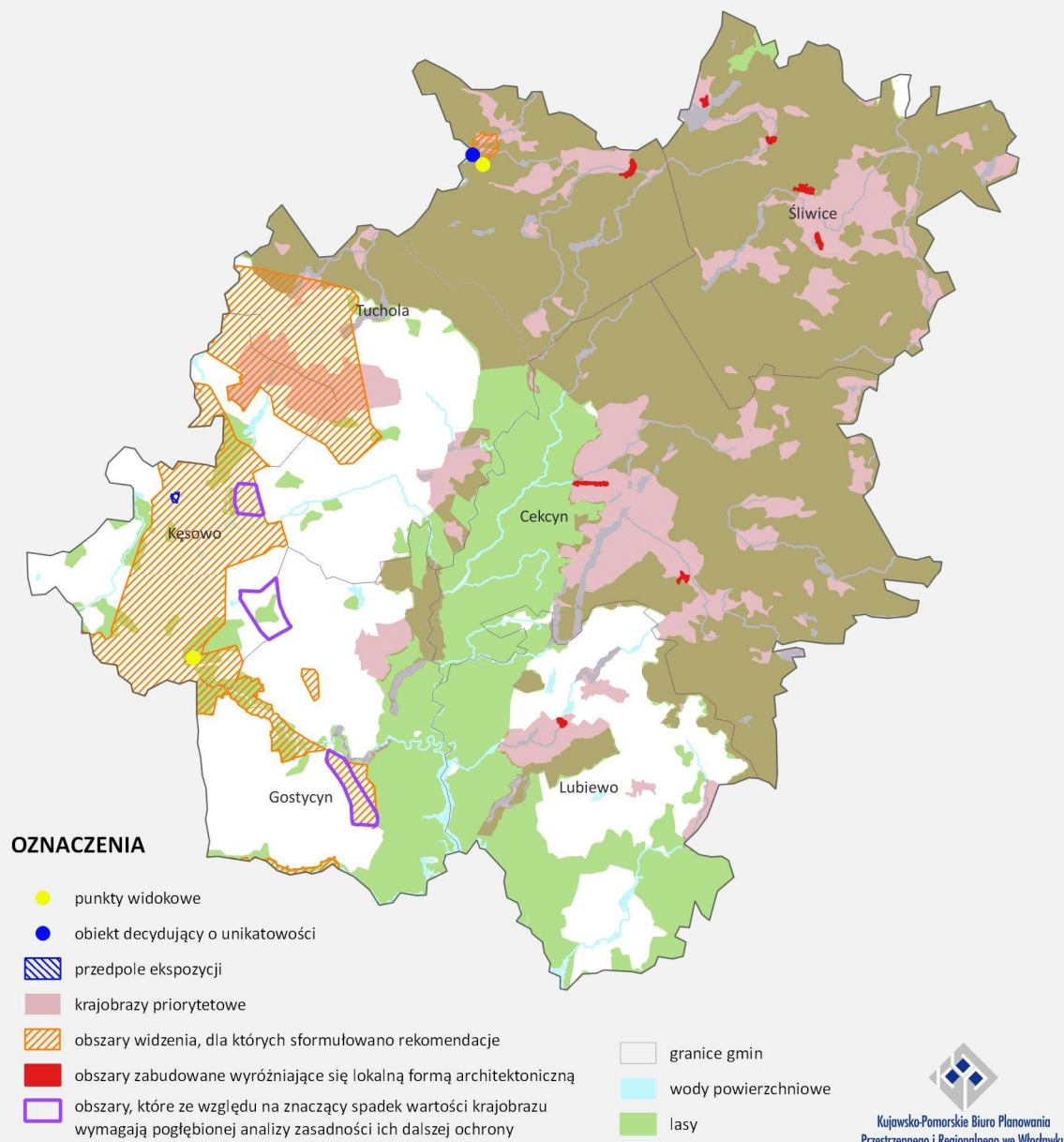
Znaczącym elementem układu przestrzennego jest infrastruktura komunikacyjna. Na terenie OPPT Tucholi krzyżują się linie kolejowe nr 208 i 201. Najważniejszy element układu drogowego stanowi droga wojewódzka numer 240 relacji Chojnice – Tuchola – Świecie, która stanowi główny ciąg komunikacyjny w relacji wschód-zachód. Dodatkowo przez obszar OPPT Tucholi przebiega droga wojewódzka nr: 237 (Czersk – Gostycyn), 241 (Tuchola – Rogóźno). Ponadto zaznacza się, że planowana w 2025 roku budowa obwodnicy Tucholi usprawni ruch tranzytowy i wyprowadzi go z centrum miasta, ale może spowodować niekorzystne zmiany w strukturze użytkowania gruntów.

Istotny z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego jest Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego. Zawiera on rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (parki kulturowe, parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obiekty znajdujące się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszary Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO MaB lub obszary i obiekty proponowane do umieszczenia na tych listach). Na obszarze OPPT Tucholi wyznaczono 61 krajobrazów priorytetowych. Jeden z nich został wskazany z kryterium unikatowości, z uwagi na to, iż na jego obszarze znajduje się obiekt unikatowy na skalę województwa – akwedukt w Fojutowie, pozostałe sześćdziesiąt krajobrazów zakwalifikowano jako krajobrazy priorytetowe z kryterium dotychczasowej ochrony prawnej. Dodatkowo obszar OPPT Tucholi znajduje się w obszarze widzenia z punktu widokowego Wzgórze Wilhelma i akweduktu w Fojutowie oraz obejmuje przedpole ekspozycji z grodziska w Obrowie. Ponadto na

obszarze OPPT Tucholi wskazano obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną zabudowy, do których zaliczono miejscowości: Krąg, Lińsk, Bysławek, Lubocień, Rzepiczna, Rosochatka, Ostrowo, Nowy Sumin. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów zarówno priorytetowych oraz krajobrazów obejmujących obszary widzenia z punktów widokowych, jak również obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną zabudowy wymagają ochrony oraz zachowania lub określenia zasad i warunków ich kształtowania. Zostały one w audycie sformułowane w postaci rekomendacji i wniosków, które powinny być uwzględniane w aktach planowania przestrzennego na poziomie lokalnym.

Dodatkowo należy podkreślić, iż dla analizowanego obszaru w Audycie krajobrazowym dla województwa kujawsko-pomorskiego wskazano trzy obszary, które z uwagi na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony. Jeden z nich o powierzchni około 283 ha znajduje się na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Jest to obszar wskazany do dalej analizy z uwagi na intensywne użytkowanie ziemi, głównie gruntów ornych, prowadzenie upraw monokulturowych, ubogą zieleń wysoką i niską oraz zabudowę Gostycyna i Pruszcza. Pozostałe dwa obszary o powierzchni około 475 ha znajdują się na terenie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego. Za przyczynę spadku wartości tych terenów uznano intensywne użytkowanie ziemi, głównie gruntów ornych, prowadzenie upraw monokulturowych (głównie zboża), brak zieleni wysokiej, przekształcenia powierzchni ziemi, funkcjonowanie zakładu rolnego z rozbudowaną infrastrukturą, jak również kompleks leśny zniszczony w wyniku nawałnicy.

Mapa 5. Obszar wymagający pogłębionej analizy z uwagi na znaczący spadek wartości krajobrazu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Odpady

Odpady komunalne na obszarze powiatu tucholskiego generowane są głównie w gospodarstwach domowych, ale pochodzą również z prowadzonej działalności gospodarczej. Ilość oraz skład tych odpadów zależą od miejsca ich pochodzenia oraz od rodzaju obszaru, na którym są generowane (na terenach miejskich czy też wiejskich). Największy udział w strumieniu odpadów komunalnych stanowią odpady niesegregowane, które często zawierają różnorodne rodzaje odpadów, w tym także niebezpieczne. Dużą część odpadów stanowią te ulegające biodegradacji, ale w obszarach wiejskich i w zabudowie jednorodzinnej znaczna ich część jest zagospodarowywana na miejscu poprzez kompostowanie.

Istotną rolę w systemie gospodarki odpadami komunalnymi pełnią Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). W tych punktach przyjmowane są różnorodne odpady problemowe, takie jak odpady wielkogabarytowe, sprzęt AGD, odpady budowlane czy zużyte opony.

Dane Urzędu Statystycznego na rok 2022 wskazują, że w powiecie tucholskim wytworzonych zostało 301 kg odpadów komunalnych na jednego mieszkańca. To o 10 kg mniej niż w 2021, jednak w stosunku do roku 2019 zanotowano wzrost wytworzonych odpadów komunalnych o 27 kg na jednego mieszkańca.

Szczególnym zagrożeniem dla zdrowia i środowiska są odpady zawierające azbest. Ich włókna mogą wywoływać szereg schorzeń, w tym choroby dróg oddechowych. W związku z obowiązkiem usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 roku, każda gmina powinna posiadać opracowany Program usuwania azbestu. W powiecie tucholskim wszystkie gminy, z wyjątkiem Tucholi, posiadają takie programy. Narzędziem monitorującym realizację zadań związanych z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu jest Baza Azbestowa.

Gospodarka wodno-ściekowa

Obszar Tucholi charakteryzuje się niższym (94%) niż średnia w województwie (96%) udziałem osób korzystających z sieci wodociągowej. Udział w mieście wyniósł 99% i był wyższy niż na obszarach wiejskich (93%). Warto jednak zauważyć, że wskaźnik w niektórych gminach wiejskich utrzymuje się na poziomie zbliżonym do miasta (97-98%). Niższy udział korzystających z sieci wodociągowej występuje jedynie w gminie Śliwice (90%) oraz na obszarach wiejskich gminy Tuchola (79%).

Prowadzony monitoring jakości wody (Państwowa Inspekcja Sanitarna, 2019) wykazał, że w pobranych próbkach sporadycznie stwierdzano zanieczyszczenia mikrobiologiczne, tj. bakterie z grupy coli. Wówczas konieczne było podjęcie działań takich jak płukanie oraz krótkotrwałe chlorowanie urządzeń i sieci, co pozwalało dostosować jakość wody w wodociągach publicznych do wymaganych norm.

Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniósł 73%. Najwyższy udział osób zanotowany został w gminach Kęsowo oraz Tuchola i wyniósł ponad 80%. Z kolei najniższy poziom (poniżej 50%) odnotowano w gminie Lubiewo. Warto zwrócić uwagę na istniejącą dysproporcję w rozwinięciu sieci kanalizacyjnej między obszarem miejskim a wiejskim gminy Tuchola. W mieście udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 96,5%, podczas gdy na obszarach wiejskich było to tylko 56,9%.

Na terenie OPPT Tuchola występuję sześć aglomeracji wodno-ściekowych, które są obsługiwane przez Oczyszczalnię Ścieków w Tucholi oraz oczyszczalnię Bysław i Śliwice. Są to aglomeracje:

- Aglomeracja Tuchola o poziomie skanalizowania 98,22% i o RLM 18,2 tys.
- Aglomeracja Cekcyn o poziomie skanalizowania 98,47% o RLM 5,7 tys.
- Aglomeracja Gostycyn o poziomie skanalizowania 98,28% o RLM 5,3 tys.
- Aglomeracja Śliwice o poziomie skanalizowania 98,01% o RLM 4,4 tys.
- Aglomeracja Kęsowo o poziomie skanalizowania 98,24 o RLM 3,5 tys.
- Aglomeracja Lubiewo o poziomie skanalizowania 98,04% o RLM 3,2 tys.

5.1 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Termin „znaczące oddziaływanie” wprowadzony został poprzez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – nie został jednak w niej zdefiniowany. W literaturze specjalistycznej dominuje stanowisko, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów takich jak: jakość powietrza, wód powierzchniowych oraz gleb, poziom hałasu i promieniowania elektromagnetycznego. Natomiast zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 17) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przez znaczące negatywne oddziaływanie na obszar

NATURA 2000 rozumie się *oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:*

- a) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunkowych roślin i zwierząt, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- b) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- c) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

Katalog przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco) określony został w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. W myśl art. 71 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko są to przedsięwzięcia wymagające uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W związku z powyższym nie wszystkie oddziaływania negatywne są oddziaływaniami znaczącymi.

W projekcie ST OPPT Tucholi wskazano projekty wybrane do wsparcia w perspektywie finansowej 2021-2027. Lista podstawowa to 32 projekty które uzupełnia 20 projektów z listy rezerwowej. Charakter planowanych projektów jest zróżnicowany. Są wśród nich działania zarówno „miękkie” wspierające rozwój uczniów, podnoszące jakość edukacji i dostosowujące kształcenie do potrzeb rynku pracy, jak i „trwałe” – inwestycyjne, o różnym zakresie, których zakres oddziaływania ograniczy się przeważnie do skali lokalnej.

Prognozuje się, że część z nich będzie w sposób negatywny oddziaływać na komponenty środowiska, w tym na powierzchnię ziemi, rośliny, zwierzęta. Jednak, zgodnie ze stwierdzeniem przytoczonym powyżej, nie wszystkie te negatywne oddziaływania będą oddziaływaniami znaczącymi. Zakłada się, że znaczące negatywne oddziaływania na środowisko mogą wystąpić w przypadku realizacji projektów, poza projektami o charakterze „miękkim”, na obszarach, na których już obecnie występują problemy środowiskowe.

Ocena stanu środowiska w OPPT Tucholi wykazała, że obszar ten mierzy się z problemami środowiskowymi, które potencjalnie mogłyby być potęgowane przez realizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub potencjalnie znacząco oddziałyujących na środowisko. Problemy te dotyczą przede wszystkim:

- terenów, na których mogą być przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu,
- terenów, na których przekroczone są dopuszczalne normy zanieczyszczenia powietrza,
- obszarów niedoboru wody dla potrzeb rolnictwa, zagrożonych erozją i suszą ze względu na działalność rolniczą,
- terenów wód powierzchniowych zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych.

W związku z powyższym, jeśli spośród planowanych projektów te, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko nie będą realizowane na obszarach, których problemy środowiskowe dotyczą, nie zakłada się, że będą one pogłębiały istniejące zagrożenia wobec komponentów środowiska, jak i środowiska jako całości. Zwraca się jednak uwagę, że ze względu na skalę i charakter projektu dokumentu, który nie zawsze zawiera konkretne informacje dotyczące przestrzennych lokalizacji planowanych inwestycji, niejednokrotnie trudno jednoznacznie ocenić bezpośredni wpływ planowanych zamierzeń na określone tereny. Jednocześnie wskazuje się na proekologiczny i prospołeczny charakter planowanych zamierzeń, których nie tylko nie będą pogłębiały istniejących problemów, ale mogą pomóc w ich rozwiązywaniu. W szczególności dotyczy to projektów realizujących cel szczegółowy: Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna.

W projekcie ST OPPT Tucholi planuje się działania na rzecz modernizacji energetycznej obiektów. Wymiana źródeł ciepła z konwencjonalnego na odnawialne źródła energii i poprawa parametrów energetycznych budynków pozwoli na zastąpienie dotychczasowych emisyjnych źródeł ciepła czystą energią, a tym samym ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego. Wpłynie to pozytywnie na poprawę jakości powietrza na analizowanym obszarze, co obecnie jest istotnym problemem środowiskowym. Do poprawy jakości powietrza i ograniczania hałasu przyczynić się może również rozwój infrastruktury dla

pieszych i rowerzystów (budowa ścieżek rowerowych). Pozytywny wpływ na zasoby naturalne, a przede wszystkim wodę, będzie mieć modernizacja sieci wodociągowych. Pozwoli to poprawić jakość wody dostarczanej do mieszkańców obszaru, a jednocześnie opomiarowanie i monitoring ograniczy ewentualne straty powstałe m.in. w wyniku awarii. Ponadto w projekcie Strategii znajdują się projekty, których celem jest adaptacja do zmieniającego się klimatu – planowana jest m.in. wymiana powierzchni nieprzepuszczalnych na przepuszczalne, gromadzenie wody deszczowej i jej wykorzystanie do nawodnień czy wprowadzanie nowych nasadzeń czy zadrzewień. Zakłada się, że jeśli planowane inwestycje będą realizowane w oparciu o dobre praktyki i sprawdzone rozwiązania zaadoptowane do warunków lokalnych to ich efekt końcowy wpłynie pozytywnie na środowisko. Tym samym obszary w obrębie, których występują problemy środowiskowe nie będą poddane dodatkowej presji ze strony planowanych przedsięwzięć, ale możliwe że dzięki nim część problemów uda się ograniczyć bądź rozwiązać.

5.2 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu dokumentu

Wymaganym elementem prognozy oddziaływania na środowisko jest wyznaczanie możliwych zmian stanu środowiska w przypadku nieprzyjęcia dokumentu. Realizacja działań zapisanych w projekcie ST OPPT Tucholi z pewnością nie pozostanie obojętna dla środowiska jak i jego poszczególnych komponentów. Z uwagi na charakter planowych projektów w większości należy spodziewać się oddziaływań pozytywnych, a oddziaływania negatywne będą miały charakter lokalny, często przejściowy. Związane będą z wprowadzaniem nowych funkcji, mających służyć przede wszystkim lokalnym społecznościom.

Cele uwzględnione w projekcie dokumentu są spójne z celami zawartymi w dokumentach środowiskowych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Kierunki działań w celach szczegółowych 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna i 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń dostrzegają występujące problemy środowiskowe i dążą do ich rozwiązania. Z tego względu szereg projektów dotyczy lub uwzględnia aspekty działań na rzecz adaptacji do skutków zmian klimatu, osiągania neutralności klimatycznej czy ograniczania zużycia energii i zasobów naturalnych (zwłaszcza wody).

Odstąpienie od realizacji niektórych z określonych celów mogłoby spowodować, że założone cele o charakterze prośrodowiskowym nie zostaną osiągnięte. W takim przypadku istniejące problemy środowiskowe mogą pozostać nierozwiązane albo nawet się pogłębić. W szczególności zwraca się tutaj uwagę na projekty z zakresu modernizacji/termomodernizacji energetycznych. Ich celem jest zarówno obniżenie kosztów eksploatacyjnych i poprawa parametrów energetycznych, ale dostrzega się również ich wpływ na poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji.

Brak realizacji tego typu działań utrzyma lub może nawet zwiększyć negatywne oddziaływania na środowisko (dalsza emisja zanieczyszczeń do powietrza czy strata zasobów). Nie podjęcie działań adaptacyjnych do zmian klimatu może spowodować, że postępująca zmiana warunków klimatycznych będzie nasilała istniejące problemy i być może generowała nowe. Ocieplanie się klimatu, coraz częstsze i dłuższe fale upałów wymagają wprowadzenia rozwiązań, dzięki którym jakość życia mieszkańców co najmniej nie będzie gorsza niż obecnie. Bez działań na rzecz terenów zieleni, zwiększenia powierzchni przepuszczalnych i retencjonowania wody czy poprawy standardów klimatycznych obiektów użyteczności publicznej trudno będzie zwiększać odporność przestrzeni publicznych na skutki zmian klimatu. Ponadto dużą wagę przywiązuje się do działań „miękkich” mających służyć edukacji i wzmacnianiu potencjału kompetencyjnego dzieci i młodzieży czy profilaktyce zachowań prozdrowotnych, dzięki którym obszar ma szansę na dalszy rozwój społeczno-gospodarczy, a mieszkańcy szansę na osiągnięcie dobrej jakości życia i zdrowia.

W związku z powyższym brak przyjęcia i realizacji założeń zawartych w projekcie ST OPPT Tucholi spowodowałoby, że obszar ten w dalszym ciągu zmagałby się z problemami środowiskowymi, a jakość życia

mieszkańców nie uległaby poprawie. Mniejsza byłaby szansa na osiągnięcie celu głównego zakładanego w projekcie dokumentu, tj. podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Możliwe, że istniejące problemy nasiliłyby się, a jakość życia i zdrowie mieszkańców uległyby pogorszeniu.

6 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Obszar prowadzenia polityki terytorialnej Tucholi odznacza się wysokimi walorami przyrodniczymi, w tym krajobrazowymi. Choć postrzegany jest jako posiadający wyjątkowo wysokiej jakości środowisko – również zmagając się z problemami ochrony środowiska. Zidentyfikowano je w rozdziale 5 dotyczącym oceny istniejącego stanu środowiska. Dotyczą one w szczególności: jakości powietrza, jakości wód i gospodarki wodno-ściekowej, zagrożenia hałasem, degradacji gleb, utraty zasobów geologicznych, gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów, zasobów przyrodniczych oraz potrzeby adaptacji do zmian klimatu i nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu tucholskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, z zasięgiem adekwatnym do obszaru prowadzenia polityki terytorialnej Tucholi, wskazano zagadnienia wymagające interwencji, definiując jednocześnie cele środowiskowe będące odpowiedzią na występujące problemy. Zestawiono je w tabeli poniżej.

Z uwagi na fakt, że na omawianym obszarze występują liczne formy ochrony przyrody – problemy środowiska ich również dotyczą. Największym zagrożeniem dla przyrody jest silna urbanizacja i intensywne rolnictwo powodujące postępującą degradację przyrody i zubożenie składu gatunkowego. Cenne przyrodniczo pod względem występowania rzadkich gatunków roślin i zwierząt tereny wymagają właściwego podejścia planistycznego, aby nie utraciły swych wartości przyrodniczych. Niekontrolowany rozwój osadnictwa rozprzestrzeniającego się w obrębie terenów wartościowych przyrodniczo lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie czy zabudowywanie lub przecinanie korytarzy ekologicznych, w tym przez infrastrukturę transportową, mogą doprowadzić do unifikacji i ubożenia krajobrazów. Również zaniechanie tradycyjnego użytkowania rolniczego na skutek intensyfikacji procesów rolniczych powoduje przekształcanie krajobrazów rolniczych i utratę charakterystycznych dla nich elementów – zadrzewień i zakrzewienia wzdłuż miedz, polnych dróg czy śródpolnych oczek wodnych, a równocześnie do zaniku ekosystemów z nimi związanych stanowiących siedlisko wielu gatunków. Efektem presji rolniczej jest również regulacja i osuszanie mokradeł. W efekcie przyczynia się to do wymierania gatunków, skutkując utratą różnorodności biologicznej, a tym samym powoduje zaburzenie stabilności ekosystemów. Będzie to miało negatywny wpływ również na gospodarkę i społeczeństwo. Zagrożeniami dla przyrody są również: zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia wód powierzchniowych, zła gospodarka wodna, nielegalne wycinanie roślin, „dzikie wysypiska odpadów”, kłusownictwo, nieprawidłowa gospodarka leśna, nadmierna presja turystyczna.

Tabela 2. Najważniejsze problemy oraz cele ochrony środowiskowa w OPPT Tucholi

OBSZAR INTERWENCJI:

ochrona klimatu i jakość powietrza, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, gleby

Cel szczegółowy:

Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Kierunki interwencji:

- Likwidacja wysokoemisyjnych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania.
- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla mieszkańców i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód.
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb.

OBSZAR INTERWENCJI:

zasoby geologiczne, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze

Cel szczegółowy:

Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami geologicznymi.
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu.
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

OBSZAR INTERWENCJI:

adaptacja do zmian klimatu i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Cel szczegółowy:

Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do nich.

OBSZAR INTERWENCJI:

edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców

Cel szczegółowy:

Środowisko i edukacja. Rozwijanie postaw ekologicznych mieszkańców

Kierunki interwencji:

- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska dla powiatu tucholskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Projekt ST OPPT Tucholi dostrzega problemy środowiskowe występujące w tym obszarze. Proponowane w jego ramach projekty odpowiadają na część zidentyfikowanych problemów przyczyniając się do osiągnięcia celów ochrony środowiska. W szczególności zwraca się uwagę na cel szczegółowy 2 projektu ST OPPT Tucholi dotyczący zielonej transformacji i gospodarki niskoemisyjnej. Projekty wybrane do realizacji w jego ramach przyczynią się do poprawy jakości powietrza. Działania z zakresu termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, tym modernizacji i/lub wymianie źródeł ciepła przyczynią się do ograniczenia wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza pochodzących z niskiej emisji komunalno-bytowej. Ograniczeniu emisji komunikacyjnych może służyć rozbudowa sieci dróg rowerowych. Odizolowanie ruchu samochodowego od pieszo-rowerowego wpłynie na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców jak i turystów, co może zwiększyć

atrakcyjność innych form transportu niż tylko samochodowego. Planowane do realizacji projekty będą dotyczyły również gospodarki wodnej. Przewiduje się, że modernizacja sieci wodociągowej i jej opomiarowanie pozwolą na ograniczenie strat wody. Wpłynie to pozytywnie na zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiając zaspokojenie potrzeb wodnych przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

Ponadto w ramach celu szczegółowego 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń wskazywane są projektach, który mają służyć poprawie jakości przestrzeni publicznych. Zakłada się, że ich relacja będzie bazowała na rozwiązaniach adaptujących te przestrzenie do zmian klimatu. Zwraca się uwagę na potrzebę zapewnienia retencji wód deszczowych oraz ograniczenia powierzchni nieprzepuszczalnych na rzecz terenów zielonych. Odnowiona przestrzeń publiczna powinna być przyjazna i bezpieczna dla mieszkańców. W szczególności zwraca się tutaj uwagę na stosowanie rozwiązań ograniczających nadmierne nagrzewanie się powierzchni, aby nie potęgować skutków fal upałów, których częstotliwość występowania wyraźnie rośnie.

Projekt ST OPPT Tucholi zakłada również szereg projektów o charakterze edukacyjnym, w ramach, których nie tylko doposaża się szkoły i np. instytucje kultury, ale również podnosi świadomość mieszkańców obszaru w zakresie problemów ochrony środowiska i celów, do osiągnięcia których powinno się dążyć.

Nie zakłada się, żeby planowane do realizacji projekty, zarówno te z listy podstawowej, jak i rezerwowej, miały bezpośredni stały i negatywny wpływ na obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Poprawa jakości powietrza wskutek podejmowanych działań czy racjonalne korzystanie z zasobów wodnych z pewnością w sposób pośredni wpłyną pozytywnie na zlokalizowane w obszarze formy ochrony przyrody.

Nie można wykluczyć, że w przypadku działań inwestycyjnych, w tym prowadzonych na obszarach Natura 2000, zwłaszcza dotyczących budowy dróg rowerowych, nie nastąpią chwilowe uciążliwości wynikające z prowadzonych prac budowlanych. Można spodziewać się chwilowego płoszenia ptaków w wyniku hałasu generowanego przez sprzęt budowlany. Nie zakłada się jednak, że planowane inwestycje, realizowane wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych, będą zagrażały cennym siedliskom.

Część projektów na przykład dotyczących odnowy przestrzeni publicznych może być realizowana w obszarach lub sąsiedztwie obszarów występowania pomników przyrody. Skala opracowania i brak informacji na temat szczegółowych lokalizacji planowanych projektów nie pozwala stwierdzić czy takie sytuacje wystąpią. Zakłada się jednak, że podejmowane działania będą realizowane z poszanowaniem przyrody, a odnawiana przestrzeń będzie wspomagać osiągnięcie zakładanych celów ochrony środowiska.

Planowane zagospodarowanie wynikające z charakteru wybranych do realizacji projektów nie wpłynie z zasady negatywnie na przedmiot i cele ochrony obszarów chronionych. Nie zakłada się, że istniejące presje, na które narażone są obszary objęte ochroną prawną, w wyniku podejmowanych projektów mogą się pogłębić. Wręcz przeciwnie, podejmowanie działań z zakresu zielonej transformacji i gospodarki niskoemisyjnej wpłynie na organicznie emisji zanieczyszczeń. Planowane jest również racjonalne gospodarowanie zasobami, w tym zwłaszcza zasobami wodnymi. Wybrane do realizacji projekty z zakresu odnowy przestrzeni publicznych będą miały na celu racjonalne kształtowanie środowiska, w tym poprzez zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej w tych obszarach w oparciu o zastosowane prośrodowiskowych rozwiązania m.in. z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury.

7 Ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko

Projekt ST OPPT Tucholi zakłada osiągnięcie wskazywanych celów rozwojowych dla obszaru odpowiadającemu granicom powiatu tucholskiego, obejmującego 6 gmin – 1 miejsko-wiejską (Tuchola) i 5 wiejskich (Śliwice, Cekcyn, Lubiewo, Gostycyn, Kęsowo), poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Za cel główny przyjęto: Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej. Jego osiągnięciu ma służyć 5 celów szczegółowych – poprzez realizację przypisanych im projektów. Ocena oddziaływania projektu ST OPPT Tucholi na środowisko została przeprowadzona na poziomie projektów. Przeanalizowano zarówno projekty z listy podstawowej (32 projekty) jak i rezerwowej (20 projektów).

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przeprowadzona analiza polegała na ocenie wpływu planowanych projektów na obszary Natura 2000, jak i poszczególne komponenty środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne. Uwzględniono również zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Szczegółowej oceny przewidywanych oddziaływań na środowisko względem ww. elementów środowiska dokonano tylko w odniesieniu do projektów z listy podstawowej. Wynikało to z dostępu do informacji na temat zakresu planowanych działań. W ocenie projektów podstawowych wspierano się materiałami dodatkowymi w postaci tzw. fiszek, zawierającymi opisy planowanych działań. Dla projektów z listy rezerwowej nie zostały one przygotowane. Dodatkowe informacje były niezbędne, gdyż te zawarte w projekcie ST OPPT Tucholi były ograniczone do nazwy projektu, beneficjenta i wskaźników produktu i rezultatu. Dodatkowe materiały pozwoliły na określenie przedmiotowego zakresu planowanego przedsięwzięcia, choć dalej nie zawsze możliwe było ustalenie konkretnych miejsc ich realizacji. W przypadku projektów z listy rezerwowej, z uwagi na brak danych, a przez to trudność w ocenie wpływu planowanych inwestycji na poszczególne komponenty środowiska, ograniczono się do opisowej oceny potencjalnych oddziaływań, stanowiącej treść tego rozdziału.

Projekty z listy podstawowej oceniono w oparciu o przygotowaną matrycę logiczną. Jej wiersze stanowiły poszczególne projekty zestawione w grupy według celów szczegółowych, kolumny natomiast odnosiły się do poszczególnych komponentów środowiska.

Na potrzeby oceny oddziaływania, w celu określenia charakteru przewidywanego wpływu na środowisko, przyjęto przedstawione poniżej definicje/sposoby określania rodzaju występującego oddziaływania:

- oddziaływanie bezpośrednie – powstaje w związku z realizacją projektu, może wystąpić w miejscu realizacji tego projektu lub w bezpośrednim jego otoczeniu, a także w zasięgu rozprzestrzeniania się emisji;
- oddziaływanie pośrednie – powstaje w wyniku realizacji projektu, występujących w dalszym otoczeniu od miejsca tego projektu;
- oddziaływanie wtórne – oddziaływanie, którego skutki będą odczuwane po zakończeniu realizacji danego projektu, będące wynikiem późniejszych interakcji pomiędzy elementami środowiska;
- oddziaływanie skumulowane – to suma skutków realizacji danego projektu rozpatrywana łącznie ze skutkami wdrażania innych projektów, a także inwestycji prowadzonych równocześnie, ale finansowanych z innych źródeł;
- oddziaływanie krótkoterminowe – to takie, którego czas występowania będzie trwał około 1 roku;
- oddziaływanie średnioterminowe – to takie, którego czas oddziaływania będzie trwał do 10 lat;
- oddziaływanie długoterminowe – to takie, którego czas oddziaływania będzie trwał co najmniej 10 lat;
- oddziaływanie stałe – które nie ustaje po zakończeniu projektu, oddziałujące w sposób ciągły;
- oddziaływanie chwilowe – trwające tylko przez czas realizacji projektu, oddziałujące na środowisko w sposób nieregularny, sporadyczny;
- oddziaływanie pozytywne – zapewniające korzystny wpływ na środowisko, które może przyczynić się do poprawy stanu wyjściowego lub do zmniejszenia istniejących oddziaływań;
- oddziaływanie negatywne – wywołujące skutki uważane za niekorzystną zmianę w stosunku do sytuacji wyjściowej, powodujące zwiększenie istniejących lub wprowadzenie nowych niepożądanych oddziaływań.

Stopień oceny wpływu planowanych przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska pozostał na wysokim poziomie ogólności. Wynikało to z możliwości określenia zakresu i miejsca realizacji projektów na podstawie posiadanych materiałów.

Wyniki przeprowadzonej analizy przewidywanych oddziaływań projektów z listy podstawowej na poszczególne komponenty środowiska przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszego opracowania. Wskazano w niej na przewidywany pozytywny (oznaczony „+”) lub negatywny (oznaczony „-”) wpływ planowanych do realizacji projektów na poszczególne komponenty środowiska. W przypadku niestwierdzenia takiego wpływu lub jego nieznaczącej roli – w tabeli wpisywano „0”.

Do charakteru przewidywanego wpływu, tj. czy będzie to oddziaływanie bezpośrednie czy pośrednie, krótko-, średni- czy długoterminowe, stale czy chwilowe, wtórne czy skumulowane, odniesiono się w części opisowej, będącej rozwinięciem ww. tabeli.

Natura 2000

Przeprowadzona ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko nie wykazała, żeby którykolwiek z planowanych do realizacji projektów w ramach wskazywanych celów szczegółowych ST OPPT Tucholi miał znaczący negatywny wpływ na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Na obszarze znajdują się 2 obszary Natura 2000, w tym jeden obszar specjalnej ochrony ptaków i jeden specjalny obszar ochrony siedlisk. Ochronie podlegają zarówno cenne przyrodnicze siedliska oraz cenne dla ochrony przyrody europejskiej gatunki roślin i zwierząt.

Potencjalnie największe oddziaływanie na obszary Natura 2000 mogłoby być związane z planowanymi do realizacji projektami inwestycyjnymi, dotyczącymi Zielonej transformacji i gospodarki niskoemisyjnej (cel szczegółowy 2.) oraz Atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni (cel szczegółowy 4). Projekty dotyczące modernizacji systemów oświetlenia ulicznego, gospodarki wodno-ściekowej, rozbudowy dróg, budowy infrastruktury rowerowej, modernizacji budynków, rozwoju infrastruktury turystycznej będą mogły oddziaływać na obszary Natura 2000.

Niektóre projekty będą realizowane na Obszarze specjalnej ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB220009, który zajmuje dużą powierzchnię OPPT Tucholi. Obszar jest bardzo cenny ze względu na liczne gatunki ptaków, zarówno występujących, jak i gniazdujących na terenie ostoi. Na terenie ostoi Bory Tucholskie będą realizowane projekty w gminach Cekcyn, Śliwice i Tuchola związane z modernizacją systemów oświetlenia, budowy dróg rowerowych, inwestycje w zakresie gospodarki wodnej, modernizacją energetyczną budynków. Modernizacja systemów oświetlenia nie powinna wpływać negatywnie na chronione gatunki ptaków, gdyż można się spodziewać, iż nowe źródła światła będą neutralne dla ptaków i nie będą działać odstraszająco. Budowa nowych dróg rowerowych także nie spowoduje znaczących oddziaływań na ptaki i ich miejsca bytowania, gdyż drogi i ścieżki rowerowe będą budowane w pasach istniejących dróg oraz po już istniejących szlakach użytkowanych przez rowerzystów. Nawet przewidywany wzrost natężenia ruchu rowerów nie powinien powodować straszenia lub płoszenia ptaków. Inwestycje w zakresie gospodarki wodnej będą polegały na przebudowie sieci wodociągowej, rozbudowie studni głębinowych, budowie zbiorników na deszczówkę, rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, również nie wpłynie negatywnie na cele i przedmioty ochrony tego obszaru Natura 2000. Negatywne oddziaływania są możliwe tylko podczas realizacji procesu inwestycyjnego głównie ze względu na hałas i całkowicie ustaną po zakończeniu inwestycji. Modernizacja energetyczna budynków może potencjalnie negatywnie oddziaływać na ptaki ze względu na możliwość utraty miejsc ich bytowania w otworach na poddaszach budynków. Jednak prawidłowo realizowany proces inwestycyjny z zabezpieczeniami miejsc bytowania ptaków w otworach w elewacjach i stropodachach budynków. Minimalizowanie negatywnych oddziaływań jest możliwe przez nie prowadzenie prac termomodernizacyjnych i remontów elewacji i dachów w okresie lęgowym ptaków. Także rozwój infrastruktury turystycznej polegający na budowie urządzeń rekreacyjnych, punktu informacyjnego i ścieżek

rowerowych nie wpłynie negatywnie na ptaki i ich siedliska. W czasie realizacji inwestycji nie wystąpią oddziaływania na siedliska przyrodnicze i chronione gatunki roślin. Poza ewentualnym chwilowym płoszeniem ptaków nie wystąpią także oddziaływania na chronione gatunki zwierząt.

Niektóre projekty będą realizowane w sąsiedztwie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023, jednak nie spowodują one utraty cennych przyrodniczo siedlisk i nie będą negatywnie oddziaływać na chronione gatunki roślin i zwierząt.

Zwraca się uwagę, że projekt ST OPPT Tucholi przewiduje w części realizację projektów nie inwestycyjnych np. wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych, wsparcie wychowania przedszkolnego, kompleksowa poprawa jakości kształcenia ogólnego, profilaktyka prozdrowotna, wsparcie potencjału administracyjnego. Realizacja tych projektów w żaden sposób nie będzie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Realizacja projektów związanych z budową zbiorników na deszczówkę i wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne także nie będą oddziaływać na chronione siedliska, rośliny i zwierzęta związane z obszarami Natura 2000.

Większość projektów planowanych do realizacji ma charakter prośrodowiskowy, w szczególności te, które są związane z kompleksową modernizacją energetyczną budynków, odnową przestrzeni publicznych, wpłyną pozytywnie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz poprawę stanu zieleni. Analizując oddziaływania skumulowane należy stwierdzić, że pośrednio wpłyną w nieznacznym stopniu pozytywnie na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 znajdujących się na obszarze OPPT Tucholi.

W przypadku projektów „miękkich” nie prognozuje się wystąpienia oddziaływań na obszary Natura 2000.

W związku z powyższym w przeprowadzonej ocenie przewidywanych oddziaływań projektów zawartych w projekcie Strategii nie stwierdzono ich wpływu na obszary Natura 2000.

Różnorodność biologiczna, zwierzęta, rośliny

Po przeprowadzonej ocenie oddziaływania na środowisko projektów planowanych do realizacji w ramach Strategii Terytorialnej OPPT Tucholi stwierdzono, że większość z nich nie będzie miała wpływu na rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczną obszaru objętego Strategią.

Po analizie zapisów Strategii można założyć, że do inwestycji, które będą mieć pozytywny wpływ na bioróżnorodność, florę oraz faunę obszaru objętego Strategią będą należały projekty przewidziane do realizacji w ramach Celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna oraz Celu szczegółowego 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń. W ramach ww. celów zamierza się zrealizować projekty związane z budową zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego, jak również projekt związany z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w miejscowości Lubiewo. Ww. zamierzenia mają w swoich założeniach utworzenie terenów zieleni. W przypadku inwestycji przy szkołach powiatu tucholskiego nowe tereny zielone zostaną wprowadzone w formie ekoogródków, natomiast w Lubiewie przewiduje się wprowadzenie nowych nasadzeń w obrębie przestrzeni publicznej objętej projektem.

Tereny zieleni na obszarach zurbanizowanych są szczególnie cennym elementem środowiska przyrodniczego, w związku z powyższym wykonanie zakładanych projektów wpłynie w sposób pozytywny na środowisko przyrodnicze. Realizacja projektów prośrodowiskowych, które w swoich założeniach mają zwiększanie powierzchni terenów zieleni poprzez wprowadzenie nowych nasadzeń roślin oraz wprowadzenie przyszkolnych ekoogródków, wpłynie bezpośrednio na prawidłowe funkcjonowanie całego systemu przyrodniczego – rośliny stanowią pożywienie m.in. dla owadów czy ptaków, a zadrzewienia oraz zakrzewienia tworzą miejsce rozrodu lub zimowania wielu drobnych zwierząt. Ewentualny negatywny wpływ na środowisko inwestycji związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych (np. montaż małej architektury) może

potencjalnie wystąpić wyłącznie na etapie realizacji planowanych inwestycji, będzie on jednak miał charakter chwilowy. Po zakończeniu fazy realizacji zamierzenia sytuacja powinna powrócić do stanu pierwotnego.

Do projektów potencjalnie mogących mieć pozytywny wpływ na omawiane komponenty środowiska należy również projekt z listy projektów rezerwowych dotyczący zazielenienia infrastruktury miejskiej, dachów i murów w powiecie tucholskim. Tego typu inwestycje oprócz stworzenia miejsca stanowiącego siedlisko dla wielu roślin i organizmów żywych, są również rozwiązaniem przynoszącym liczne korzyści dla lokalnych ekosystemów: chłodzą i nawilżają powietrze redukując efekt wyspy ciepła, oczyszczają powietrze, retencjonują wodę.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w przypadku wprowadzenia nasadzeń drzew i krzewów rekomenduje się stosowanie gatunków rodzimych charakterystycznych dla lokalnych siedlisk i ekosystemów. Uprawa gatunków rodzimych redukuje zagrożenie wprowadzenia do ekosystemów gatunków inwazyjnych, które stanowią dla nich silną konkurencję, przyczyniając się tym samym do utraty bioróżnorodności danego terenu.

Do projektów przewidzianych w projekcie Strategii, mogących potencjalnie negatywnie oddziaływać na bioróżnorodność, faunę i florę obszaru, można zaliczyć projekty wiążące się z budową nowej infrastruktury (ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, mała architektura). W przypadku planowanej realizacji ścieżek rowerowych, potencjalne negatywne oddziaływanie inwestycji na szatę roślinną obszaru może wynikać z konieczności wycinki istniejących przy drodze drzew i krzewów kolidujących z planowanym zamierzeniem. Analogiczna sytuacja może wystąpić w przypadku pozostałych projektów związanych z utworzeniem nowej infrastruktury. W przypadku projektu dotyczącego odnowy przestrzeni publicznej na terenie Śliwic, istnieje potencjalna możliwość realizacji planowanej infrastruktury (m.in. mała architektura, utwardzenie ścieżek, molo, tężnie) na obszarze istniejących łąk. Realizacja projektu na cennych obszarach łąkowych, stanowiących ostoję bioróżnorodności, może skutkować negatywnym oddziaływaniem na omawiane komponenty środowiska: szatę roślinną, zwierzęta oraz bioróżnorodność.

Rekompensatę negatywnego wpływu niektórych z ww. inwestycji na szatę roślinną mogą stanowić nowe nasadzenia zaplanowane w obrębie zamierzonych zadań, które potencjalnie mogą wpłynąć na odzyskanie równowagi w ekosystemie terenu objętego inwestycją.

Jednocześnie zwraca się uwagę, że w przypadku projektów uwzględniających ocieplanie ścian i inne uszczelnianie budynków, w trosce o występujące na danym terenie gatunki ptaków chronionych, wskazane byłoby wykonanie ekspertyz ornitologicznych w przypadku stwierdzenia w obszarze inwestycji obecności ptaków bądź ich siedlisk.

W przypadku nieinwestycyjnych projektów „miękkich” nie przewiduje się oddziaływania na szatę roślinną, zwierzęta i bioróżnorodność. Dla części z projektów planowanych do realizacji w ramach Strategii Terytorialnej OPPT Tucholi na obecnym etapie nie ma możliwości oceny ich potencjalnego wpływu na omawiane komponenty środowiska przyrodniczego. W takich przypadkach konkretne oddziaływania będzie można ocenić dopiero na etapie przygotowania i realizacji inwestycji.

Ludzie

Prognozuje się, że projekty będą miały pozytywny wpływ na komponent środowiska, jakim są ludzie. Należy wspomnieć, że celem wszystkich projektów jest wzrost poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Projekty realizowane w ST OPPT Tucholi mają na celu rozwój regionu, kultury i turystyki, promowanie zrównoważonego rozwoju, ale również wzbogacenie życia mieszkańców.

Przebudowa budynku na inkubator przedsiębiorczości wpływa pozytywnie na lokalną społeczność. Tworzenie miejsc pracy, wspieranie inicjatyw biznesowych oraz zapewnienie podstawowych usług to elementy, które wspierają lokalną gospodarkę. Dla mieszkańców oznacza to większe możliwości znalezienia zatrudnienia, rozwijania swoich pomysłów biznesowych oraz zwiększenia dochodów.

Budowa infrastruktury turystycznej, modernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wsparcie dla przedsiębiorców przyczynią się do tworzenia nowych miejsc pracy i mogą przynieść dodatkowe korzyści gospodarcze dla lokalnej społeczności.

Zapewnienie dostępności do edukacji przedszkolnej dla dzieci na terenie Gminy Tuchola przyczyni się do poprawy jakości wychowania przedszkolnego oraz zwiększy atrakcyjność miejsc opieki. Dostęp do wysokiej jakości edukacji oraz organizacja dodatkowych zajęć i wyjazdów kulturalnych pozwoli uczniom na zdobycie nowych umiejętności i doświadczeń, co przyczyni się do ich lepszego przygotowania do życia dorosłego.

Projekty realizowane na obszarach wiejskich mają na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, poprawę infrastruktury oraz integrację społeczności. Tworzenie miejsc spotkań, inwestycje w edukację, kulturę oraz dostępność do usług społecznych przyczyniają się do redukcji różnic między obszarami wiejskimi a miejskimi. Budowa miejsc spotkań społecznych i kulturalnych oraz organizacja różnorodnych wydarzeń i zajęć integracyjnych spowoduje wzrost zainteresowań mieszkańców lokalną kulturą. Poprawa dostępności do przedszkoli, bibliotek, ośrodków kulturalnych oraz szkół wpływa na rozwój intelektualny i kulturowy mieszkańców.

Korzystnie na jakość powietrza i zdrowie mieszkańców wpłynie budowa ścieżek rowerowych. Budowa sieci ścieżek na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego poprawi stan infrastruktury, co zwiększy bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego. Inwestycja wypromuje obszar pod kątem turystycznym oraz poprawi strategię zmierzającą do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, co z kolei poprawi stan środowiska.

Przebudowa sieci wodociągowej i modernizacja kotłowni przyczynią się do poprawy jakości wody i powietrza, co ma kluczowe znaczenie dla zdrowia mieszkańców. Możemy spodziewać się także zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń, co przyniesie korzyści dla środowiska naturalnego i zdrowia publicznego.

Działania związane z modernizacją kotłowni, przeciwdziałaniem emisji zanieczyszczeń oraz zapewnieniem dostępu do czystej wody pitnej mają istotne znaczenie dla mieszkańców. Poprawa jakości powietrza i wody przekłada się bezpośrednio na zdrowie ludzi, zmniejszając ryzyko wystąpienia chorób układu oddechowego i układu pokarmowego.

Projekty realizowane na obszarze OPPT Tucholi mają istotny wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez inwestycje w edukację, zdrowie, kulturę oraz infrastrukturę społeczną i rekreacyjną. Działania te sprzyjają integracji społeczności lokalnej oraz wzmacniają społeczny kapitał, tworząc lepsze warunki do rozwoju i życia.

Woda

Dla większości inwestycji planowanych do realizacji w ramach projektu ST OPPT Tucholi nie zidentyfikowano oddziaływania na komponent środowiska jakim są wody. Oddziaływanie to zidentyfikowano łącznie dla ośmiu wspieranych przedsięwzięć (sześć z nich będzie oddziaływać na ten komponent środowiska pozytywnie, a dwie negatywnie).

Inwestycje infrastrukturalne, służące poprawie jakości wód na obszarze OPPT Tucholi, a tym samym oddziaływujące na ten komponent środowiska pozytywnie, realizowane będą w ramach celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna. Będą to działania m.in. w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych, w tym wymiana rur azbestowych, budowa nowej studni, wymiana wodomierzy na przepływomierze wraz z przerobieniem rurociągów, budowa zbiornika retencyjnego, budowę studni głębinowych, wybudowanie efektywnej sieci wodociągowej

Wymiana rur azbestowych poprawi jakość wody i tym samym jakość środowiska oraz podniesie poziom życia mieszkańców, przebudowa hydroforni przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa dostarczania wody pitnej, zachowania ciągłości dostaw wody, poprawy jej jakości, ograniczenia strat oraz awaryjności systemów, a także zwiększenia efektywności jej wykorzystania (poprzez wymianę wodomierzy), budowa studni

głębinowych wpłynie na zaspokojenie obecnego i przyszłego zapotrzebowania na wodę oraz poprawę jej jakości, a efektywna sieć wodociągowa wpłynie na ograniczenie strat wody, awaryjności systemu zaopatrzenia w wodę oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wody pitnej.

Ze względu na kompatybilność tych projektów z innymi zadaniami realizowanymi w ramach ST OPPT Tucholi będą mieć one oddziaływanie długofalowe i skumulowane.

W ramach celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna realizowane będą również następujące przedsięwzięcia związane z działaniami adaptacyjnymi do zmian klimatu – Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi, a także - Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego. Działania te polegać będą m.in. na zastąpieniu nawierzchni asfaltowej nawierzchnią przepuszczalną na podbudowie ze skrzynek retencyjno-rozsączających, na budowie 15 zbiorników na deszczówkę oraz na wykonaniu zielono – niebieskiej infrastruktury z wykorzystaniem OZE w związku z prowadzeniem przez szkoły działań podnoszących świadomość na temat zmian klimatu i przystosowania się do ich skutków.

W ramach pierwszego z nich zostanie zainstalowana tablica informacyjno-edukacyjna oraz zostanie przeprowadzone spotkanie edukacyjne na temat małej retencji z uczniami, co w sposób pośredni będzie oddziaływać na wody.

Przedsięwzięcia te mają, jak już wcześniej wspomniano, charakter działań adaptacyjnych, zmierzających do budowania odporności i przystosowania do zmian klimatu. Ich realizacja wraz z dbaniem o trwałość projektu będzie długoterminowo oddziaływała na ograniczenie nadmiernego spływu powierzchniowego z tych obszarów.

Oddziaływanie negatywne na komponent środowiska wody zidentyfikowano dla dwóch przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach celu szczegółowego 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń – Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław i Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic. Zakres prac w ramach tego projektu przewiduje utwardzenie terenu i ścieżek. Działania te w bezpośredni sposób przyczynią się do zwiększenia spływu powierzchniowego z tego obszaru. Zmniejszenie powierzchni aktywnej przyrodniczo wpłynie długotrwale na pogorszenie warunków naturalnej retencji wód. Istnieje jednak możliwość zminimalizowania stopnia oddziaływania prowadzonych inwestycji na wody poprzez zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, takich jak zastosowanie do budowy ścieżek materiałów przepuszczalnych.

Należy wspomnieć o tym, że ze względu na lokalną skalę i charakter realizowanych przedsięwzięć, dla części z nich pomimo zmian jakie nastąpią w wyniku ich realizacji nie stwierdzono oddziaływań na wody lub oddziaływania te były nieznaczające.

Dla przedsięwzięć umieszczonych na liście rezerwowej, ze względu na brak opisu planowanego zakresu prac, szczegółowa ocena nie była możliwa. Niemniej jednak analogicznie do podobnych zadań, dla których została ona przeprowadzona, dla niektórych z nich można spodziewać się potencjalnego oddziaływania na wody. Zakłada się, że następujące przedsięwzięcia: Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy Lubiewo, Wymiana szczelnych powierzchni na przepuszczalne przy budynkach użyteczności publicznej (powiat tucholski), Zazielenienie infrastruktury miejskiej, dachów i murów (powiat tucholski) czy Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice II etap mogą pozytywnie oddziaływać na ten komponent środowiska.

Powietrze

Po przeprowadzonej analizie przewiduje się, że łącznie 10 inwestycji z 6 gmin planowanych do realizacji w ramach ST OPPT Tucholi będzie mieć pozytywne oddziaływanie na poprawę jakości powietrza. Są to w głównej mierze projekty wpisane do celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna (łącznie 7), 1 projekt z celu 3. Wysoka jakość życia społeczeństwa (Adaptacja starego przedszkola na bibliotekę – gmina Cekcyn), 2 projekty z celu 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń (NASZE SZLAKI – rozwój

infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn oraz Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn), jak również potencjalnie 5 projektów wpisanych na listę rezerwową.

W ramach powyższych celów zaplanowano inwestycje w głównej mierze polegające na budowie ścieżek rowerowych. Dzięki budowie infrastruktury rowerowej zmniejszy się udział indywidualnego transportu samochodowego oraz zmniejszy się poziom zanieczyszczeń do środowiska. Równie ważnym przedsięwzięciem sprzyjającym poprawie jakości powietrza jest modernizacja energetyczna budynków oraz kotłowni. Modernizacja budynków oraz modyfikacji źródeł ciepła przyniosą zamierzony efekt dzięki dociepleniu ścian zewnętrznych budynków i stropów dachów, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, jak również wymianie pieców węglowych na zeroemisyjne lub blisko zeroemisyjne źródła energii, w tym pompy ciepła. W celu prawidłowego oszacowania potrzeb termomodernizacyjnych za zasadne uważa się przygotowanie dokumentacji audytu energetycznego. Termomodernizacja wpłynie na ograniczenie zużycia i strat energii, co w konsekwencji umożliwi także redukcję emisji CO₂ do atmosfery oraz spowoduje poprawę ekonomiki funkcjonowania obiektu.

Ponadto zwraca się uwagę, że inwestycje polegające na zagospodarowaniu terenów rekreacyjnych w celu poprawy jakości powietrza oraz stanu akustycznego powinny polegać na unikaniu wycinki drzew, wprowadzaniu nowej zieleni oraz unikaniu utwardzania nawierzchni terenu kostką betonową (priorytetem są nawierzchnie przepuszczające wodę).

Dodatkowo pozytywnego oddziaływania można spodziewać się po projekcie polegającym na budowie zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego. Podniesienie świadomości proekologicznych wśród dzieci i młodzieży przyczyni się do ogólnej poprawy środowiska na terenie OPPT Tucholi. Zastosowane rozwiązania błękitno-zielonej infrastruktury stanowić będą enklawę zieleni, która poprawi nie tylko wygląd otoczenia szkoły, ale i mikroklimat oraz gospodarkę wodną, a także wpłyną w sposób pośredni na jakość życia i zdrowie mieszkańców okolicy.

Ponadto pozytywnego wpływu na poprawę jakości powietrza czy stanu akustycznego przewiduje się w przypadku realizacji projektów obecnie ujętych na liście rezerwowej. Na uwagę zasługują projekty polegające na odnowie przestrzeni publicznych, budowie ścieżek rowerowych jak również modernizacji energetycznej budynków. Ze względu na brak informacji co do dokładnej lokalizacji oraz planowanych zamierzeń inwestycyjnych projekty te nie zostały poddane ocenie szczegółowej. Zakłada się jednak, że ich zakres będzie zbliżony z podobnymi projektami z listy podstawowej. Ich realizacja przy uwzględnieniu rozwiązań prośrodowiskowych i proekologicznych wpłynie na polepszenie jakości powietrza oraz zmniejszające poziom hałasu.

Powierzchnia ziemi

W ramach pięciu celów szczegółowych projektu ST OPPT Tucholi zidentyfikowano projekty, których realizacja potencjalnie będzie miała oddziaływanie na powierzchnię ziemi. Pozytywne oddziaływanie będzie wynikać ze zwiększenia powierzchni obszarów biologicznie czynnych, zaś negatywne głównie z potrzeby przeprowadzenia prac ziemnych i konstrukcyjnych.

W ramach celu szczegółowego 2 planowane są działania zmierzające do poprawienia efektywności sieci wodociągowych w Cekcynie, Kęsowie, Bysławiu i Lubiewie poprzez położenie nowych instalacji wodociągowych lub wymianę starych na nowe oraz budowę studni głębinowych. Przeprowadzenie prac ziemnych i konstrukcyjnych pod chodnikami i w pasie zieleni oraz wykopy pod studnie głębinowe spowodują tymczasowe zaburzenia warstw gleby i jej struktury w wyniku przekopów oraz zniekształcenia porastającej jej roślinności w trakcie realizacji inwestycji. Z uwagi na wyżej wspomniany tymczasowy charakter przekształceń oraz lokalny charakter projektu, oddziaływanie na powierzchnię ziemi można ocenić jako bezpośrednie i chwilowe. W ramach projektów rezerwowych planuje się także budowę sieci wodociągowej na terenie gminy

Lubiewo. Można założyć, że charakter prac i ich potencjalnych skutków na powierzchnię ziemi będzie podobny jak opisane wyżej, zatem oddziaływania także można ocenić jako bezpośrednie i chwilowe.

Planowane są także inne działania zmierzające do zmiany zagospodarowania przestrzennego. Projekt Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi zakłada usunięcie nawierzchni asfaltowej oraz budowę boiska wielofunkcyjnego na podbudowie retencyjno-rozsączającej. Zastosowana technologia umożliwi wsiąkanie w grunt wód opadowych, co pozwoli na zmniejszenie spływu powierzchniowego i poprawi zdolność terenu do absorpcji i retencji wód i pomoże ograniczyć erozję gleby i poprawić jej strukturę. Oddziaływania oceniono jako pozytywne, bezpośrednie i stałe. Innymi działaniami dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego wpływającymi na powierzchnię ziemi są projekty odnowy przestrzeni publicznych w miejscowościach Lubiewo, Bysław i Śliwice. Realizacja poszczególnych inwestycji skutkować będzie przede wszystkim przykryciem i utwardzeniem terenów i ścieżek dotychczas nieutwardzonych, co spowoduje zmniejszenie przepuszczalności gruntu i zwiększenie spływu powierzchniowego, zwiększając ryzyko erozji gleby. Oddziaływania oceniono jako negatywne, bezpośrednie i stałe, niemniej jednak będzie ono miało charakter lokalny.

W ramach celów szczegółowych 2, 4 oraz projektów rezerwowych, planowana jest realizacja inwestycji związanych z budową ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie powiatu tucholskiego, w ramach którego będzie istniała potrzeba wykonania prac ziemnych, służących rozbudowie istniejącej infrastruktury wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych. W fazie realizacji można spodziewać się negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi. Zakończenie inwestycji spowoduje przywrócenie powierzchni do poprzedniego stanu, ewentualnie większą jej zajętość pod tereny utwardzone w związku z wykonaniem ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych. Związku z tym można przyjąć, że w perspektywie długofalowej oddziaływanie tego projektu na powierzchnię ziemi jest nieznaczące. Można również założyć, że z uwagi na zwiększenie ruchu pieszo-rowerowego kosztem ruchu samochodowego, nastąpi pozytywna zmiana w kontekście zmniejszenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, które mogą się kumulować w bezpośrednim sąsiedztwie pasa drogowego. Oddziaływania negatywne oceniono jako bezpośrednie i chwilowe.

Zwraca się jednak uwagę, że projekty planowane w przestrzeni OPPT Tucholi będą miały charakter lokalny, a ich wpływ na powierzchnię ziemi będzie ograniczony do miejsca ich realizacji. W związku z tym przewidywane przekształcenia powierzchni ziemi również będą miały charakter lokalny. Poza tym nie przewiduje się, aby pozostałe projekty zawarte w tabelach, z uwagi na „miękki” charakter lub działania ograniczone do obiektów już istniejących, polegający na pracach remontowych wewnątrz obiektów lub ich doposażeniu czy zmianie funkcji, mogły w sposób negatywny oddziaływać na powierzchnię ziemi.

Krajobraz

Przeprowadzona ocena przewidywanych oddziaływań projektów wykazała wpływ na krajobraz w ramach celu szczegółowego 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń, w którym przewiduje się inwestycje polegające na odnowie przestrzeni publicznej w m. Lubiewo oraz na terenie Śliwic.

Prognozuje się, że realizacja inwestycji polegająca na odnowie przestrzeni publicznej w m. Lubiewo będzie miała pozytywny wpływ na krajobraz. Przyczyni się do podniesienia walorów estetycznych przestrzeni poprzez powstanie nowych terenów zielonych oraz wprowadzenie większej ilości roślinności. Działania te będą prowadziły do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej oraz poprawy stanu środowiska przyrodniczego, a tym samym w istotny sposób wpłyną na wzrost estetyki otoczenia oraz podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych. Uporządkowanie terenów zielonych, odnowa infrastruktury wpłynie na wykorzystanie potencjału miejsca i rozwój funkcji rekreacyjnej, a tym samym przyczyni się do zwiększenia dostępności dla mieszkańców wszystkich grup społecznych.

W ramach celu szczegółowego 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń przewiduje się również przedsięwzięcie polegające na odnowie przestrzeni publicznej na terenie Śliwic, które będzie miało negatywny wpływ na krajobraz w perspektywie długoterminowej. Realizacja inwestycji spowoduje ingerencję w krajobraz – potencjalną wycinkę drzew, przekształcenie terenów zieleni i ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej. Zmiany te będą miały nieodwracalny wpływ na przestrzeń i w znacznym stopniu zmieniają jego dotychczasowy charakter. Przyczynią się również do zaburzenia równowagi lokalnego ekosystemu poprzez zmniejszenie powierzchni terenów zieleni, które są niezwykle istotne w strukturze przestrzennej miasta.

Ponadto należy podkreślić, iż w ramach planowanych realizacji inwestycji polegających na budowie ścieżek rowerowych należy zwrócić uwagę na barierki, które lokalizowane są wzdłuż fragmentów tras. W szczególności duże znaczenie ma zastosowana kolorystyka, która wpływa na odbiór wizualny, percepcję krajobrazu. Intensywna i jaskrawa kolorystyka pogarsza estetykę przestrzeni stwarzając tym samym dysonans w otoczeniu.

Przy realizacji inwestycji w ramach pozostałych celów nie stwierdza się bezpośredniego wpływu na krajobraz. Prognozowane działania nie będą oddziaływały w znaczący, negatywny i długoterminowy sposób na krajobraz z uwagi na lokalny charakter inwestycji lub będą dotyczyły uzupełnienia obszaru o elementy infrastruktury, która jest kontynuacją obecnej funkcji terenu. Należy jednak pokreślić, aby przy działaniach inwestycyjnych dotyczących realizacji nowych obiektów, rozbudowy czy modernizacji obiektów już istniejących, jak również działań rewitalizacyjnych zachować zgodność z uwarunkowaniami i wymaganiami funkcjonalnymi, społeczno-gospodarczymi, środowiskowymi, kulturowymi oraz kompozycyjno-estetycznymi. Ponadto architektura powinna być ujednolicona pod względem form, kolorystyki. Rozwój zabudowy powinien odbywać się w oparciu o istniejące tereny zabudowane w zasięgu terenów, na których istnieje infrastruktura techniczna lub najłatwiej ją rozbudować z uwzględnieniem kompozycji przestrzennej, terenów zieleni. Inwestycje powinny być zgodne z założeniami kształtowania ładu przestrzennego. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 26 kwietnia 2023 roku przyjął „Regionalne zasady i standardy kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwie kujawsko-pomorskiego dla przedsięwzięć realizowanych ze środków programu regionalnego w okresie programowania 2021-2027”. Celem opracowania dokumentu jest przede wszystkim: dążenie do tego, aby obiekty nie wpływały na pogorszenie jakości przestrzeni publicznej m.in. poprzez ograniczenia nadmiernej, intensywnej i jaskrawej kolorystyki elewacji budynków, zaprzestanie degradacji otoczenia przyrodniczego, jak również kształtowanie i poprawienie estetyki przestrzeni.

Klimat

Działania podjęte podczas realizacji projektu ST OPPT Tucholi będą służyć przeciwdziałaniu zmianom klimatu i degradacji środowiska. Większość zaproponowanych projektów nie będzie wpływać na klimat. Tylko 6 działań z listy projektów podstawowych potencjalnie może oddziaływać w sposób pozytywny na ten komponent środowiska. Oddziaływanie jednego z zaproponowanych projektów na klimat oceniono jako negatywne.

Pozytywny wpływ na klimat będą miały projekty zapisane w celu szczegółowym 2. Zielona transformacja i gospodarka emisyjna. Działaniami wpływającymi korzystnie na ten komponent są projekty związane ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do środowiska. Są one powiązane m.in. z termoizolacją i modernizacją energetyczną budynków użyteczności publicznych, w tym placówek oświatowych oraz modernizacją systemów ciepłowniczych. W ramach działań związanych z modernizacją energetyczną budynków zakłada się również zwiększenie oszczędzania energii poprzez wymianę źródeł ciepła (pompy ciepła). Ponadto zainstalowana instalacja fotowoltaiczna spowoduje mniejsze wykorzystanie paliw kopalnianych, co będzie skutkowało mniejszą emisją zanieczyszczeń do środowiska. Dodatkowo zatrzymanie ciepła będzie możliwe poprzez termoizolację. Do redukcji zanieczyszczeń przyczyni się również modernizacja oświetlenia ulicznego opartego na technologiach energooszczędnych. W ramach budowy ścieżek rowerowych zakłada się zmniejszenie emisji

CO₂, jednak ich wpływ na klimat będzie ograniczony, z uwagi na skalę zjawiska. Projekt Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi również będzie oddziaływać korzystnie na klimat, poprzez usuwanie betonowych powierzchni zastępując je powierzchniami zdolnymi pochłaniać wodę deszczową, minimalizując przy tym stopień nagrzewania się terenu. Pozytywnego wpływu należy się również spodziewać w przypadku utworzenia zbiorników retencjonujących wodę deszczową wraz z zastosowaniem błękitno-zielonej infrastruktury. W przypadku wprowadzania przestrzeni utwardzonych wpływ na klimat będzie negatywny w wyniku zmniejszania powierzchni zdolnej pochłaniać wodę. W celu uniknięcia niekorzystnego oddziaływania należy zastosować powierzchnię przepuszczalną (Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic zapisany w celu szczegółowym 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń)

W projektach rezerwowych dotyczących odnowy i zagospodarowania przestrzeni w przypadku zastosowania infrastruktury błękitno-zielonej, minimalizacji utwardzania powierzchni oraz dążenia do zwiększania powierzchni biologicznie czynnej możliwy będzie pozytywny wpływ na klimat, jednak w przypadku gdyby jednak zdecydowano się na działania odwrotne – wówczas ich wpływ może być negatywny.

Zakłada się, że skutki tych działań w kontekście klimatu będą długoterminowe. Należy mieć na uwadze, że w przypadku niektórych inwestycji, m.in. zatrzymanie wody deszczowej czy redukcja emisji zanieczyszczeń, oddziaływanie nie będzie natychmiastowe. Ponadto wpływ ten w zależności od inwestycji będzie oddziaływać w sposób bezpośredni lub pośredni.

Zasoby naturalne

Realizacja działań zapisanych w projekcie ST OPPT Tucholi w większości nie będzie wpływała w znaczący sposób na zasoby naturalne. Korzystne oddziaływanie na ochronę zasobów naturalnych położonych na OPPT Tucholi nastąpi podczas realizacji inwestycji w zakresie Celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna.

Zasadniczo przedsięwzięcia w ramach modernizacji sieci wodociągowej z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań, przebudowy stacji pomp oraz budowy zbiorników na deszczówkę pozwolą zabezpieczyć szczególnie wody, a także powierzchnię ziemi i roślinność. W wyniku analizy działań w zakresie efektywnych sieci wodociągowych zakłada się wymianę rur azbestowych i przebudowę przepompowni ścieków w gminie Cekcyn. Inwestycja ta ma zapewnić oszczędność wody poprzez ograniczenie jej strat w sieciach wodociągowych oraz poprawę jej jakości. Realizacja projektu przyczyni się do lepszego zarządzania zasobami wody, oszczędnością energii oraz rozeznaniem stopnia zużycia wody i zapotrzebowania na nią w danych obszarach. Zastosowanie inteligentnych systemów monitorowania sieci wodociągowej zapewni bieżący monitoring sieci, zdalne i automatyczne odczyty oraz kontrolowanie i wykrywanie wycieków. Podobny zakres działań wraz z przebudową stacji uzdatniania wody nastąpi również w ramach inwestycji na terenie gminy Śliwice.

Do projektu, który z pewnością wpłynie korzystnie na omawiany komponent należy przebudowa hydroforni w gminie Kęsowo, w zakresie której zostaną wykonane nowe zbiorniki retencyjne wody pitnej, studia głębinowa i zastosowane zostaną inteligentne systemy monitorowania sieci wodociągowej. Takie działania przyczynią się do zachowania ciągłości dostaw wody i zagwarantują bezpieczeństwo w zakresie jej dostaw do mieszkańców. Krótkoterowe, niekorzystne oddziaływanie na zasoby może nastąpić na etapie prowadzenia prac budowlanych, jednakże po zakończeniu inwestycji teren powinien zostać przywrócony do pierwotnego stanu.

Znaczący pozytywny i stały wpływ na zasoby naturalne będzie również dostrzegalny w związku z realizacją projektu odnoszącego się do budowy zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz zakładania ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego. Zebrane wody opadowe zostaną wykorzystane do podlewania istniejącej zieleni, co jest szczególnie istotne w dobie wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi i suszą. Nowe zbiorniki retencyjne wpłyną dodatkowo korzystnie na rośliny

i powierzchnię ziemi (użyźnienie i zwiększenie wilgotności gleby). Realizacja przyszłych ekoogródków wyposażonych w kompostowniki, ogrody sensoryczne czy fontanny dodatkowo będzie oddziaływać pozytywnie na zasoby naturalne.

W ramach celu szczegółowego 2 zapisany jest również projekt wspierający budowę studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo. Nie zakłada się, aby działanie to miało znaczący wpływ na zasoby naturalne, istnieje jednak ryzyko, że przy niewłaściwej eksploatacji może dojść do nadmiernego wykorzystywania wód podziemnych. Zwraca się jednak uwagę, że proces pozyskiwania i dostarczania wody do odbiorców będzie monitorowany, a w związku z tym zagrożenie to jest minimalne.

Zakładając podobieństwo inwestycji rezerwowych do tych z listy podstawowej można stwierdzić, że korzystne oddziaływanie na zasoby może nastąpić w przypadku budowy sieci wodociągowej na terenie gminy Lubiewo i gminy Śliwice. Wpływ innych projektów, w tym infrastrukturalnych tj. rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn i odnowa przestrzeni publicznej na terenie gminy Śliwice, na zasoby będzie prawdopodobnie niewielki. Planowane przedsięwzięcia mają charakter lokalny. Może się zdarzyć, że z uwagi na realizowane inwestycje utracone zostaną pewne zasoby, w tym zwłaszcza tereny biologicznie czynne. Niemniej jednak z uwagi na skalę inwestycji w kontekście wpływu na zasoby naturalne można je uznać za pomijalne.

Realizacja przedsięwzięć o charakterze „miękkim” nie wpłynie znacząco na zasoby naturalne. Przewiduje się, że dominować będzie oddziaływanie pozytywne, bezpośrednie i pośrednie, długoterminowe i stałe.

Zabytki

Oddziaływanie na zabytki przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w projekcie ST OPPT Tucholi, zidentyfikowano jedynie dla jednego przedsięwzięcia planowanego do realizacji. Oddziaływanie to zidentyfikowano jako pozytywne, a dotyczy zadania pn. Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice realizowanego w ramach celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna. Będzie ono realizowane m.in. w szkole w Śliwiczkach, która ujęta jest w wojewódzkiej ewidencji zabytków. W ramach zadania przewidziano w szczególności docieplenie przegród zewnętrznych, wymianę okien i drzwi, wymianę oświetlenia, system zarządzania energią elektryczną i ciepłą, modernizację systemu ogrzewania i c.w.u. Modernizacja będzie dotyczyła głównie wnętrza budynku, jednak niewątpliwie przyczyni się do poprawy jego stanu technicznego, co bezpośrednio i długoterminowo będzie oddziaływało na ten obiekt.

Zwraca się uwagę na potrzebę starannego przygotowania i wykonania prac, aby w trakcie przeprowadzania remontów nie doprowadzić do dalszej degradacji tych obiektów. Niewłaściwie przeprowadzone prace mogą negatywnie wpłynąć na ich funkcjonowanie.

Na terenie OPPT Tucholi nie zidentyfikowano inwestycji, które będą w negatywny sposób oddziaływać na zabytki, o ile ich realizacja będzie przebiegała prawidłowo (przez prawidłową realizację działań rozumie się działania minimalizujące negatywny wpływ na omawiany komponent).

Dla pozostałych przedsięwzięć (poza wymienionym wcześniej) nie zidentyfikowano oddziaływania na zabytki lub stwierdzono, że oddziaływanie to jest nieznaczące. Przedsięwzięcia te dotyczą przede wszystkim tzw. projektów „miękkich” (np. realizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych w zabytkowych budynkach szkół) lub nie obejmują obiektów lub obszarów objętych ochroną prawną zabytków.

Dla przedsięwzięć umieszczonych na liście rezerwowej, ze względu na brak opisu planowanego zakresu prac oraz wskazania lokalizacji, szczegółowa ocena nie była możliwa. Niemniej jednak analogicznie do podobnych zadań, dla których została ona przeprowadzona, dla niektórych z nich można spodziewać się oddziaływania na zabytki. Zakłada się, że następujące przedsięwzięcia: Budowa i rozbudowa infrastruktury turystycznej w celu stworzenia punktu Informacji Turystycznej w Tucholi, budowanie marki lokalnej oraz

promowanie produktów lokalnych (Dzielnica Starego Miasta w Tucholi wpisana jest do rejestru zabytków), a także Zazielenienie infrastruktury miejskiej, dachów i murów (powiat tucholski), Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Śliwice i Termomodernizacja szkół na terenie gminy Tuchola (znaczna część budynków użyteczności publicznej, w tym szkół ujęta jest w ewidencji zabytków) mogą potencjalnie oddziaływać pozytywnie i długotrwale na ten komponent środowiska. Ponadto wiele z tych projektów jest powiązanych z projektami, które mają zapewnione finansowanie, w związku z czym należy zakładać, że ich ewentualna realizacja będzie miała charakter skumulowany.

Dobra materialne

Zgodnie z celem głównym projektu ST OPPT Tucholi, jakim jest podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcia procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej, dla wszystkich projektów planowanych w niej do realizacji, zidentyfikowano pozytywne oddziaływanie na dobra materialne.

Realizowane projekty wpłyną długoterminowo na poprawę jakości dóbr materialnych: bezpośrednio – poprzez prowadzone inwestycje, a także realizację tzw. projektów „miękkich” w tym w ramach celu szczegółowego 1. Gospodarka i wykształcone kadry, celu szczegółowego 3. Wysoka jakość życia społeczeństwa oraz pośrednio – jako wtórny efekt tych inwestycji, w tym w ramach celu szczegółowego 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna i celu szczegółowego 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń i celu szczegółowego 5. Wsparcie administracyjne.

Rekomendowane do realizacji projekty pośrednio wpłyną na dobra materialne zarówno jednostek wchodzących w skład OPPT Tucholi, jak i jego mieszkańców. W efekcie skumulowanych działań mogą wpłynąć pozytywnie na wzbogacenie się mieszkańców w odpowiednie kompetencje (podniesienie efektywności i jakości kształcenia, przebudowa i wyposażenie placówek edukacyjnych, edukacja ekologiczna), dzięki którym będą oni w stanie zgromadzić i wykorzystać środki dążąc do podniesienia poziomu życia. W wyniku prac termomodernizacyjnych wzrośnie wartość nieruchomości, bezpośrednio zaś mieszkańcy tych budynków, poprzez ponoszenie niższych kosztów związanych z ich utrzymaniem, wzbogacą się. Pozytywne oddziaływanie na dobra materialne będzie miało również zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego (wymiana źródeł ciepła, wprowadzenie OZE), modernizacja sieci wodociągowych wpłynie nie tylko na zmniejszenie wydatków, w związku z minimalizacją strat wody, ale również na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców. Poprawa jakości przestrzeni publicznych, modernizacja budynków zabytkowych, inwestycje w infrastrukturę turystyczną, doposażenie szkół, szpitali wpłynie na wzrost atrakcyjności danych miejscowości. Działania te w długotrwały sposób będą oddziaływać na zwiększenie się konkurencyjności danego obszaru na arenie województwa, a nawet kraju.

Ze względu na brak szczegółowych informacji odnośnie zakresu i lokalizacji zadań, które zostały umieszczone na liście projektów rezerwowych, nie możliwa jest pełna ocena ich wpływu na dobra materialne. Zakłada się jednak, że ich oddziaływanie będzie analogiczne, jak w przypadku podobnych zadań umieszczonych na liście projektów podstawowych. W związku z czym dla wszystkich tych zadań, w przypadku ich realizacji, zakłada się potencjalnie pozytywne oddziaływanie na dobra materialne. Będzie to oddziaływanie zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie, jak również stałe i długoterminowe.

Należy pamiętać, że podnoszenie wartości i dostępności dóbr materialnych jest niezbędne do rozwoju regionu i osiągnięcia standardów wysokorozwiniętych państw europejskich.

Podsumowując, dokonana ocena przewidywanych oddziaływań projektów wskazywanych do realizacji w ramach projektu ST OPPT Tucholi na środowisko wykazała, że w zdecydowanej większości ich wpływ będzie pozytywny. W szczególności skumulowanego pozytywnego wpływu należy spodziewać się w stosunku do mieszkańców tego obszaru. Szeroki zakres przedsięwzięć pozwoli zarówno na podniesienie jakości kształcenia,

opieki zdrowotnej, dostępu do kultury czy przyjaznej, odnowionej przestrzeni publicznej, ale również będzie odpowiedzią na występujące problemy środowiskowe. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków wpłyną bezpośrednio na poprawę jakości powietrza, w perspektywie długofalowej – na ograniczenie zmian klimatu, a pośrednio na całą sferę biotyczną – rośliny, zwierzęta i ludzi. Podobnie z działaniami na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą – w sytuacjach coraz częstszego jej niedoboru konieczne jest podejmowanie działań służących retencji wód opadowych, modernizacji sieci wodociągowych w celu ograniczenia strat i zapewnienia mieszkańcom dobrej jakości wody do spożycia. Działania te bezpośrednio będą oddziaływać na wodę, ale pośrednie efekty będą również odczuwalne dla roślin, zwierząt i przede wszystkim ludzi. Pozytywnego skumulowanego efektu działań można się również spodziewać w przypadku projektów dotyczących odnowy przestrzeni publicznych. Zakłada się, że ich wieloaspektowość pozwoli na przekształcenia fragmentów przestrzeni w miejsca przyjazne mieszkańców, zielone, czyste, tworzące swoiste ekosystemy w tkance jednostek osadniczych.

8 Analiza wariantowa przeprowadzona w oparciu o zasadę prewencji i przezorności, zawierająca racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie dokumentu lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych

W niniejszym rozdziale dokonano analizy możliwych rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszarów Natura 2000 oraz integralność tego obszaru. Rozważono również potrzebę wdrażania rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie. Powyższą analizę dostosowano do charakteru projektu dokumentu, którego głównym celem jest podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej.

Przeprowadzona ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko nie wykazała, żeby którykolwiek z planowanych do realizacji projektów w ramach wskazywanych celów szczegółowych ST OPPT Tucholi miał znaczący negatywny wpływ na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Na terenie OPPT Tucholi znajdują się 2 obszary Natura 2000, w tym jeden obszar specjalnej ochrony ptaków i jeden specjalny obszar ochrony siedlisk. Ochronie podlegają zarówno cenne przyrodnicze siedliska oraz cenne dla ochrony przyrody europejskiej gatunki roślin i zwierząt.

Część z planowanych w projekcie ST OPPT Tucholi przedsięwzięć będzie realizowana w obszarach Natura 2000 lub bliskim ich sąsiedztwie. Potencjalnie największe oddziaływanie na obszary Natura 2000 mogą być związane z planowanymi do realizacji projektami inwestycyjnymi, dotyczącymi Zielonej transformacji i gospodarki niskoemisyjnej (cel szczegółowy 2.) oraz Atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni (cel szczegółowy 4). Projekty dotyczące modernizacji systemów oświetlenia ulicznego, gospodarki wodno-ściekowej, rozbudowy dróg, budowy infrastruktury rowerowej, modernizacji budynków, rozwoju infrastruktury turystycznej będą mogły oddziaływać na obszary Natura 2000, jednak przeprowadzona ocena przewidywanych oddziaływań nie wykazała, że mogłyby być to oddziaływania znaczące.

Inwestycje zawarte w celu szczegółowym 2. Zielona transformacja oraz gospodarka niskoemisyjna są głównie związane z termoizolacją budynków oraz podniesieniem efektywności energetycznej. Projekty te mają charakter prośrodowiskowy. Zwraca się jednak uwagę, że obiekty budowlane stanowią potencjalne siedliska gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków chronionych należy przed przystąpieniem do prac w obrębie budynków dokonać ich

obserwacji pod kątem wystąpienia gatunków chronionych, a nawet przeprowadzić ekspertyzy ornitologiczne. Ponadto w realizacji projektów, zwłaszcza prac ziemnych i budowlanych, należy uwzględnić okresy rozrodu gatunków dziko występujących zwierząt, w tym okresy lęgowe ptaków.

W przypadku działań termomodernizacyjnych jak i innych projektów infrastrukturalnych prowadzących do trwałego przekształcenia przestrzeni lub/i obiektu za konieczne uważa się właściwe przeprowadzenie procesu inwestycyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień środowiskowych na terenach przewidzianych pod inwestycje, na etapach poprzedzających ich realizację, tj.:

- procedury oceny oddziaływania na środowisko (dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które wymagają wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach);
- wydawania odrębnych zezwoleń i pozwoleń (zezwoleń na realizację inwestycji drogowych, pozwoleń wodno-prawnych, itp.);
- wydawania decyzji lokalizacyjnych i budowlanych,
- przygotowania dokumentacji technicznej.

Jak wspomniano już wcześniej projekty planowane do realizacji w większości mają charakter prośrodowiskowy i prospołeczny. Jednak nawet w ich przypadku zasadne jest podjęcie działań służących zminimalizowaniu niekorzystnych wpływów na środowisko i jego poszczególne komponenty, jeśli takie występują, a zwłaszcza jeśli występują na etapie realizacji. Wskazuje się na bogatą ofertę katalogów dobrych praktyk, w których zebrano dotychczasowe doświadczenia porealizacyjne. Korzystanie z nich pomoże uniknąć błędów na etapie planowania i wykonywania inwestycji, a tym samym pozwoli ograniczyć szereg niekorzystnych oddziaływań.

W przypadku inwestycji liniowych – budowa dróg rowerowych, szlaków pieszo-rowerowych szczególną uwagę należy zwrócić na istniejący drzewostan i tak projektować inwestycję, aby uniknąć nieuzasadnionej wycinki. Konieczne jest również zabezpieczenie istniejących drzew na etapie wykonywania prac budowlanych, by uniknąć ich uszkodzeń.

Realizacja projektów nie powinna negatywnie wpływać na stan koryt i dolin cieków, zlewni jezior, ich eutrofizacji. Planowane działania w sąsiedztwie cieków i jezior powinny być poprzedzone inwentaryzacją takich terenów. Szczególną uwagę zwraca się na zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, które stanowią znaczną część analizowanego obszaru.

Analiza istniejącego stanu środowiska oraz prognozowanych oddziaływań na środowisko i jego komponenty w kontekście planowanych działań wykazały, że zdecydowana ich większość nie wpłynie na pogorszenie stanu środowiska na przedmiotowym obszarze, jak i w jego otoczeniu. Wręcz przeciwnie – przewiduje się pozytywny wpływ zrealizowanych projektów na poprawę stanu środowiska, ewentualnie na jego utrzymanie. Zławszcza dotyczy to działań zapisanych w projekcie ST OPPT Tucholi, w wyniku których nastąpi redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprawa efektywności energetycznej czy przystosowanie do zmian klimatu.

Właściwe przygotowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach projektu ST OPPT Tucholi pozwoli na zrównoważony rozwój tego obszaru z równoczesnym zachowaniem równowagi przyrodniczej. Rozpowszechnianie inteligentnych rozwiązań m.in. w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wpłynie na mniejsze zużycie zasobów środowiska, a równocześnie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Przyjęte założenia zawarte w projekcie ST OPPT Tucholi uważa się za słuszny kierunek do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru. Zwraca się jednak uwagę na znaczenie wyboru sposobów realizacji założonych projektów. Istotne jest, aby odbywał się on z poszanowaniem zasobów środowiskowych, ograniczające negatywne oddziaływania na etapie realizacji inwestycji. Właściwe przygotowanie, wybór rozwiązań zgodnych z najnowszą dostępną wiedzą o ich wpływie na środowisko oraz realizacja z poszanowaniem zastanych zasobów, w tym istniejących terenów zieleni, pozwoli nie tylko zrealizować projekt, ale także przynieść korzyści i ograniczyć ewentualne szkody. Zwraca się również uwagę na sposób

zagospodarowywania przestrzeni czy to w ramach prac w sąsiedztwie termomodernizowanych obiektów czy odnawianych przestrzeni publicznych – preferowane jest wprowadzanie gatunków rodzimych. Realizacja projektu dokumentu wraz z poszanowaniem zasobów środowiska przyrodniczego przyczyni się poprawy jakości przestrzeni OPPT Tucholi, a tym samym środowiska życia i działalności mieszkańców obszaru.

9 Propozycje dotyczące przewidywanych metod oraz częstotliwości przeprowadzenia analizy skutków realizacji projektu dokumentu

Zgodnie z zapisami art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, prognoza powinna zawierać propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Projekt Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi zawiera rozdział przeznaczony systemowi monitorowania strategii terytorialnej. W projekcie ustalono założenia realizacji tego procesu oraz przedstawiono wzór „Karty monitorowania stanu realizacji strategii” oraz „Karty monitorowania realizacji wskaźników strategii”.

Za monitoring skutków realizacji projektowanego dokumentu odpowiedzialne są władze partnerstwa, które realizują zadanie poprzez powołanie zespołu zadaniowego dedykowanego do prowadzenia monitorowania (Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii) w całym okresie realizacji ustaleń strategii.

Wyniki monitoringu będą przedstawiane raz w roku w publikacji pn. „Raport z realizacji ustaleń strategii terytorialnej dla Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi” (zwany dalej Raportem). Zakłada się, że raport będzie sporządzany do końca miesiąca marca roku następującego po roku, za który sporządzany jest raport. Raport po przyjęciu przez władze partnerstwa będzie przekazywany do Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie 2021-2027 nie później niż do końca miesiąca maja roku następującego po roku, za który jest sporządzany. Raport zostanie opublikowany na stronach partnerstwa (jeśli prowadzi stronę) oraz wszystkich JST będących sygnatariuszami partnerstwa.

Raport będzie składał się z 3 obligatoryjnych części:

1. Charakterystyki działań oraz efektów realizacji projektów strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty charakterystyki realizacji projektu strategii”;
2. Analizy stanu wskaźników realizacji strategii realizowanej poprzez „Karty monitorowania stanu wskaźników strategii”;
3. Podsumowania zawierającego najważniejsze wnioski z dokonanej analizy. Projekt strategii zaznacza, że w tej części należy zwrócić uwagę na: zdefiniowanie ryzyka realizacji wraz z propozycją ich zminimalizowania, zidentyfikowanie możliwości usprawnienia realizacji ustaleń strategii, zidentyfikowane projekty, które rekomenduje się do usunięcia ze strategii podczas formalnej aktualizacji.

Monitorowanie realizacji Strategii OPPT Tucholi będzie realizowane w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów założonych w poszczególnych projektach. Wskaźniki zostały wytyczone jako odrębny rozdział: Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii oraz zastosowanie w charakterystyce. Przedstawione wskaźniki produktu odnoszą się do produktów powstałych w wyniku realizacji projektów. Natomiast wskaźniki rezultatu są związane z efektem zrealizowanych przedsięwzięć.

Na poprawę jakości środowiska m.in. będą miały wpływ wskaźniki:

- Wspierana infrastruktura rowerowa;
- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej;
- Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne);

- Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów);
- Pojemność obiektów małej retencji;
- Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej;
- Szacowana emisja gazów cieplarnianych;
- Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych);
- Objętość retencjonowanej wody.

Uważa się, że zaproponowane wskaźniki pozwolą w wystarczającym stopniu monitorować wpływ realizowanych projektów na środowisko w OPPT Tucholi.

10 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona do projektu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi (ST OPPT Tucholi) – dokumentu wspólnego realizowania polityki terytorialnej na obszarze 6 gmin powiatu tucholskiego (1 miejsko-wiejska: Tuchola i 5 wiejskich: Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo, Śliwice), na podstawie którego możliwe będzie uzyskanie wsparcia na projekty przewidziane do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027. Projekt ST OPPT Tucholi został sporządzony w ścisłym nawiązaniu do ustaleń programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, z którego będzie w głównej mierze finansowany. Zawiera zamkniętą listę 32 projektów podstawowych i listę 20 projektów rezerwowych możliwych do realizacji w przypadku uwolnienia środków w ramach powierzonej alokacji lub zwiększenia alokacji dla OPPT Tucholi. Wskazywane projekty mają służyć osiągnięciu założonego celu głównego, tj. podniesieniu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparciu procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej.

Każdy dokument, który stwarza ramy realizacji tzw. przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Celem tej oceny jest zidentyfikowanie oddziaływań na środowisko, które nastąpią w wyniku realizacji ustaleń danego dokumentu. Mogą to być oddziaływania pozytywne lub negatywne, stałe lub chwilowe, bezpośrednie lub pośrednie, wtórne lub skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe.

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu ST OPPT Tucholi została sporządzona zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest opracowaniem pomocniczym, które ma na celu uświadomienie społeczeństwu, organom opiniującym projekt dokumentu, organom przyjmującym dokument, jakie skutki dla środowiska przyniesie jego realizacja. Prognoza oddziaływania na środowisko analizuje stan środowiska obszaru objętego zasięgiem projektu dokumentu, możliwe zmiany wynikające z realizacji jego ustaleń oraz identyfikuje potencjalne zagrożenia dla środowiska, w tym ludzi. Zadaniem prognozy jest ocena potencjalnych oddziaływań na komponenty środowiska, tj. obszary Natura 2000, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, zwierzęta, rośliny, ludzi, różnorodność biologiczną, zabytki, dobra materialne, klimat, zasoby naturalne, jak również środowisko jako całość. Wskazuje możliwości i sposoby ograniczania znaczących oddziaływań na środowisko m.in. poprzez działania o charakterze administracyjnym, organizacyjnym i technicznym. Zwraca uwagę na właściwy wybór i przeprowadzenie procedury administracyjnej, w tym konsultacji społecznych jako kluczowe na etapie planowania inwestycji. Projekt ST OPPT Tucholi zawiera zamkniętą listę projektów przewidzianych do wsparcia. Bazując jednak na projekcie dokumentu nie zawsze można określić konkretne miejsca ich realizacji. W związku z tym stopień szczegółowości prognozy dostosowano do zawartych w projekcie dokumentu informacji. Z uwagi na ich stopień ogólności, zwłaszcza w zakresie przedmiotu i potencjalnego miejsca realizacji, posłużono się materiałem dodatkowym w postaci tzw. fiszek, przygotowanych dla projektów z listy podstawowej.

Ocena potencjalnego oddziaływania na środowisko przeprowadzona została w odniesieniu do listy projektów podstawowych i listy projektów rezerwowych wybranych do wsparcia w ramach polityki terytorialnej dla OPPT Tucholi. Składa się ona z tabeli (dotyczy projektów z listy podstawowej) – załącznik nr 1 i opisu – rozdział 7.

Wskazywane projekty realizują 4 zasadnicze cele szczegółowe, tj. Gospodarka i wykształcone kadry, Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna, Wysoka jakość życia społeczeństwa, Adaptacja i dostępna przestrzeń, które uzupełnia cel szczegółowy 5 – Wsparcie administracyjne. W znacznej części są to działania dedykowane mieszkańcom i służące podniesieniu poziomu rozwoju społecznego, poprzez działania szkoleniowe lub aktywizacyjne, pozbawione charakteru inwestycyjnego, w związku z czym nie generują negatywnych oddziaływań na środowisko. Szereg działań o charakterze inwestycyjnym dotyczy niewielkich prac służących modernizacji, rozbudowie, przebudowie, doposażeniu istniejących obiektów lub urządzeń infrastruktury społecznej oraz technicznej. Planowane projekty mają charakter lokalny, których oddziaływanie jest ograniczone do miejsca realizacji inwestycji, ewentualnie jej bezpośredniego sąsiedztwa, zwłaszcza na etapie budowy. Nie zidentyfikowano projektów mogących zawsze znacząco negatywnie lub potencjalnie zawsze znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko i jego komponenty. Przeprowadzona ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko nie wykazała, żeby którykolwiek z planowanych do realizacji projektów wskazywanych w projekcie ST OPPT Tucholi miał znaczący negatywny wpływ na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Na obszarze znajdują się 2 obszary Natura 2000, w tym jeden obszar specjalnej ochrony ptaków i jeden specjalny obszar ochrony siedlisk. Ochronie podlegają zarówno cenne przyrodnicze siedliska oraz cenne dla ochrony przyrody europejskiej gatunki roślin i zwierząt. Potencjalnie największe oddziaływanie na obszary Natura 2000 mogłoby być związane z planowanymi do realizacji projektami inwestycyjnymi, dotyczącymi Zielonej transformacji i gospodarki niskoemisyjnej (cel szczegółowy 2.) oraz Atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni (cel szczegółowy 4). Projekty dotyczące modernizacji systemów oświetlenia ulicznego, gospodarki wodno-ściekowej, rozbudowy dróg, budowy infrastruktury rowerowej, modernizacji budynków, rozwoju infrastruktury turystycznej będą mogły oddziaływać na obszary Natura 2000, nie będzie to jednak oddziaływanie znaczące.

Projekt ST OPPT Tucholi realizuje cele środowiskowe zapisane w dokumentach szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego, w tym dążenie do zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska przyrodniczego i zapobiegania jego degradacji, przeciwdziałania, jak również adaptacji do zmian klimatu. Wpisuje się w proekologiczną politykę Unii Europejskiej, której celem jest wprowadzenie „zielonego ładu”. Realizowane projekty będą uwzględniały zasadę „nie czyni poważnych szkód” i nie wpłyną na pogorszenie obecnego stanu środowiska. Zidentyfikowane negatywne oddziaływania na środowisko będą ograniczone miejscowo, a ich charakter będzie przejściowy. Na dalszym etapie przygotowywania inwestycji zostaną opracowane działania zapobiegające, ograniczające lub kompensujące straty przyrodnicze w stosunku do zidentyfikowanych zagrożeń.

Realizacja projektu ST OPPT Tucholi będzie regularnie monitorowana i publikowana w formie „Raportu z realizacji ustaleń strategii terytorialnej dla Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Powiatu Tucholskiego”. Monitorowanie będzie prowadzone w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów założonych w poszczególnych projektach. Na podstawie wybranych wskaźników rezultatu związanych z efektem zrealizowanych przedsięwzięć możliwa będzie ocena ich wpływu na środowisko.

W świetle przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko projektu ST OPPT Tucholi można stwierdzić, że realizacja jego ustaleń nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Z kolei szereg projektów przewidzianych do realizacji będzie dotyczył wprowadzenia rozwiązań prośrodowiskowych w zakresie m.in. ograniczenia emisji zanieczyszczeń zwłaszcza do powietrza, modernizacja sieci wodociągowych czy odnowy przestrzeni publicznych i ich adaptacji do zmian klimatu. Realizacja ustaleń dokumentu przyczyni się do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego OPPT Tucholi, w tym wsparcia procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej. W efekcie można oczekiwać poprawy stanu środowiska oraz jakości życia i zdrowia mieszkańców tego obszaru.

Wykorzystane materiały

W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko w szczególności korzystano z następujących opracowań, danych i materiałów:

Dokumenty:

- Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego
- Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy, Kuczyński L., Chylarecki P., GIOŚ, Warszawa 2012
- Ocena zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” (DNSH) zakresów wsparcia zawartych w projekcie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, Toruń, 2022
- Parki i Obszary Chronionego Krajobrazu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Toruń 2020
- Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły z dnia 4 listopada 2022r.
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, Włocławek, 9 listopada 2020r.
- Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030, przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/646/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 sierpnia 2022r.
- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tucholskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028
- Raport o ocenie stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego
- Raport o stanie akustycznym środowiska w Polsce na podstawie wyników realizacji map akustycznych + III runda realizacji map akustycznych, GIOŚ, Warszawa 2020
- Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2022 r., Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Toruń
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz, 2022
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz, 2023
- Stan środowiska w województwie kujawsko-pomorskim – Raport 2020, Główny Inspektorat ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz, 2020
- Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, przyjęta przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020r.

Serwisy internetowe – bazy danych i informacji:

- Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania (<http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>)
- Bank Danych o Lasach (<https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal>)
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Geoserwis (<http://geoserwis.gdos.gov.pl>)
- Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej (geoportal.gov.pl)
- Geoportal Województwo Kujawsko-Pomorskie (<https://geoportal.mojregion.info>)
- Hydroportal (<https://isok.gov.pl/hydroportal.html>)
- Internetowy atlas województwa kujawsko-pomorskiego (<http://atlas.kujawsko-pomorskie.pl>)
- Klimada 2.0 – Baza wiedzy o zmianach klimatu (<https://klimada2.ios.gov.pl/>)
- Klimat Polski 2021 (imgw.pl)
- Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce (<http://mapa.korytarze.pl>)
- Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych (<http://geoportal.pgi.gov.pl>)
- Serwis Natura 2000 (<http://natura2000.gdos.gov.pl>)

Serwisy internetowe instytucji:

- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (<https://www.gov.pl/web/gdos>)
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (<https://www.gov.pl/web/gddkia/generalna-dyrekcja-drog-krajowych-i-autostrad>)
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Monitoring Środowiska (<https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-stanu-srodowiska>)
- Główny Urząd Statystyczny (<https://www.stat.gov.pl>)
- Komenda Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu (<https://www.gov.pl/web/kwpsp-torun>)
- Komisja Europejska (www.ec.europa.eu)
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy (<https://www.gov.pl/web/uw-kujawsko-pomorski>)
- Lasy Państwowe (<https://www.lasy.gov.pl/pl>)
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (<https://www.wody.gov.pl>)
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (<https://www.kujawsko-pomorskie.pl>)

Spis tabel

Tabela 1. Liczba złóż kopalin w granicach OOPT Tucholi.....	11
Tabela 2. Najważniejsze problemy oraz cele ochrony środowiskowa w OPPT Tucholi	31

Spis map

Mapa 1. Udokumentowane złoża kopalin w granicach OPPT Tucholi.....	11
Mapa 2. Jednolite części wód powierzchniowych w OPPT Tucholi	14
Mapa 3. Obszary prawnie chronione	20
Mapa 4. Rozmieszczenie korytarzy ekologicznych	21
Mapa 5. Obszar wymagający pogłębionej analizy z uwagi na znaczący spadek wartości krajobrazu.....	26

Oświadczenie

Oświadczam, że spełniam wymagania dotyczące autorów prognoz oddziaływania na środowisko o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Patrycja Janeczuk

Załącznik nr 1. Ocena przewidywanych oddziaływań projektów wskazywanych w projekcie Strategii Terytorialnej OPPT Tucholi na elementy środowiska

Lp.	Projekty do realizacji w ramach perspektywy finansowej 2021-2027	KOMPONENT ŚRODOWISKA												
		Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel główny: Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej														
Cel szczegółowy 1. Gospodarka i wykształcone kadry														
OPPT-TU-1	Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-22	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Cel szczegółowy 2. Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna														
OPPT-TU-2	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego - gmina Cekcyn	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
OPPT-TU-3	Przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowych wraz z przebudową przepompowni ścieków P1 w ul. Kanałowej w Cekcynie	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	+	0	+
OPPT-TU-4	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-5	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania - gmina Kęsowo	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
OPPT-TU-6	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	+	0	+
OPPT-TU-7	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
OPPT-TU-8	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo.	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-9	Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	+	+
OPPT-TU-10	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	0	0	+	0	0	+	0	0	0	0	+	0	+
OPPT-TU-11	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-12	Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi	0	0	+	0	0	+	0	+	0	+	0	0	+
OPPT-TU-13	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-14	Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego	0	+	+	+	+	+	0	+	0	+	+	0	+
OPPT-TU-29	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
Cel szczegółowy 3. Wysoka jakość życia społeczeństwa														
OPPT-TU-15	Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-16	Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-17	Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-18	Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-19	Kompleksowa poprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-20	PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY - gmina Śliwice	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-21	Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-23	Adaptacja starego przedszkola na bibliotekę - gmina Cekcyn	0	0	+	0	0	0	+	0	+	0	0	0	+
OPPT-TU-27	Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Załącznik nr 1. Ocena przewidywanych oddziaływań projektów wskazywanych w projekcie Strategii Terytorialnej OPPT Tucholi na elementy środowiska (cd)

Lp.	Projekty do realizacji w ramach perspektywy finansowej 2021-2027	KOMPONENT ŚRODOWISKA												
		Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel szczegółowy 4. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń														
OPPT-TU-24	NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-25	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo	0	+	+	0	+	0	0	-	+	0	0	0	+
OPPT-TU-26	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	0	0	+	0	0	-	0	-	0	0	0	0	+
OPPT-TU-28	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	0	-	+	-	-	-	0	-	-	-	0	0	+
OPPT-TU-30	Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
Cel szczegółowy 5. Wsparcie administracyjne														
OPPT-TU-31	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
OPPT-TU-32	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Źródło: opracowanie własne														

Oddziaływanie:

+

pozytywne

-

negatywne

0

nie stwierdzono lub nieznaczące